

LIETUVIAI KAZACHSTANE

Iš patikimų šaltinių patirta, kad nuo 5 iki 6 tūkstančių lietuvių dar šių metų pradžioje buvo matyta N e l d y apylinkės priverčiamąjį darbo stovyklose, Kazachstane. Toje apylinkėje yra kelios tokios stovyklos, kurių kiekvienoje yra iki 2,000 belaisvių darbininkų. Jų dauguma yra išvežti iš Lietuvos 1949 metais. Amžius — nuo 20 iki 60 metų.

Jie yra suskirstyti dviejų rūšių brigadomis: medikierių ir transporto. Transporto brigados gabena miško medžiagą į N e l d y geležinkelio stotį.

Tarp paskirų tos pačios apylinkės stovyklų šiaip jau nėra jokio kontakto. Tačiau kartais tų belaisvių grupės po 10 ar daugiau (kartais net 50) žmonių esti perkeltamos iš vienos stovyklos į kitą. Tuo būdu vienos stovyklos kiek sužino apie kitas ir numano bendrą tose keliose stovyklose laikomųjų skaičių.

Stovyklų kaliniai gauna valdinius darbo drabužius, apgyvendinti barakuose ir gauna valdinį maistą. Tie, kurie atlieka nustatytą "išdirbio normą", gauna nuo 500 iki 1,000 gramų duonos per dieną ir du kartus per dieną nuo litro iki pusantro litro žuvies sriubos. O kurie normos neatlieka, gauna tik nuo 200 iki 450 gramų duonos arba grūdų, vadinamų "žugara" (kviečių kukurūzų hibridas).

Žmonės tose stovyklose atrodo labai silpnos sveikatos, liesi, silpni, išbadėję ir serga reumatizmu ar skorbutu.

Nemaža grupė kalinių yra laikoma ties N u r a upe, į vakarus nuo Karagandos, anglies kasyklų rajone. Čia yra vyrų ir moterų stovyklos. Moterų daugiausiai dirba prie anglies ar prie anglies dulkių krovimo į vagonus. Moterų dalis dirba siuvyklose, virtuvėse ir dideliose prekių ar miško medžiagos sandėliuose, kuriuose rūšiuoja tą medžiagą parketui ir maloms. Kiek iš viso tose stovyklose yra kalinių — nežinoma. Jų tarpe yra pastebėti lietuviai ir estai. Jie visi išvežti į Kazachstaną 1949 arba 1950 metais.

Viesiems Kazachstane laikomiems pabaltiečiams yra įsteigtas specialus "politinio perauklėjimo" skyrius, kuris "aprupina" kalinius propagandinėmis knygomis ir brošiūromis. Visi kaliniai kartą per savaitę turi klausytis politinių paskaitų ir dalyvauti pokalbiuose. Šio propagandos skyriaus viršininkas yra Fedulinas.

LIETUVES MOTERU KLUBU SUVAŽIAVIME

Gegužės 12-17 Mineapolyje (Minn.) įvyko visuotinis General Sederation of Women Clubs suvažiavimas, kur tarp 3000 atstovių buvo 24 kitų kraštų atstovės: Kanados, Kubos, Irano, Indijos, Graikijos, Šveicarijos, Vokietijos, Panamos, Filipinų, Latvijos ir Lietuvos.

Lietuvėms atstovavo p. Ligi-ja Dirkenė (ji taip pat reprezentavo ir Pabaltijo Moterų Tarybos pirmininkę estę). Latvių atstovė buvo p. Leische. Suvažiavimą pasveikino P.M.T. Lietuvių klubo pirmininkė Italijoje p. V. Lozoraitienė ir tokio paties klubo pirmininkė Vokietijoje p. Alina Grinienė.

Pabaltietės moterys konferencijoje skatino dalyves remti Genocido konvencijos ratifikavimo klausimo. P. Dirkenienė teko viešai atsakyti į eilę klausimų, kaip pvz., kuo amerikietės moterys galėtų padėti Lietuvai ir lietuviams, ar galima susirašinėti su Lietuva, ar Amerika galėtų

Birželio 1 dieną sueis lygiai metai, kaip prie Laisvosios Europos Komiteto (Amerikiečių organizacijos) buvo sudaryta ir Patariamoji Lietuvių Grupė. Angliškai ji vadinama "Lithuanian Consultative Panel", dėlto populiariojo kalboje New Yorke ši grupė daugelio vadinama "Panele...". Taigi "Panele" dar labai jauna — tik pirmąjį gimtadienį rengiasi švėsti.

Šia proga pereitą šeštadienį grupės patalpose, 16 W. 58 St., New Yorke, buvo sukviešti spaudos atstovai, kuriems buvo pasakota, ką toji grupė veikia.

Reikia pažymėti, kad kitos septynios tautybės, kurių išlaisvinimo veiklą globoja Laisvosios Europos Komitetas (National Committee for a Free Europe) turi vadinamas Tautines Tarybas, o mūsų latvių ir estų atitinkami organai vadinasi patariamosiomis grupėmis. Ar tai koks pažeminimas?

Ne, tai nėra pažeminimas, o tik išvada iš skirtingos teisinės šių kraštų padėties. Anie "nepriklausomi" kraštai turi čia diplomatines misijas, atstovaujančias tas vyriausybes, prieš kurias laisvės savo kraštams siekiantieji kovoja. Tuo tarpu Lietuva, Latvija ir Estija, teisiškai nepriklausomomis pripažįstamos senąja prasme ir čia tebeveikia senosios, nepriklausomybės laikų diplomatinės atstovybės, pripažįstamos oficialiomis tų kraštų atstovybėmis.

Praktikoje, žinoma, Pabaltijo kraštų interesų gynimo padėtis nėra geresnė. Štai, Laisvosios Europos Radijas kalba į kt. tautas jų kalbomis, o Pabaltijo skyrių įsteigimas tenai dar užkluvo, Nors Voice of America jau turi dvi programas lietuviškai ir pradeda trečią, bet tai yra Amerikos balsas, ne pačių lietuvių, koks jis galėtų reikštis ner Laisvosios Europos Radiją. Todėl ir siekiama, nenustojant vilties, kad ir patiems lietuviams pasaulyje esantiems lietuviams būtų galima prabilti į kraštą.

Kol tai įvyk, PLG susitelkė daugiau prie kito pavidalo informacijos darbo.

Dabartinio Lietuvos gyvenimo stebėjimas. Tiesiogiai šį uždavinį atlieka Tyrinėjimų ir Spaudos Tarnybos Lietuvių Skyrius pačioje LE Komiteto įstaigoje. PLG, to skyrus talkininkaujan- nia, neseniai pradėjo leisti tam tikrą biuletenį, kuriame patiekiami mūsų spaudai medžiagos apie dabartinio gyvenimo Lietuvoje reikšinius.

Tarptautinės raidos studijavimas, lietuviškųjų žemių problematika, išlaisvinsimos Lietuvos politinės, ūkinės ir kultūrinės problemos, tautinio potencialo

padėti Lietuvai išsilausinti be karo...

Prie federacijos įsteigtas "International Relations" skyrius, kurio uždavinys tarpe numatoma kovoti prieš totalizmą, dabar ypač besireiškiantį komunizmo forma, parodyti, kad jokia agresija negali pasiekti ir kad kiekvienos tautos pastangos priešintis paveržimui bus remiamos.

Pabaltietės ta proga sudarė eilę naujų pažinčių su įtakingomis Amerikos moterimis veikjomis.

išlaikymas emigracijoje, būsiosios Europos apsiungimo gvaldymas, Lietuvos laisvinimo organizacijos rūpesčiai. Tiems klausimams nagrinėti numatytas išleisti lietuvių kalba politikos žurnalas "Lietuva". Redakcinė žurnalo kolegija stengiasi, kad pirmasis numeris galėtų pasirodyti jau ateinančių birželį.

Baltikajai problematikai judinti angliškai kalbančiųjų pasaulyje visos trys Baltijos kraštų PG sutarė atgaivinti "The Baltic Review" žurnalą ir leisti jį triskart per metus. Pirmajam numeriui medžiaga jau baigiamą pateikti.

Viena PLG komisija energingai stumia į priekį Lietuvos žinyno parengiamuosius darbus. Tai bus enciklopedinių žinių apie Lietuvą rinkinys — knyga apie 400 psl.

Kita PLG komisija, pasitelkusi atitinkamus autoritetus, paruošė planą PLG nutartam išleisti kapitaliniam veikalui apie lietuviškąsias žemes. (Lietuvos Rytai ir Vakariai).

Genocido reikalu PLG narys Vaitekūnas yra kodifikavęs visą lig šiol buvusią išbarstytą dokumentinę medžiagą apie sovietinės sistemos genocidinę praktiką pačioje okupuotoje Lietuvoje ir apie masines deportacijas iš Lietuvos bei deportuotųjų likimą.

Savo ruožtu PLG yra pateikusi atitinkamą memorandumą prie UNO veikiančiam Ad Hoc Committee on Forced Labour. Tas memorandumas yra atkreipęs komiteto dėmesį ir PLG yra numatyta pakviesti liudyti žodžiu.

Prie Mid-European Studies Center veikiančiame East European Inquiry bendradarbiaujantieji PLG nariai (dr. Trimakas ir p. J. Audėnas) yra surinkę ir pateikę atitinkamų Lietuvos ūkinio gyvenimo sričių statistinius duomenis, kad tas East European Inquiry galėtų pradėti organizuoti tų lietuviškųjų ūkio sričių studijas bendroje Rytų ir Vidurio Europos ūkio plotmėje.

PLG nariai, pirmoj eilėj PLG pirmininkas p. Sidzikauskas, aktyviai dalyvauja tarptautinių egzilų sambūrių veikloje, kaip Central and Eastern European Conference, Central and Eastern European Committee, Tuesday Panel.

Central Eastern European Conference New Yorke turi PLG pirmininko vadovaujamą pakomisių, kuris turi savo Press and Information Service; čia lietuviams atstovauja p. V. Rastenis.

PLG yra aktyviai įsijungusi į talką UNESCO užplanuotą Scientific and Cultural History of Mankind veikalo lituanistinei daliai, pritraukdama tam darbui atitinkamus mūsų mokslininkus.

Greta lietuviškųjų kontaktų, kuriuos PLG nariai plačiai palaiko, aktyviai dalyvaujanti JV lietuvių visuomenės organizuotame veikime, PLG reikišiai ir amerikoniškuos kontaktuos. PLG pirmininkas turėjo paskaitas New Yorko universitete apie Baltijos valstybių bendradarbiavimą ir "How the Soviets Took Over the Baltic States". Jis taip pat dalyvavo Mid-European Studies Center Virginijos Universitete gegužės 5-6 d. suuroštose tarptautinėse diskusijose dalyvaujant karo ministerijos ir Mutual Security Ad-

ministration atstovams. Diskusijos buvo trimis temomis:

1. Eastern Europe Today,
2. Eastern Europe Tomorrow
3. Iron Curtain Countries and America.

Būdinga buvo šių temų diskusijose amerikiečių pareiktas pabrėžimas, jog sovietų pavergtieji kraštai turi išlyginti visus savo praeities teritorinius ginčus, kad jie nekludytų glaudaus ateities bendradarbiavimo apjungtoje Europoje.

PLG veiklos sritis PLG nariai šiuo metu yra taip pasiskirstę:

V. Sidzikauskas — PLG pirmininkas, rūpinasi bendrais organizaciniais ir politiniais reikalais, kontaktuoja NCFE ir tarptautinius egzilinius veiksmus, taip pat amerikonus.

Dr. A. Trimakas, PLG sekretorius, rūpinasi studentų reikalais, kontaktuoja Mid-European Studies Center, yra The Baltic Review lietuvių redaktoriaus, kontaktuoja lenkų ir ukrainiečių veiksmus, taip pat amerikonus, yra PLG bendradarbis East European Inquiry.

K. Bielinis, PLG išdmininkas, kontaktuoja domokratinę rusų emigraciją ir gudus, yra Lietuvos Sienu Komisijos pirmininkas.

J. Audėnas, yra PLG bendradarbis East European Inquiry, žurnalo "Lietuva" redakcinės kolegijos pirmininkas, "Lithuania" žinyno komisijos narys, seka Lietuvos žemės ūkio padėtį, kontaktuoja bulgarus, jugoslavus.

Dr. B. Nemickas yra "Lithuania" leidinio redakcinės komisijos pirmininkas, žurnalo "Lietuva" redakcinės kolegijos narys.

M. Tolišius — Lietuvos Sienu Komisijos narys, okupuotosios Lietuvos "įžymybių" kartotekos tvarkytojas.

P. Vainauskas rūpinasi PLG ryšiais su JV lietuvių organizacijomis, kontaktuoja vengrus čekus.

P. Vaitiekūnas sekretoriauja žurnalo "Lietuva", leidinio "Lithuania" ir Lietuvos Sienu komisijose, seka okupuotosios Lietuvos kultūros ir religijos padėtį, rėnka genocidinę medžiagą apie Lietuvą, PLG atstovs koordinaciniame informacijos centre.

Apskritai prieš Lehmano pastangas liberalizuoti imigracijos nuostatus buvo prieš nusistatę dauguma respublikonų, pietiečių demokratų, bet priešinosi ir visa eilė šiauriečių demokratų, jų tarpe net ir sen. O'Connor, DP komisijos narys, žinomas lietuvių draugas. Sako, jog ir jis nemato Lehmano pataisose naudos.

Reikia pastebėti, kad šis įstatymas tiesiogiai neužkerta kelio priimti specialų įstatymą, pvz., kaip dabar prezidento yra pasiūlytas — įsileisti dar 300 tūkstančių pabėgėlių iš už Geležinės uždangos... Tačiau neatrodo, kad ir šis pasiūlymas turėtų Kongrese daug paramos...

Leonardo da Vinci Mona Liza ir Leonardo Da Vinci
autoportretas (skaityk 8 psl.)

Su Vokietija pasirašyta taikos sutartis

Gegužės mėn. 25 d. USA, Anglija ir Prancūzija, Vakarų Vokietijos sostinėje, Bonnoje, Parlamento rūmuose, stebint parlamento narius ir aukštesiems svečiams, pasirašė taikos sutartį su Vokietija. Pasirašymo ceremonijai užtruko 40 minučių. Pirmas pasirašė Anglijos užsienio reikalų ministras Eden, toliau Prancūzijos užsienio reikalų ministras Schuman ir Amerikos Užsienio departamentu sekretorius Acheson. Pasirašė Vokietijos ministras pirmininkas Adenauer.

Si taikos sutartis paliečia 48.000.000 vokiečių, kurie gyvena Vakarų Vokietijoje. 18.000.000 vokiečių, kurie gyvena Rytų Vokietijoje, visokiais požiūriais kontroliuojami rusų, tų sutarties pasirašymą išgyvena įvairiai. Vieni, kurie įjungti į komunistines organizacijas, tą dieną reikė įvairius, iš anksto

komunistų paruoštus protestus, grasino kerštu ir vakariečius vadino karo kurstytojais, gi kiti, kurių dauguma ir kurie ilgisi laisvės, žiūrėjo į savo padėtį su skausmu, nežinodami kada tikra laisvė ateis ir į Rytų Vokietiją.

Vakarinė Vokietija taikos sutartį taip pat išgyvena įvairiai. Kad tokia sutartis pritaria visi patriotiškai nusiteikia vokiečiai, abejoti netenka, bet tik yra nemažai vokiečių, kurie reikė ir tebereikia nuomones, kad šią progą, kada vokiečiai visiems pasidarys labai reikalingi, reikėjo geriau išnaudoti ir daugiau laimėti. Nors, karą pralaimėjusi Vokietija, ir taip jau nemažai yra laimėjusi.

Po taikos sutarties pasirašymo, gegužės m. 26 d. Paryžiuje įvyko šešių valstybių karinio pakto pasirašymas.

(Perkelta į 2-ą pusl.)

ZEMES REFORMA ITALIJOJE

Italijos vyriausybė, kurią sudaro krikščionių demokratų partija, vadovaujant De Gasperi, buvo numaciusi nusavinti ir vėliau išparduoti smulkiems ūkininkams ir bežemiams apie 1.750.000 akrų žemės. Italijoje, kaip ir kituose Europos kraštuose, šalia smulkių ūkininkų yra nemaža stambvaldžių, kurie savo žemes išnuomoja.

Jei dabar Italijoje vyksta šio- kia tokia žemės reforma, tai reikia neužmiršti JAV, nes jos kaip tik reikalauja, kad būtų įvykdyta žemės reforma. Iki šiol esą jau nusavinta 313.000 akrų žemės ir apie 108.000 akrų jau esą išparduota. Žemė nedalijama, bet parduoama ilgamečiams išsimekėjimui. Iki 1954 metų yra numatyta išparduoti iki 500.000 akrų.

Italijos komunistų partijos užimtoji pozicija žemės reformos požiūriu yra labai būdinga maskviškiams komunistams. Italijos kompartija eina dviejomis kryptimis. Oficialiai kompartija pasisako prieš žemės reformą ir kartu eina su dvarininkais, gi provincijoje komunistai kursto ir organizuoja kaimiečius bei kumečius ir žemės darbininkus, kad jie reikalautų iš valdžios žemės ir kartu vadovauja žemės grobimui. Raudonesiems vadovaujant, kaimiečiai užima žemės plotus iš dvarininkų, o vyriausybė paskiau būna priversta panaudoti policiją tai žemei atimti iš grobikų ir grąžinti jų teisėms savininkams. Toks komunistų dvilveidiškumas sudaro vyriausybei didelį sunkumą. Pagaliau ir dešinieji demokratai yra priešingi žemės reformai. Kiekvienas gavęs žemės sklypelį tampa labiau savarankus ir komunistams iškrenta iš ranku žovinga jėga.

Kai Maskvos komunistai užima kurį kraštą, jie tuoju žemės ištroškčius "pasotina", nors tik trumpam laikui. Ilgai netrukus raudonieji tuoju žemę nusaviną ir paskui ūkininkus paverčia žemes vergais.

Tai tokia komunistų taktika — nepadėti darbininkijai, bet ją skandinti, kad vėliau būtų lengviau paversti paklusniais partijos vergais.

A. M-kis

MIN. S. LOZORAITIS LONDONE

Min. St. Lozoraitis nuo gegužės mėn. 12 d. yra išvykęs į Londoną. Londone numato visą eilę pasitarimų.

Londone yra numatyta ir mūsų pasiuntinių — B. K. Balučio, P. Zadeikio ir St. Lozoraitio susitikimas aptarti įvairius kilusius klausimus.

Prof. J. Kaminskas, kuriam pavesta sudaryti Vykdomąją Tarybą ir kuris paskutiniu metu laiku sunkiai sirgo, iš ligoninės išėjo ir gydosi namuose. VLIKo kai kurie asmenys dėjo pastangų Vykdomosios Tarybos pirminkui pakviesti dabar Madagaskare gyvenantį E. Galvanaušką, bet jis atsisakė. Kaip žinia, E. Galvanauškas jau vieną kartą yra buvęs V. T. pirmininku, bet ir tada pasirodė, kaip labai atitrūkęs nuo lietuviškųjų reikalų. Tuo labiau dabar, kada gyvendamas Madagaskare yra įsitraukęs tik į ūkinius reikalus.

TĖVYNEJE

Vilniuje vykusiyoji Pedagoginio Instituto mokslinėje konferencijoje dalyvavo 800 studentų. Buvo nagrinėjamos tokios "mokslinės" temos: Komjaunimo organizacijos uždaviniai, Reakcingoji dvasiškijos veikla buržuazinėje Lietuvos mokykloje ir pan.

Lithuanian Weekly, published by Ohio Lithuanian Publishing Company, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Phone: ENdicott 1-4486. Issued in Cleveland, Ohio, every Thursday. Editor: Balys Gaidžiūnas.

Entered as Second-Class matter December 6th, 1915, at Cleveland under the act of March 3, 1879.

Subscription per year in advance: in the United States — \$5.00 in Canada — \$5.50, elsewhere — \$6.50. Single copy — 10 cents.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas Ohio Lietuvių Leidybos Bendrove, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: ENdicott 1-4486. Iš-eina kiekviena ketvirtadienį. Redaktorius Balys Gaidžiūnas.

Registruota kaip antros klasės siunta 1915 metų gruodžio 6 d., Clevelande pagal 1879 m. kovo 3 dienos įstatymą.

Prenumerata metams iš anksto: Jungtinėse Amerikos Valstybėse — \$5.00, Kanadoje — \$5.50, kitur — \$6.50. Atsk. Nr. kaina 10 centų.

KAS ir KUR

• Chicagoje, gegužės mėn. 18 d. atidaryta dailininkų Adomo Varnos, Igno Šlapelio, J. Pautieniaus, Miko Šileikio, A. Cooper (Skupo) ir V. Ignatavičiaus meno paroda.

• Rašytojas St. Būdasas, neseniai išleidęs jaunimui knygą "Varpai skamba", pasiryžęs tos knygos veikėją Rapolą Geležinį parodyti ir naujose knygose.

• LRKSA organui Garsui, gegužės mėn. 17 d. suėjo 35 metai.

• Chicagoje, pravažiuojantis automobilis sužeidė Dr. S. Srugo. Sužeistojai paguldyti į ligoninę.

• Kario redakcija išleido Eric Williams pagarsėjusią knygą "Medinis arklys". Knyga kaštuoja \$2.00. Gaunama pas leidėjus ir Dirvoje.

• Prof. Vaclovas Biržiška ir toliau pasiliko dirbti Kongreso bibliotekoje, Washingtone.

JONO VILEISIO MINĖJIMAS NEW YORKE

Jonas Vileišis mirė Kaune, 1942 m. birželio 1 d. Dešimtmečiui paninėti New Yorke sudarytas specialus Komitetas. Komiteto Garbės Pirmininku yra Lietuvos Igalios Ministras P. Zadeikis. Komiteto Pirmininku išrinktas J. Audėnas. Komiteto nariais yra: Dr. J. Vinkas, inž. Novickis, M. Kizytė, V. Sidzikauskas, P. Spudienė, K. Bielinis, P. Tysliavienė, adv. Briedis, kun. Gasys, M. Tolišius, P. Kru-

šinskas, A. Trečiokas, red. Vasilis J. Makauskis.

Minėjimas įvyks birželio 7 d. 5 val. po pietų New Yorker viešbutyje, New Yorke.

Minėjime kalbės: Igalios Ministras P. Zadeikis, dr. J. Vinkas ir prof. dr. J. Pajaujis. Bus ir meninė dalis.

Jonas Vileišis, kaip visuomenininkas ir valstybės vyras, buvo plačiai žinomas toli ir už Lietuvos sienų. Jis žinomas latviams, estams, lenkams, vokiečiams ir kitiems. Jį labai gražiai prisimena Amerikos lietuviai su kuriais jam tik teko susitikti būnant čia pirmuoju Lietuvos atstovu.

Lietuvoje J. Vileišis pasirašė Nepriklausomybės Aktą, buvo Vidaus reikalų ir Finansų ministro, dešimt metų buvo Kauno Miesto burmistras. Daug rašė spaudoje, buvo redaktoriumi.

P A D Ė K A

Kunigaikštienės Birutės Draugijos Chicago skyriaus valdybai, iš gegužės mėn. 3 dienos su-ruošto koncerto už gautą pelną \$75.

Amerikos Lietuvių Moterų klubui per p. Vanadaitienę, už \$25.

Ministeriui P. Zadeikiui Lietuvos Nepriklausomybės proga už \$25.

P. A. Spakauskienei už \$11.

Lietuvių Tremtinių Karo Invalidų S-gos Valdyba

Senatas priėmė įstatymo projektą, kuriuo sujungiamas, sutvarkoma ir iš dalies pertvarkoma daugybė ligi šiol įvairiais laikais priimtų nuostatų apie imigraciją į Jungtines Valstybes. Anksčiau panašų įstatymą projektą yra priėmę Atstovų Rūmai. Dabar speciali komisija suderins mažus abiejų projektų skirtumus ir įstatymo projektas bus perduotas prezidentui pasirašyti.

Tačiau galimas dalykas, kad prezidentas tą įstatymą nepasirašys, o ar susidarys du trečdaliai balsų prezidento pasipriešinimui nugalėti, ne visai aišku. Taigi gali atsitikti, kad naujasis įstatymo projektas dar ir nepavirs įstatymu.

O jei pavirstų, tai viltys apie kokią nors imigracijos galimybių padidėjimą turėtų baigtis. Nes priimtame projekte ne tik nėra jokių palengvinimų, bet greičiau yra dar ap sunkinimų.

Labiausiai prieš šį sen. McCarrano projektą kovojo New Yorko senatorius Lehmanas. Jis ir jo grupė siūlė net 200 pataisų, su kurių tik 21 McCarranas sutiko, bet tai kaip tik labai nereikšmingos pataisos, kai kurios iš jų tik paprasčiausius korektūros klaidų atitaisymai.

Atmestos štai kurios svarbiausios Lehmano ir kt. siūlytos pataisos:

1. Nuimti "morgičius" nuo kvotų tų kraštų, kuriems jie buvo uždėti ryšium su tremtinių imigracija (kaip žinoma, tremtiniai buvo įleisti, išnaudojant po pusę jiems skirtos kvotos ateities sąskaiton).

2. Leisti vienų kraštų neišnaudotas kvotas panaudoti imigrantams iš tų kraštų, kurių kvotos jau išnaudotos.

3. Panaikinti dėsni, pagal kurį geltonosios ar su geltonąja maišytos rasės asmenims tegalima naudoti atitinkamą Azijos kraštų kvotas, nors jie būtų ir kur kitur gimę. (Pvz., kinų ar japonų rasės asmuo, gimęs Prancūzijoje, galės imigruoti tik Kinijos ar Japonijos kvotos ribose, o ne Prancūzijos; Kinijos kvota yra 100, Japonijos — 185 per metus...).

NEMALONI PABALTIJUI PIRMENYBĖ...

Pasirodo, kad "morgičiai" ant kvotų daugiausiai yra palietę Pabaltijo kraštus. Po pusę kvotos jau laikoma išnaudota:

Latvijos	iki 2274 metų,
Estijos	" 2164 "
Lietuvos	" 2087 "
Graikijos	" 2013 "
Rumunijos	" 2004 "
Lenkijos	" 1999 "
Vengrijos	" 1985 "

Žinoma, Lehmano pataisa dėl panaikinimo tų kvotų apskundimų lietuviams ypatingai didelių galimybių nesukurtų, nes Lietuvos kvota iš viso nedidelė ir pusę jos tesudaro apie 190 asmenų per metus. Tai šiek tiek pagreitintų, bet dar neišspręstų problemos visų pageidaujančių dabar į šį kraštą atvykti.

Daugiau reikšmės turėtų galimybė panaudoti neišnaudotąsias kvotas, nes vien tik britų didžiulė kvota atidengtų plačias galimybes, kadangi ji faktiškai mažai teišnaudojama. Bet ir ši pataisa buvo atmesta. Anot McCarrano, 154,000 bendra kvotos suma yra maksimum, o ne minimum, kiek šis kraštas sutinka kasmet įleisti imigrantų. Jis mano, kad ir geras, jei dalis to skaičiaus lieka neišnaudota, nes jei būtų visas išnaudojama, tai imigrantų būtų per daug. O svarbiausia, kad atvyktų daug nepageidaujamų asmenų...

Si pastaroji pastaba buvo padaryta, nurodant į trečiąją pataisą, liečiančią geltonosios rasės asmenis — girdi, per porą dešimčių metų pasikeisti Amerikos veidas... Bet atrodo, kad McCarranas nenori būti dosnus ir kaikiuriams rasėms iš Europos....

SU VOKIETIJA PASIRAŠYTA...

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

Tai du dokumentai, dėl kurių Maskva smarkiai jaudinasi. Yra daug reikšmių, kad Maskva stengsis kelti visą eilę neramumų dėl tų aktų. Visų pirma bus panaudota Rytų Vokietijos marionetinė valdžia, be to, galimas dalykas, bus bandoma vėl užblokuoti Berlyną, kalbama, kad reikia tikėtis net ir ginkluotų konfliktų ties Geležine uždanga. Yra pranašaujančių net tiek toli, kad visa tai dar šiais metais gali užkurti karo gaisrą Europoje... Nors šios pastarosios pranašystės, priimanos dar gana skeptiškai.

Šių aktų pasirašymai rodo Vakarų valstybių pasiryžimą tvirtai vykdyti užsibrėžtą programą, nekreipiant dėmesio į visokių Maskvos pasiūlymus, siekiančius juos nuo tos linijos kaip nors nukreipti.

Bet reikia pažymėti, kad pačiuose Vakaruose yra šiuo atžvilgiu silpnų taškų. Tie patys pasirašytieji aktai dar turi būti patvirtinti atitinkamų parla-

mentų, o kaip tik ir pačioje Vokietijoje ir Prancūzijoje yra gana stipri opozicija tiems aktams. Dar nežinia, ar dabartinės tų kraštų vyriausybės nugalės tą opoziciją. Ypač tai neišku Prancūzijoje.

LIETUVIŲ TAUTOSAKOS LOBYNAS

Redaktorius — leidėjas Dr. Jonas Balys

Dvi dalys kartu įristos: Dvasios ir Žmonės, 166 sakmės, 126 psl.; Liaudies Magija ir Medicina, 94 psl.

Knyga didelio formato, spalvotas viršelis, pieštas dail. V. K. Jonyno.

Kaina \$3.00.

Gaunama Dirvoje.

Ačiū Rėmėjams!

Prenumeratos pratęsimo proga DIRVOS spausdinimo priemonės pagerinti aukojo šie skaitytojai:

Navickas Silvestras	\$1.00
Lapinas A., Canada	2.00
Knyštautas Gražina, Warren	1.00
Kučianskas Ign., Baltimore	1.00
Matusevičius A., Kenosha	1.50
Skema Joseph, Newark	1.00
Skirmantas P. K., Newark	1.00
Plečkaitis A., Cleveland	1.00
Mackevičius Vl., De Kalb	1.00
Kučianskas K., Baltimore	1.00
Ramunis J. Dr., Chicago	1.00

IDOMI KNYGA

Lietuvio gyvenimas bolševikinėje priepaudoje ir jo kovą už savo buvimą, tautos ir tikėjimo teises plačiai pavaizduojama tik ką iš spaudos išėjusioje lietuvių žvejo.

JUOZO GRISMANAUSKO knygoje

"Tolmieji kvadratai"

Čia aprašyta ir žvejų pabėgimo istorija.

Knyga galima gauti pas liet. spaudos platintojus ir pas patį leidėją Juozą Kapocių, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y. prisiunčiant 2 dol. pinigais ar money orderiu.

PAIEŠKOJIMAI

ALJOSAITE Pranutė, iš Jorudikių k., Raseinių v. BICKUS Marija, gim. Liepojuje, Latvijoje.

GRISMANAUSKAS Juozas, iš Medsedžių km., Platelių vl., Kretingos ap.

JOCIUS Antanas, iš Rimgailų k., Betygalos v., Raseinių ap. JONAUSKAS ar JANAUSKAS, iš Pagramančio v., Tauragės ap.

JUSAITIS ir JUSAITYTĖ brolis ir sesuo Antano Jusačio, iš Šakių ap.

KAVALAS Michalina. MATAITIS Juozas, iš Daugeiliškių km., Krekenavos vl., Panevėžio ap.

MATUZEVIČIUS Julius, iš Kuprių k., Vabalninko parap. MONTVILA Antanas, iš Puskurpių k., Šunskų parap., Marijampolės ap., ir jo dukterė MONTVILAITĖ Birutė.

NAUJOKAS Juozas, iš Trakėnų dvaro, Kalvarijos parap. PAULAUŠKAITĖS, iš Beržniškių k., Kelmės v.

PUSKIS, Juozas. SAVICKAS Jonas, iš Drasutaičių k., Joniškio v., Šiaulių ap.

SIPAILA ir jo sesuo SIPAILYTĖ, kilę ar turę giminį Vyšpynių k., Griškabūdžio v., Šakių ap.

SVARČAS Augustas, iš Gaisrių k., Pilviškio v., Vilkaviškio ap.

SVARCIOTĖ Marija, iš Oželių k., Marijampolės ap.

VAICEKAUSKAS Bernotas iš Trūkščių k., Tauragės parap., gyvenęs Balandžių k., Gaurės parap.

Jieškomieji ar apie juos turintieji bet kurių žinių prašomi atsiliepti Lietuvos Generaliniam Konsului šiuo adresu:

CONSULATE GENERAL OF LITHUANIA
41 West 82nd Street
New York 24, N. Y.

RASOMOSIOS MASINĖLĖS

Garsiosios SMITH-CORONA 44-rių raktų portatyvės rašomosios mašinėlės PILNU LIETUVISKU raidynu arba VISAIS lietuviškais ženklais NEPAKEISTAM amerikoniškam raidyne, gaunamos išsimokėtinai pas V. Bartkus, 712 E. 92 St., Cleveland 8, Ohio. Telef.: LI 1-6716. (52)

Per džiungles keliauja lietuviai

SUSITIKIMAI SU LIETUVIAIS ĮVAIRIUOSE P. AMERIKOS KRAŠTUOSE

ANT. BARČIUS

(Tęsinys iš pereinamo nr.)

Aš nenorėjau, tikėti, kad jis savininkas daug tūkstančių galvijų! Jis buvo senas žmogus, visos apžėlęs ir jau, tur būt, daug metų nesiprausęs. Ant akių buvo užsimaukusios pajuodusios nuo lietaus ir skylėtą šiaudinę skrybėlę. Pašūrėj buvo suklypusios lentos, apmestot skudurais — tai jo kinis. Aš negalėjau atsistebėti, kad toks turtuolis, šimtų tūkstančių galvijų bandų ir šimtų kvadratinį kilometrų ganyklų savininkas taip gyventų! Priėjus eilei man duoti apyskaitą iš man patikėtos galvijų bandos, aš pamaciau, kad jis manimi nepatenkintas ir ima mane įtarti, kad aš "į šalį" paleidau kelis šimtus jaučių. Aš tada dar nebuvau sugadintas ir mane toks įtarimas labai užpykino, kad aš nesulaukęs pasakiau lietuviškai — mat, tada dar lietuviška kalba man buvo artimesnė, kaip ispanų — eik po velni! Jis staiga išmetė pieštuką iš rankų, atmaukšlino skrybėlę ir įsmeigė į mane savo rudas akis. "Tai tu moki lietuviškai?" — maloniai paklausė. "Kaip aš nemokėsiu", — atsakiau, — "jei prieš kelis metus atvykau iš Lietuvos!" Ir staiga jis su manimi pasidarė mielas, pradėjom kalbėtis lie-

tuviškai, nors tokia jau ten buvo kalba, pusiau ispaniška. Jis manęs klausinėjo kaip dabar gyvena Lietuvoj, nes jis iš jos buvo išvykęs jau prieš 40 metų. Jis buvo nevedęs, atsiskyręs nuo viso pasaulio, o kiek yra verti jo turtai — jis ir pats gerai nežinojo.

— Dabar jis jau, tur būt, miręs, — įsiterpė savo nuomone. — Tai kažin kam jo turtai teko?

— Valstybei, — nedvejodamas atsakė. — Daugelio šykštuolių turtai atitenka valstybei, ar Bažnyčiai, ar pirmajai pasitaikiusiai mergai, nors jie, turtuose paskendę, visą gyvenimą gyvena didžiausiam skurde.

Valandėlei pasakotojas nutilo ir mes tylėjome minčių prislėgti. Ar maža lietuvių turto tenka valstybėms, ar svetims organizacijoms, o ir svetims lietuviškas interesus, kai tuo tarpu tiek daug mes turime tautinių bėdų, tiek daug tautiečių pasauly neturi kasdienio duonos kąsnio...

3. "BŪSI MANO DEŠINIOJI RANKA!"

— Dar po, to dirbau apie metus

laiko piemenių, — traukė toliau pasakotojas. — Šeimininkas mane paskyrė prie savęs, ganėme abudu ir dažnai pasikalbėdavome. Bet, pagaliau, man nusibodo tas laukinis gyvenimas ir vieną dieną nustebusiam gyveninkui pasakiau sudie. Jis mane kalbino pasilikti, bet aš buvau tvirtai nusistatęs vyksti kitur laimės įieškoti. Tada gražiai atsiveikinom, kelionei man padovanojo kelis šimtus pesų ir pažadėjo mane visada priimti tarnybon, jei panorėsią kada grįžti.

Valandėlei nutilo, išgėrė gurkšnį kavos ir traukė toliau:

— Visi kalbėjo, kad labai geras gyvenimas yra Uruguajuje. Nuvykau į Montevideo ir pastojau dirbti kėdžių fabrike. Uždirbau neblogai ir sekma dienais mėgdavau pasivažinėti po užmiestį. Kartą ėk laidžiodamas gražių pajūrių, priėjau puikią, tinklinę tvorą aptvertą, sodybą. Joje ganėsi daug šimtų, o gal ir tūkstančių vištų. Nutariau užėiti pasiplepėti. Gražioji, netoli aukšto jūros kranto terasoje sėdėjo žilas žmogelis ir rūkė pypkę. Pasiveikinau ir pradėjom kalbėti. Bet jau iš kelių žodžių jis suprato, kad aš nesu vietinis ir manęs paklausė, kas aš toks būsiu. Lituanas, jam atsakau. Lėtai išėmė pypkę iš dantų ir jau lietuviškai paklausė: "Tai iš Lietuvos būsi, tamstėlė?" Išsikalbėjom. Jis čia buvo atvykęs dar prieš I Pasaulinį Karą. Kilimo buvo nuo Ariogalos. Gyveno labai pasiturintis, buvo vedęs vietinę ir turėjo bene šešis vaikus. Mums bešnekučiuojant, į kiemą įvažiuo juodas automobilis ir iš jo išlipo jaunas, gražiai apsirekęs vy-

ras su poniu ir dviem mažais vaikais. "Tai mano sūnus", pasakė, "einam, pasikalbėsime". Priėjus, aš iš karto užkalbinau lietuviškai, bet jis smalsiai ir mane pasižiūrėjo ir ispaniškai atsakė: "Aš suprantu ką tamsta man sakai, bet negaliu atsakyti. Kai vaikas buvau, kalbėdavau su tėveliu lietuviškai, bet dabar jau pamiršau". Ar neverti lazdy, ir tėvas, ir vaikas? Kaip manote, a? Nemokėti savo gimtos kalbos!

Ir, mostelėjęs ranka, paėmė nuo stalielio cigaretės, vieną išsiėmęs užsi-rūkė, net užmiršo pavaišinti ir mus, kurie alkanomis akimis sekė visus to pokelio judesius.

— Kai buvau jaunas, — apsimirėjęs traukė toliau, — buvau didelis ne-nuoroma. Man atrodė, kad iš juodo darbo nesusikursiu sau ramios ateities. Visi kalbėjo, kad tik džiunglėse galima pralobti. Ir aš pradėjau ilgą ir nuotykingą kelionę į Čaką. Kalbėjo, kad ten yra daug aukso, brangakmenių ir visokių galimybių. Nuvykau į La Guillerminos miestą, kuris yra Argentinos pusėj. Ten yra daug medžio apdirbimo fabrikų ir, pirmajai pradžiai, pastojau dirbti į lentpjūvę. Lentpjūvės savininkas buvo žydas. Kartą jis manęs paklausė, kas aš toks esu, nes matė, kad nesu vietinis. "Iš Lietuvos", atsakiau. "Na, o nuo kokio krašto?" šypsodamasis jis manęs paklausė jau lietuviškai. "Tauragiškis", atsakiau. "Nū, aš ir iš Tauragės", neslepiau džiaugsmu atsakė. Ir mes pradėjome kalbėtis. Išsiaiškinom visus pažįstamus, apkalbėjom visus kaimus. Pasirodė, kad jis gerai

pažinojo mano tėvus ir aš jį šiek tiek pradėjau prisiminti. "Na, Jonai, labai gerai, kad tu čia atvažiavai", kalbėjo jis, man plodamas per petį. "Man kaip tik reikia tokio vyro. Dabar tu būsi mano dešinioji ranka ir gerai gyvensi". Jis tuoj mane paskyrė savo padėjėju prižiūrėti visą lentpjūvę, darbininkus, medžiagas. Nustatė man labai gerą atlyginimą ir aš per dienas tik vaikštinėjau, prižiūradavau ir nurodinėdavau vietiniams darbininkams. Buvau patenkintas, bet tas nesvietiškas karštis mane plovė. Nors mano darbas buvo lengvas, bet baisus karštis neleidavo man kaip reikiant pailsėti ir taip mane išvargino, kad po kelių mėnesių pasakiau savo Chaimui: "Žinai ką, Chaimai, man pas tave labai gerai, esu patenkintas, bet bėgsiu iš tavęs". Jis pastatė akis. "O ko tau trūksta? Kur tu geriau rasi, Aš galiu tavę priimti kompanijon, darysim abudu drauge gešeftą, gerai uždirbsi". Nereik man to gešefto. Negaliu išskentėti to karščio, sakau. Vaziuosiu kur vėsiu. "Priprasi. Aš jau čia 16 metų, ir iškenčiu. Juk aš irgi žmogus toks kaip tu!" Nieko nepadėjo jo įkalbinėjimai ir aš, pas jį pakeitęs į dolerius savo santaupas, dar gavęs iš jo šimtą dolerių "magaryčių", išvykau. Taip man jau buvo įgrišęs tas karštis, kad galvoju tikrai apie vėsesnį klimatą. Ir, persikraustęs per kalnus, po poros savačių atvykau į Santiago de Chile.

(Bus daugiau)

Lietuvių raštų leidėjas J. Rinkevičius

8.192.000 knygų!

VYTAUTAS BRAZIULIS

Kai prieš penkiasdešimt penkerius metus vieną dieną Vilniaus gatvėse pasirodė vaikų, nešinas tarbelę su juodos duonos kepalėliu, tada jį niekas nekreipė dėmesio ir niekas neujaudė, kad jis daug vėliau pasidarys vienas iš garsiausių lietuviškų raštų leidėjų. Tuo vaikysčiu buvo Jonas Rinkevičius, grintelninkų vaikas, neišsitenkęs po savo šiaudinės lušnelės stogu, dešimties metų amžiaus, patraukęs į senąjį Gedimino sostinę laimės jėskoti...

Keista keikvė, atklydusį iš kalvuotosios Aukštaitijos, senoji mūsų sostinė priėmė nelabai svečingai. Nuo pirmosios savarankiško gyvenimo dienos jis turėjo pakelti kieta vargą ir dažnai pajauti kas tai yra alkis.

Eidamas kietu gyvenimo keliu vaikysčiaus mėgina įvairius amatus, bet už jų neužsikabina. Verčiasi kiemsargio padėjėju. Vieną vasarą seria bei valo kupranugarį, į Lukiškių aikštę užklydusiam cirke... Vėliau įsitaisto prie "konkės" — arkliaus traukiamo tramvajaus — "forreiterio" — arkliaus atkabinėtojo. Dar vėliau, apie metus laiko, Jonukas plūšia Niskovskio viešbuty pas virėją. Bet ir šitas amatas greit jam nusibosta, tad, vėl grįžta į "konkės" tarnybą, ir jau nebe "forreiteriu", bet telefonistui biure. Tai, berods, buvo vienas geriausių ir patogiausių užsiėmimų.

Cia Joną užtikio didieji ano meto įvykiai: Rusų — Japonų karas, lietuvių spaudos grąžinimas, Didysis Lietuvių Seimas ir revoliucinis sąjūdis. Visi tie įvykiai Jono Rinkevičiaus gyvenimo kelią pakreipė kita linkme.

Apšipazinęs su tada pasirodžiusiomis "Vilniaus žiniomis", greit patenka į jų spaustuvių prie mašinų, išmoka raidžių rinkimo amato, o po kiek laiko net įsitaisto spaustuvių biure. Kartą "susiziedavęs" su lietuviškuoju raštu jis lieka "įstikimas" visą savo gyvenimą. Mažai to, Jonas Rinkevičius ilgai nepasidaro atgimusių ir nepriklausomos Lietuvos lietuviškųjų raštų leidimo didžiojo pradininku.

Taip, suglaustai atrodo Jono Rinkevičiaus kelias į lietuviškąjį raštą.

Leisti knygas pradėjo dirbdamas Seinuose "Saltinio" savaitraščio administracijoje. 1910 metams išleido pirmą savo leidinį, kalendorių "Prietelių" ir dar vieną knygėlę. Grįžęs atgal į Vilnių, 1911 m. išleido metraštį "Sviturys". Tokį pat metraštį išleidžia ir sekančiais, 1912 metais. Metraščio pasisekimas anais laikais buvo negirdėtas: keli tūkstančiai egz. buvo išplatinta Lietuvoje, o 1000 egz. paimė žinomas Amerikos lietuvių raštų leidėjas, Antanas Olševskis-Olis, kuriuos išplatino šiaurės Atlanto vandenyno.

Metraščio pasisekimas, be to, neblogai veikęs Jono Rinkevičiaus skelbimų biurą, pastumdavo jį į tikrosios literatūros raštų leidybą. 1912 m. J. Rinkevičius pradėjo leisti literatūros ir dailės žurnalą "Vaivorykštę", kurio išėjo penkis knygos (po 300 puslapių kiekviena), o šeštoji knyga sudėgė Pirmojo Didžiojo Karo metu, karo vėselui pasiekus Vilnių.

Apie "Vaivorykštę", (kurios oficialiojo redaktoriaus buvo Liudas Gira, bet tikrovėje žurnalo redakcijos darbe buvo jungtama kieta bei prityrusi Jono Rinkevičiaus ranka), pavyko suvesti ano meto žymiausių mūsų grožinės literatūros kūrėjų: Maironį, Vaižgantą, Vienuolį, Lazdynų Pelėdą, Vincą Krėvę, Mykolą Vaitų, Igną Seinų, Liudą Girą, Kazį Binkį, Faustą

Kiršą, Balį Sruogą, Juozą Mišukį ir kitus. "Vaivorykštė" ir vaivorykštininkai mūsų grožinės literatūros kūrybos raidoje suvaidino didelį vaidmenį, teisingiau, ją atpalaidavo nuo politinių srovių varžtų ir pasuko tikrosi astelinės kūrybos linkme.

Greta "Vaivorykštės" Jonas Rinkevičius išvystė ir paskirų grožinės literatūros kūrinių leidybą. Tada buvo išleista visa eilė "Vaivorykštės" bendradarbių žymiausių kūrinių. Prieškariniai ir Pirmojo Didžiojo Karo metais Jono Rinkevičiaus leidinių sąrašas jau buvo 184 leidiniai, kurių bendrai tiražas siekė 580.000 egz.

Pirmojo Pasaulinio Karo metu audras J. Rinkevičius praleido Peterburge. Grįždamas iš Rusijos, iš ten parsigabeno ir visus lietuvių sekcijos spaustuvių leidinius, daugiausia mokykloms vadovėlius, kuriuos nupirko iš fanatiško lietuvių komunisto, Zigmo Aleksos — Angaričio, užsimojusio minėtus leidinius sudėginti... Pargabenti leidiniai ir atrinktieji iš degusių ankščiau Vilniuje išleisti raštai, sudarė pagrindą naujos Jono Rinkevičiaus steigiamos "Sviturio Bendrovės Knygoms Leisti". Ji 1918 met. buvo įkurta Vilniuje. Lenkams mūsų sostinę okupavus, — persikėlė į Kauną, ir išvystė plačią lietuviškųjų raštų leidyklą.

Kokį milžinišką spaudos kultūros darbą nudirbo "Sviturio" Bendrovė, vadovaujama Jono Rinkevičiaus, parodo, kad ir šie daviniai: 1918-1939 m. išleista 1054 leidiniai, kurių bendras tiražas siekė 8.192.000 egz. Kuriantis nepriklausomai Lietuvai, minėta leidykla aprūpino knygomis ne tik skaitančiąją visuomenę, bet ir vadovėliais mokykloms. Jos nuopelnai mūsų krašto kultūrai yra tikrai milžiniški.

Našų ir naudingą knygų leidybos darbą Jonui Rinkevičiui nepavyko tęsti visą savo gyvenimą.

Didelį susidėjusių nepalankių sąlygų turėjo susilukviduoti "Sviturio" bendrovė. Po šių nepasisekimų J. Rinkevičius bandė tęsti pamėgtą darbą — verstis knygų prekyba ir leisti knygas, bet nauja nelaimė, gaisras knygų sandely, nutraukė ir šitą darbą. Vėliau J. Rinkevičius, drauge su Jonu Karveliu, turėjo modernius knygų, rašomųjų medžiagos ir muzikos instrumentų Prekybos Namus. Iš ten pasitraukęs dar buvo įsikūręs galanterijos krautuve, bet, bolševikams okupavus Lietuvą, nacionalizuojant visas įmones, jie neaplanė ir Jono Rinkevičiaus krautuves. Pakėlęs antrojo karo vargus, 1944 m. rudenį, veržiantis į Lietuvą Raudonajam sausui, lietuviškųjų raštų leidėjas, su žmona, arkliniu vežimu pasitraukė į Vakarų. Pasiekė Bavariją. Emigracinės dienos baigė Schwabische Gmuende. 1949 met. atvyko į J.A.V. ir šiuo laiką gyvena Chicagoje.

Daug nusipelnęs lietuviškojo rašto leidyboje ir, bendrai mūsų tautinei kultūrai, Jonas Rinkevičius šiais metais sulaukia įvairaus jubiliejaus: gegužės mėn. 29 d. sueina jo amžiaus 65-ri metai (gimęs 1887 m.); 50 metų kai pradėjo platinti Vilniuje draudžiamąją spaudą (1902 m.); 45-ri metai kai pradėjo bendradarbiauti mūsų spaustuvių (1907 m. A. Smetonos ir J. Tumo - Vaižganto redaguojamoje "Viltėje") ir 40 metų kai pradėjo leisti "Vaivorykštę" (1912 m.).

Jono Rinkevičiaus asmenyje yra sukaupta veik pusės šimto metų vaisingo lietuviškojo rašto leidybos darbas. Jo asmenyje yra sukaupta ir pusės šimto metų mūsų raštų istorijos. Jonas Rinkevičius savo darbais yra įrengęs gilius pėdsakus į lietuvių rašto istorijos puslapius, tad, asmens ir organizacijos, kurios atstovauja mūsų literatūrinį gyvenimą, kleriopą Jono Rinkevičiaus jubiliejų ir turėtų atitinkamai paminėti.

TUOJ ĮSIGYKIT ŠIAS KNYGAS!

Anglų kalbos gramatika	2.00	Namai ant smėlio	2.00
J. Kukanaus		J. Gliuda	
Altoriai šėšėly		Nemunas	
Mykolaitis-Putinas	4.00	St. Kolupaila	2.50
Algimantas I		Nuo Imsrės iki Orinoko	
V. Pietaris	1.50	A. Šubailauskas	2.50
Algimantas II		Our Country Lithuania	
V. Pietaris	2.00	V. Augustinas	5.00
Balutis		Princas ir elgeta	
J. J. Bačiūno leidinys	1.50	Mark Twain	1.20
Baltaragio malūnas		Pirmas rūpestis	
K. Boruta	2.50	Jurgis Jankus	2.00
Dulkės raudonam sauleleidy		Pragaro pošvaisė	
V. Ramonas	3.00	V. Alantais	3.50
Darius ir Girėnas		Partizanai už gelež. uždangos	
Jurgėla	1.50	Daumantas	2.50
Debesys plaukia pažemiu		Pietų vėjelis	
A. Baronas	2.50	Vytė Nemunėlis	1.00
Didžiosios atgailos		Ramybė man	
R. Spahs	3.50	J. Kėkštas	0.80
Gintaro pasakos		Raguvos malūnininkas	
Teta Rūta	0.35	V. Tamulaitis	0.25
Gintariniai vartai		San Michal knyga	
N. Mazalaitė	2.00	Axel Munthe	2.50
Kazimieras Sapieha		Šventieji akmenys	
B. Sruoga	2.50	Faustas Kirša	2.00
Kuprelis		Tėvų pasakos	
Ignas Seinūs	2.00	A. Giedrius	1.90
Lietuvių kalbos vadovas		Tolimieji kvadratai	
Red. prof. Skardžius	4.50	J. Grišmanauskas	2.00
Lietuviškos pasakos		Tautosaka apie dangų	
J. Balys	2.50	J. Balys	0.60
Lietuvių poezijos antologija		Tautosakos Lobyas	
J. Aistis ir A. Vaičiulaitis	6.00	J. Balys	3.00
Mėnuo vadinamas medaus		Vieneri metai ir viena savaitė	
N. Mazalaitė	2.50	B. Gaidžiūnas	1.50
Meškiukas Rudnosukas		Valentina	
Vytė Nemunėlis	2.00	A. Vaičiulaitis	2.00
Motulė paviliojo		Varpai skamba	
Lazdynų Pelėda	0.60	Stasius Būdavas	2.50
		Zemė	
		Red. K. Bradūnas	4.00

Visos knygos siunčiamos paštu. Užsakant pinigų siųskite:

DIRVA,
6820 Superior Ave.,
Cleveland 3, Ohio

Reikšmingas veterinarijos gydytojų laimėjimas

Pripažinta Kauno Veterinarijos Akademija

Šiomis dienomis yra gauta žinia, kad JAV Agrikultūros Departamento skyrius Bureau of Animal Industry ir taip pat Civilinės Tarnybos Komisija yra įtraukę Kauno Veterinarijos Akademiją (VA) į pripažintųjų aukštųjų veterinarijos mokyklų sąrašą. Pripažinimas veikia iki 1943 kalendorinių metų pabaigos.

Praktiškai VA-jos pripažinimas reiškia tai, kad ją iki to laiko baigę veterinarijos gydytojai, jei jie išpildo pilietybės sąlygas, turi teisę gauti darbą, ševikams okupavus Lietuvą, nacionalizuojant visas įmones, jie neaplanė ir Jono Rinkevičiaus krautuves. Pakėlęs antrojo karo vargus, 1944 m. rudenį, veržiantis į Lietuvą Raudonajam sausui, lietuviškųjų raštų leidėjas, su žmona, arkliniu vežimu pasitraukė į Vakarų. Pasiekė Bavariją. Emigracinės dienos baigė Schwabische Gmuende. 1949 met. atvyko į J.A.V. ir šiuo laiką gyvena Chicagoje.

JAV-se yra dvi pagrindinės institucijos atliekančios veterinarijos mokyklų (kolegių) pripažinimą. Tai Bureau of Animal Industry, Federalinės Valdžios Įstaiga ir Amerikos Veterinarijos Gydytojų Draugija (American Veterinary Medical Association). Abi institucijos pripažintoms mokykloms stato aukštus reikalavimus, ir vienos institucijos pripažinimas praktiškai reiškia maždaug tą patį ką ir antrosios.

Jeigu jau Bureau of Animal Industry suteikė VA-jai pripažinimą, tai reiškia, kad ji visai užtarnautai priklauso tai pačiai grupei, į kurią priskaitomos patios geriausios pasaulio veterinarijos mokyklos ar veter. fakultetai. Gal būt kiekvienam bus įdomūs sekantys istoriniai bruožai apie šią jauną, prieš antrąjį pasaulinį karą vos spėjusią suklestėti, mūsų aukštojo mokslo įstaigą.

VA-ja, kaip savarankiškai besitvarkanti, Žemės ūkio Ministerijos šioje esanti universitetinio lygio mokslo įstaiga, buvo atidaryta Kaune 1936 metais. Tuo pačiu į ją buvo įjungtas jau keletą metų veikęs Valstybinis Veterinarinės Bakteriologijos Institutas.

Ypatingai pirmąsiais savo gyvavimo metais VA-ja buvo ankštame ryšy su Vytauto Didžiojo Universitetu Kaune. Pirmąsiais 2 studijų metais, veterinarijos studentai visus dalykus, išskyrus gyvulių anatomiją, klausė kartu su medicinos studentais pagal šio fakulteto mokslo programą. Vėliau kaiku, rie bendrojo pobūdžio mokslo dalykai buvo įvesti pačioje Akademijoje. Priėmimo sąlygos į VA-ją buvo lygiai tokios pat, kaip ir į Medicinos Fakultetą: gimnazijos baigimo atestatas, tinkama sveikata ir t.t. Pirmąbūvo teikiama turintiesiems geriausius atestato pažymius ir ūkininkų vaikams. Mokslas VA-jų tęsėsi penkerius metus, su teikiančiomis veterinarijos gydytojo laipsnį, kuris atitinka amerikoniškam veterinarinės medicinos daktaro laipsniui. Doktoratui įsigyti reikėjo atlikti mokslinį darbą, apginti disertaciją ir išlaikyti atitinkamus egzaminus. Prieš pradėdant praktiką, buvo privalomas pusės metų maisto produktų priežiūros ir apkreiamų gyvulių ligų kontrolės stažas.

Kalbant apie VA-jos lygį, reikia pabrėžti, kad juo yra gerėjęs ne vienas užsienietis. VA-jos mokslo personalo nariai yra baigę ar gilinę studijas geriausiose Vakarų Europos universitetuose ar aukštosiose veterinarijos mokyklose, ir būtent: Austrijos, Čekoslovakijos, Estijos, Vokietijos, Prancūzijos, Latvijos, Lenkijos, Švedijos ir šveicarijos. Daugelis jos profesorių lankėsi ir yra gerai susipažinę su Olandijos, Danijos, Norvegijos, Anglijos, Italijos ir Vengrijos veterinarinėmis mokyklomis ar fakultetais. Savo mokslo personalo

daugiaspalviškumu ir galimybėmis sintetiškai geriausius užsienyje pastebėtus bruožus, VA-ja pirma ne tik Lietuvos, bet gal būt ir ne vienos užsienio valstybės aukštųjų mokyklų tarpe.

VA-jos pastatai, laboratorijos ir klinikos buvo pastatyti įrengta geriausių Europos veterinarijos mokyklų pavyzdžiu. Be veterinarijos gydytojų ruošimo, VA-ja atliko visam kraštui ir gyvulių sveikatingumui reikšmingus uždavinius. Tik prisiminkim VA-jos reikšmę kovojant su tuberkulioze, Bang'o ligą, pasiutimu ir kitomis žmogiškoms ir gyvuliams lygiai pavojingomis ligomis. VA-joj buvo įrengta daug mokslinių ir medicininių diagnostinių tyrimų, padedant visos Lietuvos veterinarijos gydytojams saugoti ir palaikyti gyvulių sveikatingumą. Taip pat buvo gaminama įvairių serumų ir kiti biologiniai preparatai žmonių ir gyvulių reikalmams. Žinant, kad Lietuvoje gyvulių ūkis buvo pagrindinė tautos ūkio šaka ir kad svarbiausias eksporto pajamas sudarė mėsos ir pieno gaminiai, kiekvienam lengva suprasti kokią svarbią rolę Lietuvos gyventojams lošė tiek veterinarijos gydytojai, tiek pati VA-ja.

VA-jos išleisti veterinarijos gydytojai atitinka visiems Vakarų Europoje ir kitose pasaulio šalyse statomiems reikalavimams. Kai kurie iš jų turėję praktikos teisę ir dirbę Vokietijoje, Belgijoje, Danijoje, Argentinoje. Dalis jų yra pakvię į Kanadą ir beveik visi sėkmingai verčiasi laisva praktika. Bene didžiausius sunkumų teisėms gauti jie yra sutikę JAV-se dėl informacijos stokos. Tik po ilgo karo užtrukusių ir įtemptų pastangų, pagaliau pavyko gauti VA-jos pripažinimą.

Padėkai ir pagarba už VA-jos pripažinimo gavimą, pagrindiniai priklauso vienam iš jos auklėtojų, Vet. Gyd. Petriui Gailiūnui, gyv. Lawrence, Mass. Tai nemėgstas skelbtis ir tuščiai kalbėti, bet turis organizacinį patyrimą ir literatūrinių gabumų žmogus. Jis ne tik išskėlė mintį įieškoti galimybių gauti VA-jos pripažinimą JAV-se, bet taip pat organizavo, pravedė visą su pripažinimu susijusį darbą ir parašė anglų k. informacinį leidinį — "The Veterinary Academy at Kaunas, Lithuania, from 1936 to 1944". Tas leidinys buvusių VA-jos Rektorių ir Prorektorius vardu per Generalinį Lietuvos Konsulatą New York'e ir Lietuvos Pasiuntinybę Washington'e bei State Department buvo pasiųstas į Bureau of Animal Industry ir nulemė VA-jos pripažinimą. Prof. K. Kanauka, šiam leidiniui pasirodžius, yra atsiliepęs sekančiai: "...Pilnai jį (VA-jos aprašymą) įvertinti galės tik tie iš mūsų, kuriems kada nors teks ką nors panašaus paruošti. O tokių vargu ar atsiras mūsų tarpe..." Be abejo, vet. gyd. P. Gailiūnui yra talkininkavę visi JAV-se gyvenantieji VA-jos dėstytojai ir klausytojai dalis. Ypatingai daug davinį ir pastabų yra patiekę pirmasis VA-jos Rektorius Doc. Dr. Stasys Jankauskas. Vet. Gyd. Kęstutis Kasperavičius, gyv. N. Quincy, Mass., daug talkininkavo pripažinimo organizatoriui techniskame darbe ir organizuojant lėšas.

Vet. Gyd. Petras Gailiūnas yra gimęs 1917 m. Katilių km., prie Griškabūdžio. Gimnaziją baigė 1937 m. Šakiuose ir Veterinarijos Akademiją Kaune 1943. Baigus studijas buvo pakviestas dirbti Farmakologijos Instituto asistentu. Vokietijoje sėkmingai vertėsi privačia veter. praktika. Atvykęs 1949 į JAV, bes visą atliekamą laiką skyrė studijuoti amerikiečių veterina-

rinę santvarką, mokymo sistemą ir gilinosi į mokslinę literatūrą. Berinkdamas medžiagą VA-jos aprašymui, yra atlikęs didžiulį, dabartinėse sąlygose sunkiai išsprendžiamą uždavinį. Tuo tarpu, kai prieš metus ar anksčiau patys autoriteingiausi mūsų žmonės yra pareiškę, kad paruošti informaciją apie VA-ją nėra įmanoma dėl davinų trūkumo ir kad gauti teisę VA-ją baigusiems veterinarijos gydytojams tikėtis netenka, vet. gyd. P. Gailiūnas nesutiko su šia nuomone ir tęsė savo paties pastatytą ir suplanuotą uždavinį. Nors jį bevykandant teko pakelti daug sunkumų jam pačiam ir jo šeimai, šiandien sunkios pastangos ir vargai užsiėmę laimėjimu. Jis iškovojo teises ir laisvą kelią į profesinę ateitį ne tik sau, bet ir savo kolegoms.

Šiuo metu JAV-se, be Gailiūno ir Kasperavičiaus, gyvena septyni VA-ją baigę veterinarijos gydytojai: Br. Andrašiusas, Chicago, Ill.; Jz. Brundza, Detroit, Mich.; Rom. Ginotis, Libertyville, Ill.; Kazys Krivickas, Brooklyn, N. Y.; Br. Leparskas, Chicago, Ill.; Aleks. Osteika, Detroit, Mich.; Mečys Pakalniškis, Birmingham, Ala.; Jz. Sabaitis, Carry, Ill.; Alf. Stankaitis, Rochester, N. Y.; Alg. Vasiukevičius, Chicago, Ill. Malonu pakviesti juos visus ir palinkėti šalyse statomiems reikalavimams. Kai kurie iš jų turėję praktikos teisę ir dirbę Vokietijoje, Belgijoje, Danijoje, Argentinoje. Dalis jų yra pakvię į Kanadą ir beveik visi sėkmingai verčiasi laisva praktika. Bene didžiausius sunkumų teisėms gauti jie yra sutikę JAV-se dėl informacijos stokos. Tik po ilgo karo užtrukusių ir įtemptų pastangų, pagaliau pavyko gauti VA-jos pripažinimą.

Padėkai ir pagarba už VA-jos pripažinimo gavimą, pagrindiniai priklauso vienam iš jos auklėtojų, Vet. Gyd. Petriui Gailiūnui, gyv. Lawrence, Mass. Tai nemėgstas skelbtis ir tuščiai kalbėti, bet turis organizacinį patyrimą ir literatūrinių gabumų žmogus. Jis ne tik išskėlė mintį įieškoti galimybių gauti VA-jos pripažinimą JAV-se, bet taip pat organizavo, pravedė visą su pripažinimu susijusį darbą ir parašė anglų k. informacinį leidinį — "The Veterinary Academy at Kaunas, Lithuania, from 1936 to 1944". Tas leidinys buvusių VA-jos Rektorių ir Prorektorius vardu per Generalinį Lietuvos Konsulatą New York'e ir Lietuvos Pasiuntinybę Washington'e bei State Department buvo pasiųstas į Bureau of Animal Industry ir nulemė VA-jos pripažinimą. Prof. K. Kanauka, šiam leidiniui pasirodžius, yra atsiliepęs sekančiai: "...Pilnai jį (VA-jos aprašymą) įvertinti galės tik tie iš mūsų, kuriems kada nors teks ką nors panašaus paruošti. O tokių vargu ar atsiras mūsų tarpe..." Be abejo, vet. gyd. P. Gailiūnui yra talkininkavę visi JAV-se gyvenantieji VA-jos dėstytojai ir klausytojai dalis. Ypatingai daug davinį ir pastabų yra patiekę pirmasis VA-jos Rektorius Doc. Dr. Stasys Jankauskas. Vet. Gyd. Kęstutis Kasperavičius, gyv. N. Quincy, Mass., daug talkininkavo pripažinimo organizatoriui techniskame darbe ir organizuojant lėšas.

Vet. Gyd. Petras Gailiūnas yra gimęs 1917 m. Katilių km., prie Griškabūdžio. Gimnaziją baigė 1937 m. Šakiuose ir Veterinarijos Akademiją Kaune 1943. Baigus studijas buvo pakviestas dirbti Farmakologijos Instituto asistentu. Vokietijoje sėkmingai vertėsi privačia veter. praktika. Atvykęs 1949 į JAV, bes visą atliekamą laiką skyrė studijuoti amerikiečių veterina-

rinę santvarką, mokymo sistemą ir gilinosi į mokslinę literatūrą. Berinkdamas medžiagą VA-jos aprašymui, yra atlikęs didžiulį, dabartinėse sąlygose sunkiai išsprendžiamą uždavinį. Tuo tarpu, kai prieš metus ar anksčiau patys autoriteingiausi mūsų žmonės yra pareiškę, kad paruošti informaciją apie VA-ją nėra įmanoma dėl davinų trūkumo ir kad gauti teisę VA-ją baigusiems veterinarijos gydytojams tikėtis netenka, vet. gyd. P. Gailiūnas nesutiko su šia nuomone ir tęsė savo paties pastatytą ir suplanuotą uždavinį. Nors jį bevykandant teko pakelti daug sunkumų jam pačiam ir jo šeimai, šiandien sunkios pastangos ir vargai užsiėmę laimėjimu. Jis iškovojo teises ir laisvą kelią į profesinę ateitį ne tik sau, bet ir savo kolegoms.

Šiuo metu JAV-se, be Gailiūno ir Kasperavičiaus, gyvena septyni VA-ją baigę veterinarijos gydytojai: Br. Andrašiusas, Chicago, Ill.; Jz. Brundza, Detroit, Mich.; Rom. Ginotis, Libertyville, Ill.; Kazys Krivickas, Brooklyn, N. Y.; Br. Leparskas, Chicago, Ill.; Aleks. Osteika, Detroit, Mich.; Mečys Pakalniškis, Birmingham, Ala.; Jz. Sabaitis, Carry, Ill.; Alf. Stankaitis, Rochester, N. Y.; Alg. Vasiukevičius, Chicago, Ill. Malonu pakviesti juos visus ir palinkėti šalyse statomiems reikalavimams. Kai kurie iš jų turėję praktikos teisę ir dirbę Vokietijoje, Belgijoje, Danijoje, Argentinoje. Dalis jų yra pakvię į Kanadą ir beveik visi sėkmingai verčiasi laisva praktika. Bene didžiausius sunkumų teisėms gauti jie yra sutikę JAV-se dėl informacijos stokos. Tik po ilgo karo užtrukusių ir įtemptų pastangų, pagaliau pavyko gauti VA-jos pripažinimą.

Padėkai ir pagarba už VA-jos pripažinimo gavimą, pagrindiniai priklauso vienam iš jos auklėtojų, Vet. Gyd. Petriui Gailiūnui, gyv. Lawrence, Mass. Tai nemėgstas skelbtis ir tuščiai kalbėti, bet turis organizacinį patyrimą ir literatūrinių gabumų žmogus. Jis ne tik išskėlė mintį įieškoti galimybių gauti VA-jos pripažinimą JAV-se, bet taip pat organizavo, pravedė visą su pripažinimu susijusį darbą ir parašė anglų k. informacinį leidinį — "The Veterinary Academy at Kaunas, Lithuania, from 1936 to 1944". Tas leidinys buvusių VA-jos Rektorių ir Prorektorius vardu per Generalinį Lietuvos Konsulatą New York'e ir Lietuvos Pasiuntinybę Washington'e bei State Department buvo pasiųstas į Bureau of Animal Industry ir nulemė VA-jos pripažinimą. Prof. K. Kanauka, šiam leidiniui pasirodžius, yra atsiliepęs sekančiai: "...Pilnai jį (VA-jos aprašymą) įvertinti galės tik tie iš mūsų, kuriems kada nors teks ką nors panašaus paruošti. O tokių vargu ar atsiras mūsų tarpe..." Be abejo, vet. gyd. P. Gailiūnui yra talkininkavę visi JAV-se gyvenantieji VA-jos dėstytojai ir klausytojai dalis. Ypatingai daug davinį ir pastabų yra patiekę pirmasis VA-jos Rektorius Doc. Dr. Stasys Jankauskas. Vet. Gyd. Kęstutis Kasperavičius, gyv. N. Quincy, Mass., daug talkininkavo pripažinimo organizatoriui techniskame darbe ir organizuojant lėšas.

Vet. Gyd. Petras Gailiūnas yra gimęs 1917 m. Katilių km., prie Griškabūdžio. Gimnaziją baigė 1937 m. Šakiuose ir Veterinarijos Akademiją Kaune 1943. Baigus studijas buvo pakviestas dirbti Farmakologijos Instituto asistentu. Vokietijoje sėkmingai vertėsi privačia veter. praktika. Atvykęs 1949 į JAV, bes visą atliekamą laiką skyrė studijuoti amerikiečių veterina-

rinę santvarką, mokymo sistemą ir gilinosi į mokslinę literatūrą. Berinkdamas medžiagą VA-jos aprašymui, yra atlikęs didžiulį, dabartinėse sąlygose sunkiai išsprendžiamą uždavinį. Tuo tarpu, kai prieš metus ar anksčiau patys autoriteingiausi mūsų žmonės yra pareiškę, kad paruošti informaciją apie VA-ją nėra įmanoma dėl davinų trūkumo ir kad gauti teisę VA-ją baigusiems veterinarijos gydytojams tikėtis netenka, vet. gyd. P. Gailiūnas nesutiko su šia nuomone ir tęsė savo paties pastatytą ir suplanuotą uždavinį. Nors jį bevykandant teko pakelti daug sunkumų jam pačiam ir jo šeimai, šiandien sunkios pastangos ir vargai užsiėmę laimėjimu. Jis iškovojo teises ir laisvą kelią į profesinę ateitį ne tik sau, bet ir savo kolegoms.

Šiuo metu JAV-se, be Gailiūno ir Kasperavičiaus, gyvena septyni VA-ją baigę veterinarijos gydytojai: Br. Andrašiusas, Chicago, Ill.; Jz. Brundza, Detroit, Mich.; Rom. Ginotis, Libertyville, Ill.; Kazys Krivickas, Brooklyn, N. Y.; Br. Leparskas, Chicago, Ill.; Aleks. Osteika, Detroit, Mich.; Mečys Pakalniškis, Birmingham, Ala.; Jz. Sabaitis, Carry, Ill.; Alf. Stankaitis, Rochester, N. Y.; Alg. Vasiukevičius, Chicago, Ill. Malonu pakviesti juos visus ir palinkėti šalyse statomiems reikalavimams. Kai kurie iš jų turėję praktikos teisę ir dirbę Vokietijoje, Belgijoje, Danijoje, Argentinoje. Dalis jų yra pakvię į Kanadą ir beveik visi sėkmingai verčiasi laisva praktika. Bene didžiausius sunkumų teisėms gauti jie yra sutikę JAV-se dėl informacijos stokos. Tik po ilgo karo užtrukusių ir įtemptų pastangų, pagaliau pavyko gauti VA-jos pripažinimą.

Padėkai ir pagarba už VA-jos pripažinimo gavimą, pagrindiniai priklauso vienam iš jos auklėtojų, Vet. Gyd. Petriui Gailiūnui, gyv. Lawrence, Mass. Tai nemėgstas skelbtis ir tuščiai kalbėti, bet turis organizacinį patyrimą ir literatūrinių gabumų žmogus. Jis ne tik išskėlė mintį įieškoti galimybių gauti VA-jos pripažinimą JAV-se, bet taip pat organizavo, pravedė visą su pripažinimu susijusį darbą ir parašė anglų k. informacinį leidinį — "The Veterinary Academy at Kaunas, Lithuania, from 1936 to 1944". Tas leidinys buvusių VA-jos Rektorių ir Prorektorius vardu per Generalinį Lietuvos Konsulatą New York'e ir Lietuvos Pasiuntinybę Washington'e bei State Department buvo pasiųstas į Bureau of Animal Industry ir nulemė VA-jos pripažinimą. Prof. K. Kanauka, šiam leidiniui pasirodžius, yra atsiliepęs sekančiai: "...Pilnai jį (VA-jos aprašymą) įvertinti galės tik tie iš mūsų, kuriems kada nors teks ką nors panašaus paruošti. O tokių vargu ar atsiras mūsų tarpe..." Be abejo, vet. gyd. P. Gailiūnui yra talkininkavę visi JAV-se gyvenantieji VA-jos dėstytojai ir klausytojai dalis. Ypatingai daug davinį ir pastabų yra patiekę pirmasis VA-jos Rektorius Doc. Dr. Stasys Jankauskas. Vet. Gyd. Kęstutis Kasperavičius, gyv. N. Quincy, Mass., daug talkininkavo pripažinimo organizatoriui techniskame darbe ir organizuojant lėšas.

steigėjas ir jos pirmasis Rektorius (1936-1940 m.), Toledo, Ohio; Prof. Dr. Juozas Motiejūnas, VA-jos Prorektorius (1940-1941 m.) ir trečiasis jos Rektorius (1941-1944 m.), Chicago, Ill.; Prof. Dr. Kostas Kanauka, VA-jos Prorektorius (1936-1940 ir 1941-1944 m.), Baltimore, Md.; Prof. Dr. Kazys Alminas, Loup City, Nebr.; Doc. Dr. Alfonsas Kalvaitis, Augusta, Maine; Doc. Dr. Jokūbas Kregždė, Avon, Ohio; Doc. Dr. Antanas Milaknis, Chicago, Ill.

Organizuojant VA-jos pripažinimo gavimą, talkininkavo ir ypatingos padėkos užsitarauja Generalinis Lietuvos Konsulas New York'e p. J. Budrys ir Vice-Konsulas p. A. Smetutis.

Be abejo, VA-jos pripažinimą reikia vertinti ir kaip mus ypatingai džiuginantį ir reikšmingą JAV-bių Vyriausybės palankumo parodymą Lietuvai ir šioje šalyje gyvenantiems lietuviams. VA-jos pripažinimo faktas yra dar vienas įrodymas, kokią didelę rolę lošia Lietuvos Pasiuntinybė Washington'e čia esantiems lietuviams, nes tik p. Igal. Ministro P. Žadeikio diplomatinėmis pastangomis VA-jos pripažinimas taip palankiai ir greit buvo galima išgauti. Jam reikšia gilią padėką VA-jos profesūra, jos klausytojai ir visa Lietuvių Tremtinių Veterinarijos Gydytojų Draugija.

Pranešant ši mums reikšminga įvykio tikimės, kad veterinarijos gydytojų pastangos, apvainikuotos laimėjimu, pask

Uršulė Žemaitienė

SUVALKIEČIŲ VESTUVĖS

Redagavo Jonas Balys

(16)

107

— Vai namo namo,
Jauni broleliai,
Iš jauno jaunimėlio. (2)
Laukas neartas,
Sienas nepjautos,
Žagrelės netaisytos.
— Nesirūpinkit,
Jaunos seselės,
Mūsų sunkiais darbeliais.
Mes apsidirbsim
Sunkius darbelius
Ir be šventų dienelių.
Lauką užarsim,
Sieną nupjausim,
Žagrelės įtaisysim.

— Vai namo namo,
Jaunos seselės,
Iš jauno jaunimėlio!
Linai neverpti,
Drobės neaustos,
Staklės netaisytos.
— Nesirūpinkit,
Jauni broleliai,
Mūsų sunkiais darbeliais.
Mes apsidirbsim
Savo darbelius
Ir be šventų dienelių.
Linus suverpsim,
Drobės išaustim,
Staklės įtaisysim.

Svečiai dainuodami rengiasi namo. Giminės vadina ir jaunąją grįžti kartu namo, ypatingai motiną: "Na, einam namo ir tu, jau gana prisiskakai, prisidainavai." Motina ją taip vadina, kaip iš kokių svetimų vestuvių. Marti labai verkia. Visi vestuviniškai ją tempia namo. Visi žino, kad jau čia jos namai, bet ima už rankos ir vedasi su savimi. Tada jaunavedys ir jo pusė neleidžia ir prašo, kad pasilikty. Ir vėl esti didelis moterų sukeltas triukšmas. Tada jaunavedys duoda marčios motinai kiek pinigų ir prašo, kad paliktų dukterį. Motina sutinka, palikdama dukterį gražiai pamokina ir palaimina. Atsisveikinę važiuoja visi namo. Prieš skirstydami dar uždainuoja:

108. — Prapuoliau, močiute,
Prapuoliau, širdele,
Už didžio vargo, už rūpestėlio,
Už gailių ašarelių. (2x2)
— Raminkis, dukrele,
Raminkis, jaunoji,
Jau aš palieku tave, dukrele,
Anytėlės dvarely.
Prabočyk, dukrele,
Prabočyk, jaunoji,
Ką aš išleidau tave taip jauną
Pas seną anytėlę.

Marti dar daugiau verkia. Visi vestuviniškai atsisveikina ir atsiprašo vieni kitus, jei kažkas kuo užgavo. Muzikantai pirmiausia visus svečius išleidžia su maršu, o tada patys sėda į paskutinį vežimą ir važiuoja kartu. Katrie dar lieka, tai tie jau nebesivadina vestuviniškai.

SUGRĮŽTUVĖS

Sekantį sekmadienį vėl visi susirenka į merginos tėviškę, kaip sakoma, ant sugrįžtųjų arba sugrąžtų. Ir vėl tie patys vestuviniškai, vėl visa vestuvių linksmybė: muzika, dainos ir šokiai, valgiai ir gėrimai. Prasideda po pietų, kai grįžta iš bažnyčios. Susėda už stalo senąja vestuvių tvarka, tik jau ne vestuviniškai drabužiais. Groja muzika, visi pavalgo, o tada šoka ir dainuoja. Daugiausia dainuoja jaunamartei pritaikintas dainas, kaip ji iškalba skysdamosi savo motinėlei, kad ją tokią jauną išleido. Viskuo ji skundžiasi: kaip ją baudžia piktoji anyta ir šelmis bernelis, kaip sunkūs darbai jai reikia dirbti, anksti rytelį kelti. Ji visai guodžiasi motinėlei: kaip ji gailisi savo tėviškelės, savo kaimo, savo visų draugų ir draugų, jauno jaunimėlio, rūpų darželio, rūpų vainikėlio ir jaunųjų dienelių. Viskas yra gražiai iškalbėta tose dainelėse.

109

Tėvas davė dalį,
Motinėle valią,
Tik nedavė Dievulėlis
Ma gerą vyrelį. (2x2)
Tėvas davė jaučius,
Motinėle kraučius,
Tik nedavė Dievulėlis
Vyru ruzumėlį.
Jautelius parduosiu,
Kraučius sudevėsiu,
O aš savo piktą vyrą
Niekur nepadėsiu.
Dievas duotų šlektus metus,
O ne šlektą vyrą.
Šlekti metai visam svetui,
Bernelis ma vienai.

Rugiai miežiai nežaliavo,
Visas sviets dejavo.
Kai bernelis mane barė,
Viena gailiai verkiau.
Parė vyras iš karčiamos
Visas nespakainas.
Uždainavo, užriaumoję
Savo piktas dainas.
Jojo širdis kai medinė
Piktumu drebėjo,
O liežuvis kai pantaplis
Vis bartis norėjo.
Pavasaris sodus rėdė
Baltaisiais žiedeliais,
O rudenį raudonavo.
Sode šermukšnėliai,
Sode raudonavo,
O nuo vyro pijokėlio
Širdelė dejavo.

110

— Ka, močiute, padarei,
Ka, širdele, padarei?
Kam išleidi mane jauną
Už to šelmio bernelio? (2x2)
Jis pragėrė namelius
Ir nuo lauko rugelius,
Jis pragers ir mane jauną
Ir nuo rankų žiedelius.
— Sugrįšk, sugrįšk, dukrele,
Sugrįšk, sugrįšk, jaunoji!
Grašyk skrynias, drobeles
Ir jaunąsias dieneles.
— Jau negrįšiu, močiute,
Jau negrįšiu, širdele,
Jau sudėtos baltos rankos,
Sumainyti žiedeliai.

Realiu švietimo keliu

Ką veikia Mokytojų Centro valdyba?

BAIGTINAS
SUSIORGANIZAVIMAS

Rytinių JAV Lietuvių Mokytojų Centro Valdyba, remdamasi suvažiavimo pavyzdžiu, deda pastangų sudaryti M.S. apygardas ir centrinę vadovybę, kurioje nors didesnėje lietuvių kolonijoje.

"Juo šis darbas bus atliktas greičiau, juo tai bus naudingiau ne tik patiems mokytojams, bet ir visai lietuviškai visuomenei, ypač priaugančiai kartai.

Belieka paskatinti kitų valstybių mokytojų susiorganizuoti ir įsijungti į jau pradėtą švietimo organizaciją. Informaciją galima gauti Rytinių JAV lietuvių mokytojų sąjungos centre. Adresas: Br. Kuly, 383 S. 3rd St., Brooklyn 11, N. Y.

Švietimo ugdytojų darbo plotai yra dideli ir niekad čia nebūna darbo jėgų per daug. Tad Rytinių JAV Lietuvių Mokytojų Sąjungos Centro Valdyba, kuri jau pernai metais ėmėsi iniciatyvos įgyvendinti ir kitus suvažiavimo nutarimus, mokytojų susiorganizavimą ir organizacijos centralizaciją laiko taip pat vienu svarbiausių darbų". (B. K. Nemunaitis, Draugas nr. 108).

KIEK KNYGŲ TEBĖRA
SANDELIUOSE BEI
PARDUOTUVĖSE

Ta pati Centro Valdyba renka

Kai tėvelis rugius sės,
Ant rytojų kirst galės,
Tai tada, motinėle,
Aš pas tave sugrįšiu.

Kai seselė rūtus sės,
Ant rytojaus pražydės, —
Tai tada, motinėle,
Aš pas tave sugrįšiu.
Kai brolelis tvorą tvers,
Ant rytojaus ji sužels, —
Tai tada, motinėle,
Aš pas tave sugrįšiu.

Sausi karklai sprogt pradės,
Šiaudų kūlys pražydės, —
Tai tada, motinėle,
Aš pas tave sugrįšiu.
Kai bitelei vilnas kirps,
O iš vaško pečių dirbs, —
Tai tada, motinėle,
Aš pas tave sugrįšiu.

Kai zuikučiai sušpeliusos,
O laputė bubnan duos, —
Tai tada, motinėle,
Aš pas tave sugrįšiu.

Gailiai verkė močiutė,
Gailiai verkė širdele,
Gailiai verkė motinėle
Taip prapuldžius dukrelę.
— Jau nečasas, močiute,
Jau nečasas, širdele,
Reikė verkti, motinėle,
Kaip žadėjai berneiui.

111

Neverk, mergele,
Tu neprąžsi,
Už mane jauno
Vargė nebūsi. (2x2)

Devynias dienas
Be duonos būsi,
Dešimtą gausi —
Tik paragausi.

Devynias dienas
Dūmuos rūkysiu,
O šią dešimtą
Smarkiai šokysiu.

Tavo parėdai —
Puodkelė rankoj,
Senas žiurštukas
Bus andarokas.
Tu atpūskėliu
Neišpažįsi,
Nedėlios dieną
Vištas ganysi.
Tavo marškiniai
Bus pakuliniai,
O mano jauno
Balti drobiniai.
Sunkius darbelius
Pati nudirbsi,
O mane jauną
Ilgai migdinsi.

112

Kad aš turėjau gerą vyrelį,
Aš išmiegojau saldų miegelį. (2)
Aš išmiegojau saldų miegelį,
Klėtėlė, lovėlė po patalėliais.
Aš nežinojau kuo jį vadyti:
Dūšele, kvietkele, patieka mano.
Kad aš turėjau piktą vyrelį,
Aš išmiegojau sunkų miegelį.
Aš išmiegojau sunkų miegelį,
Kamaro an bulvių, an sijonėlio.
Aš nežinojau kuo jį vadyti:
Kunkoliau, barškoliau, pijoje mano.

(Bus daugiau)

JAV politinės partijos

JAV politinės partijos susideda iš kelių asmenų grupių. Pats branduolys susideda iš nedidelio skaičiaus asmenų, kurie rūpinasi partijos reikalais ir jai vadovauja. Antroji grupė susideda iš pasiūlytųjų partijos reikalams asmenų, kurie, nors kartais ir yra nepatenkinti partijos vadų partijos tvarkymu, bet tikėdamiesi vidutinės reformos, nedrįsta pakeisti savo nuomonės ir visada balsuoja už tą pačią partiją. Trečioji grupė partiją remiančių asmenų susideda iš didelio skaičiaus asmenų, kurie savo nepasitenkinimą partijos vadams išreiškia balsuodami už kitą kurtą einamas aštuonerius metus; pamokos ilgis — 30-50 min. pamokų skaičius 36-40 mokslo metuose, (o parapijose 4-5 val. savaitėje).

NAUJOS PROGRAMOS

Projektuojama, kad liuanistinių dalykų kursas šeštadieninėje ir parapijose mokyklose būtų einamas aštuonerius metus; pamokos ilgis — 30-50 min. pamokų skaičius 36-40 mokslo metuose, (o parapijose 4-5 val. savaitėje).

Kursas išeinamas šių mokslo dalykų: a) tikybos gimtąja kalba, b) lietuvių kalbos ir literatūros, c) tėvynės pažinimo, d) Lietuvos istorija, e) Lietuvos geografijos ir f) tautinių tradicijų — pastarasis naujas dalykas turėtų apimti — lietuvių liaudies dainas bei muziką, tautinius šokius bei žaidimus, tautinius drabužius bei raštus, tautodailę ir lietuviškuosius papročius.

Tam tikslui sudarytos minėtųjų dalykų komisijos. Tačiau yra svarbu, kad atsilieptų bei savo nuomonę pareikštų spaudoje specialistai ir kiti; ypač tie, kurie šeštadieninėje, tiek parapijose dirbdami, įgijo šviežių patirčių, atrado naujų metodų.

Stengiamasi informacijas skelbti visų kryptį spaudoje. Tačiau pastebėjau, kad kai kurie redaktoriai per daug sutrumpina ir taip jau kondensuoti parengtas žinias: žinoma, tuo atveju nukentė skaitytojai, kurie per tą laikraštį gauna nepilnas informacijas.

Jonas Vaičiūnas

Ar jau pirka
Vilties,
spaudos ir radijo
draugijos
nario laktus?

DIRVOS ATSTOVAI

į kuriuos galima kreiptis visais DIRVOS prenumeratos ir skelbimų reikalais:

Baltimore, Md.

Antanas Česonis
620 W. Cross St.

So. Boston, Mass.

Brunonas Kalvaitis,
545 East Broadway.

Brockton, Mass.

Bačulis A.,
22 Intervale St.

Chicago, Ill.

Jonas Paplėnas,
4416 So. Hermitage Ave.,
Yard 7-0191

Dayton, Ohio

J. A. Urbonas,
1302 Lamar St.

Detroit, Mich.

L. Bulgarskas,
7313 Navy Ave.

VI. Pauza,
9124 Quincey Ave.

Newark, New Jersey

A. S. Trečiokas,
314 Walnut St.

New York-Brooklyne

Antanas Sodaitis,
57-56, 63rd St.,
Maspeth, N. Y.

Omaha, Nebr.

J. Povilaitis,
5617 So. 31 St.

Waterbury, Conn.

Vladas Varneckas,
2157 N. Main St.

Hamilton, Canada

Antanas Mingėla,
190 Catherine St. S.

Montreal, Canada

Stepas Kęsgaila,
6882 Beaulieu St.

Toronto, Canada

Jonas Paršeliūnas,
62 Pauline Ave.

Welland, Canada

Žukauskas Kazys
287½ E. Main St.

Anglijoje

Dainora Daunoras
49 Thornton Ave.
Thornham Green,
London W. 4

Australijoje
Povilas Lukošius,
Box 1665 M. G.P.O.,
Adelaide, S. A.

Venecueloje

Antanas Diržys,
Avenida Alayon No. 6
Oeste
Maracay, Edo, Aragua

giau balsuotojų ir surinkti aukas partijos reikalams.

Kiekviena didžioji politinė partija turi dar ir tautinį komitetą, susidedantį iš abiejų lyčių atstovų iš kiekvienos valstybės ir Jungtinėm Valstybėm priklausančių teritorijų. Formaliai to komiteto nariai yra paskiriami tautinio partijos narių suvažiavimo, bet iš tikro, tas suvažiavimas tik patvirtina valstybių komitetų pasiūlytus asmenis, jau iš anksto išrinktus pagal valstybės papročius.

Didieji pirkliai ir pramonininkai sudaro daugumą to tautinio komiteto narių. Advokatai sudaro mažumą, bet advokatai turi beveik tą pačią idealiją, kaip ir jų svarbiausi kiljantai — pirkliai. Nors beveik pusė to tautinio komiteto narių yra moterys, bet jos nevaidina jokio svarbaus vaidmens.

Tautinio komiteto pareigos yra maždaug tokios. Prezidento konvencijai parenka datą ir miestą ir išsiunčia pakvietimus tose konvencijose dalyvauti. Per tą konvenciją jis patikrina delegatų įgaliojimus ir suskaito prezidentą nominuojančius balsus.

Po prezidento nominavimo tautinis komitetas renka aukas ir kt. Beveik visos to komiteto pareigos yra atliekamos tautinio komiteto pirmininko ir jo paskirtų administracinių pareigūnų. Nors formaliai to komiteto pirmininkas yra renkamas pačio komiteto, bet iš tikro jis yra paskiriamas prezidento, arba jeigu tai partijai nepriklauso prezidentas, tai tada jis yra dažniausiai paskiriamas per eitus rinkimus į prezidentą nominuoto asmens. Tautinis komitetas tą paskirimą tik patvirtina.

A. Gasis-Gasiūnas

DEL E. SIMONAČIO
"ALGOS"

Iš tam tikrų sluoksnių šiuo metu sklaidžiami gandai, kad Mažosios Lietuvos Tarybos pirmininkui E. Simonačiui Vlikas moka algą...

Iš tikrųjų yra taip. E. Simonačis, kaip žymiai nukentėjęs nacių koncentracijos stovyklose, turėjo teisę ir kurį laiką gavo pensiją iš vokiečių vyriausybės. Tačiau prieš kiek laiko toji pensija jam buvo sustabdyta, berods dėl dviejų priežasčių: 1. kad jis koncentracijos stovykloje sėdėjo ne dėl antinaciško, o apskritai dėl antivokiško veikimo, arba veikimo ne vokiškiems interesams, 2. kad jis ir dabar veikia prieš vokiškus interesus.

Pensijos byla dar turi būti sprendžiama augstesnėse instancijose. Bet tos instancijos ją spręsti nesiskubina ir nežinia, ar išspręstai teigiama. E. Simonačio vadovavimas Mažosios Lietuvos Tarybai ir kovai prieš vokiečių užsimojimus į tą kraštą, žinoma, yra svarbioji priežastis, dėl kurios pensija atšaukta, nors formaliai priežastys gali būti kiek ir kitaip nurodytos.

Kol yra tokia padėtis, buvo kreiptasi į Vliką, kad jis bent tą protarpį E. Simonačiui padėtų materialiai. Vlikas principu nutarė tai padaryti. Tačiau tuo tarpu, dėl įvairių formalų klaidų, neįsprendimo, nieko konkretaus tuo reikalu nėra padaryta. Čia reikalus liečia ne algą, o paramą nepaprastose aplinkybėse. Tačiau ir tos paramos, ne tik "algos", E. Simonačis ligi šiol nėra gavęs nei vieno cento. Ganda apie "algą" yra tik vienas iš tam tikrų sluoksnių "politikos" metodų.

Ar jau

įstojai į

VILTIES

draugiją?

Yra tik bendruomenė

Pranešimas iš Waterburio

Su Waterburio savotiškai yra surištas AL Bendruomenės likimas ar jos pradžia. Mat, čia gyvena du rytinio LOKO nariai, o gal svarbiausia, kad čia visų pirma kilo bendruomenės iniciatyva. Ir, štai, gegužės 18 d. čia įsisteigė pirmoji Amerikoje ALB apylinkė.

Dėl šio darbo iniciatyvos jau ankščiau kilo nemažai ginčų, kalbų ir polemikos spaudoje. Ta aplinkybė, kad Waterbury gyvena du rytinio LOKO nariai, šiame ginče ir bendrai ALB apylinkės organizavime, atvirai kalbant, ne tik kad nepadėjo, bet dar tik paastreno. Žinoma, jei nemanyti, kad iš tos aplinkybės kilo ir visi tie nesutarimai...

Taigi, neminint visų ginčų, kas turėjo teisės imtis steigimo iniciatyvos ir atskirų motyvų, laimėjo ALTO skyrius. Jis buvo sudaręs ALB apylinkės steigimo komisiją ir ėmėsi to darbo. Jei tos komisijos, buvo nustatyta tam tikra registracijos tvarka, tai yra kas nori bendruomenę priklausti, turėjo pasirašyti atitinkamą pareiškimą, na, ir įmokėti 1 dol. bendruomenės įrašų arba vėliau tai padaryti. Tai esą suderinta, kaip aiškino susirinkime LOKO narys A. Saulaitis, su ALB statutu, jo raide ir dvasia. Steigimo iniciatoriai, žinoma, tuo norėjo išvengti prieštarių ir netikslių, kad kieno nors suaugtioti iš gatvės asmenų, ateitų balsuoti ir spręstų bendruomenės reikalus, kurie vėliau prie bendruomenės darbo nemano dėtis. Tai reikalas paprastas ir, rodos, visiems suprantamas.

Bet kaip tik čia ir iškilo nesusipratimas. Atvirai kalbant, viena grupė, vadovaujama LOKO nario Petro Vileišio, steigimo komisijos nustatytoje registracijos tvarkoje žiūrėjo progą pasimedžioti sau šalininkų. Jie pasiskelbė, kad rašo, registruoja ir bendruomenės be jokio mokesčio o tuo pačiu mesdami sugestijų, lyg jie tuo pačiu pas juos užsirašiusius ateitų nuo nario mokesčių prievolių bendruomenei. Tai buvo tos grupės paleista pigi "antis", savo šalininkams, balsuotojams vilioji, ir iš tikrųjų, visuomenei kiršinti bei skaldyti.

Įsivaizduokite koks bendro darbo valdas gavosi pirmosios ALB apylinkės steigiamajame susirinkime, kai susirinkimo salėje atsirado du registracijos stalai. Vienas steigimo komisijos, sudarytos ALTO skyriaus ir antras "partizanų", vadovaujama LOKO nario.

Įžengę į salę lietuviai buvo traukiami prie "partizanų" registracijos stalo (jis ir prie pat durų buvo pastatytas) arba prie legalaus steigėjų ir tos salės dienos šeiminių stalo. Tai buvo staigmena ir kiek skeptiškai apie bendruomenės sėkmumą galvojančiams, o staciai smūgis renkai ir yra kviečiami visi rejos entuziastams. O esmėje, tai

smūgis lietuvių vieningumui ir pačiai AL Bendruomenei.

Susirinkimą dar labiau įkaitino, kai P. Vileišis viešai pareiškė, kaip LOKO narys, kad steigimo komisijos nustatyta registracijos tvarka netelsėta ir negalioja, o galioja tik jo grupės registracija. O tuoj pat kitas LOKO narys A. Saulaitis pataisė, jog jis dalyvavęs ALB statuto paruošime, todėl galis patvirtinti, kad steigimo komisijos nustatyta registracijos tvarka yra teisėta. Po tokių ginčų, nors "partizanai" ir turėjo nusileisti steigimo iniciatorių tvarkai, vis dėlto visuomenę paveikė slegiančiai ir skaldančiai.

Po to, kalbėdama apie AL Bendruomenės tikslus bei siekius, steigimo komisijos narė A. Devenienė išskėlė vieningumo reikalą. Ypač pabrėžė, kad mūsų tarpe nėra ir negali būti dauguma arba mažuma, o yra tik bendruomenė. Būtų klaidinga manyti, kad kokia nors sudaryta dauguma, o imtųsi diktuoti, nesiskaityti su mažumos balsu. Jei-gu taip galvotume, tai anot Devenienės, mes, lietuviai, negalėtume tikėtis Lietuvos išlaisvinimo. Nes 3 milijonų Lietuva, iš visų pusių apsupta didžiųjų, milijoninių valstybių. Jei-gu spresytų tik daugumą, tai vargu, ar mūsų norai tada išsipildytų. Bet mes tikime, kad teisingas ir mažųjų balsas bus išklaustas, kad kiekvieno gyvo organizmo nuomonės bus atsižvelgtos. Šitą dėsni ir bendruomenėje neturime pažeisti, negalime su juo nesiskaityti, nes kitaip tai nebus bendruomenė.

Jos kalba raminančiai veikė

LIETUVOS REFORMATŲ SINODAS CHICAGOJE

Jau nuo pat reformacijos pradžia Lietuvoje renkamosi kiekvienais metais sinodų posėdžiams. Kasmet sinodų rinkimo si data būdavo parenkama birželio mėn. 24 d. (Joninių diena). Posėdžiai paprastai tęsdavosi 3 dienas. Nepriklausomo gyvenimo Lietuvoje metais sinodai rinkdavo Biržuose, o prieš tai — Vilniuje.

1952 m. sinodas, kuris yra penktas tremtyje, 26-as nuo Nepriklausomybės laikų ir maždaug 357-as nuo reformacijos pradžios mūsų krašte, šaukiamas birželio mėn. 21 ir 22 d. Sinodo posėdžiai prasideda birželio 21 d. 5 val. po pietų Chicagoje, 6824 So. Emerald Ave. Salem Reformatų bažnyčioje. Posėdžiai bus tęsiami ir baigiami birželio 22 d. Sinodo metu bus laikomos pamaldos, renkama nauja, sekančiai 3-jų metų kadencijai, Kolegija ir aptariami reformatų liečiai klausimai.

Paprastai sinodų metu susirenka ir yra kviečiami visi rejos entuziastams. O esmėje, tai

galvojančius protus, bet ne įkaitintus jausmus. Išliko vėl ginčas, iš kiek rinkti ALB apylinkės valdybą. Vieni siūlė iš 7 kiti iš 11 asmenų, kiti — dar kitaip. Nutarta ir išrinkta apylinkės valdybą iš 11 narių, o revizijos komisiją iš 5 asmenų. Nario arba solidarumo mokesčio iš suaugusių nusistatyta reikalauti bent 25 centus mėnesiui.

Pirmosios AL Bendruomenės apylinkės steigimo susirinkimo nuotaikų atvaizdavimui, dar reikėtų paminėti bažnyčioje per pamokslą paraginimą, dalyvauti susirinkime ir ten "palaikyti katalikiškus principus..." Praktiškai tuos principus ginant, salėje buvo girdėti agitacinių balsų, kad girdi, pasak tūlių moterėlių, "kas nebalsuos už bažnytinį, tas lygu, kad atiduotų balsą už Staliną" (!) ... Taip nuotaikos susirinkime, aišku, buvo pernešę įkaitintos, tačiau abejotina ar jos pasitarnaus tikriesiems Amerikos Lietuvių Bendruomenės tikslams.

Nežiūrint tokios aktyvios kairiųjų propagandos, tačiau steigiamajame susirinkime pareiškė nora bendruomenėje dalyvauti nepilnai 200 lietuvių, iš bendro skaičiaus apie 10.000 kolonijos gyventojų. Rimtai siekiant užsibrėžtų ALB tikslų, naujajai Waterburio apylinkės valdybai teks gerokai padirbėti, ir ne tikiomis skaldančiomis bei visuomenę kurstančiomis priemonėmis, kad daugiau patrauktų patų masių lietuvių, jeigu norima kalbėti lietuvių bendruomenės vardu.

Stebėtojas

Šešeto darbų paroda Chicagoje

Šešių lietuvių dailininkų būrelis Chicagoje surengė savo darbų parodą, kurioje sutelkė 73 kūrinius. Beveik pusę jų — veterano Adomo Varno: 35 darbai, jų tarpe 3 portretai. Ignas Šlaipelis išstatė 7 aliejinis kūrinius, Mikas Šileikis — 5 aliejinis ir 1 akvarelę, Antanas Cooper-Skupas — 1 aliejinį peizažą, Juozas Pautienius — 13 aliejinį špachtelio technikos Lietuvių valdų ir Vytautas Ignatavičius — 9 aliejinis paveikslus ir lino raižinius.

Autorių šešetas labai margas: pradedant dailės meno lektoriais Nepriklausomoje Lietuvoje ir baigiant jų mokiniais ar net jų mokinių mokiniams. Pastarųjų atstovas V. Ignatavičius (Ignas) — kas nebalsuos už bažnytinį, tas lygu, kad atiduotų balsą už Staliną" (!) ... Taip nuotaikos susirinkime, aišku, buvo pernešę įkaitintos, tačiau abejotina ar jos pasitarnaus tikriesiems Amerikos Lietuvių Bendruomenės tikslams.

Į šešetą įsijungė du Amerikos lietuviai: jaunystėje į šią šalį atkavęs ir čia meno mokslus baigęs M. Šileikis ir daugiumi mūsiškių mažai girdėtas, čia gimęs, čia mokesis, o Ispanijoje studijęs gilingas ir iš ten parsivežęs ispaniškosios mokyklos įtaką — Antanas Cooper-Skupas. Bendrose parodose jis dalyvauja savo angliška pavarde. Kam, apie jį negirdėjusiam, gali ateiti į galvą, kad Cooper yra lietuvis? Galia, kad šiai lietuvių dailininkų grupės parodai, kurią iki gegužės 25 d. pietų svečių registracijos knygos duomenimis jau apėmė 700 žmonių, daugiausia mūsų tautiečių, dail. Skupas pateikė vos vieną kūrinių.

Parodos tematika lydi lietuvių kelią: Dzukijos, Suvalkių vaizdai, Priekvaris prie Nemuno — Pavasaris Ravensburgo priepilį atstovai ir svečiai. Kiekvienas čia jaučiasi gana smagiai, nes pagal savo norą jis čia randa įvairių progų gražiai ir jaukiai praleisti laiką. Kolegija, kviesdama sinodą posėdžiams, tikisi, kad ir šiais metais sinode dalyvaus ne tik visi reformatai gyvenę Chicagoje, bet ir tie, kurie gyvena už jos ribų. Laukiama, kad atvyks ir iš Kanados. Bendrai sinode gali dalyvauti visi, kurie domisi reformatų gyvenimu ir jų darbais.

Šių metų sinode bus paminėtas ilgametis jo dalyvis ir veikėjas kuratorius Petras Kregžė, buvęs ilgą laiką Kaune žemės banko direktorius, miręs New York'e prieš keleris metus. P. B.

Birželio įvykių minėjimas Detroit'e

Birželio mėn. 15 d. Detroito Lietuvių Organizacijų Centras ruošia baisių birželio mėn. trėmimų minėjimą.

Anie tragiškieji 1941 metų trėmimai buvo atlikti tuo pat metu visuose trijuose Pabaltijo kraštuose — Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje, todėl ir šios skaudžios sukakties minėjimą Detroito Lietuvių Organizacijų Centras yra nutaręs ruošti, pirmą kartą Detroit'e, drauge su latviais ir estais. Minėjimo vieta ir laikas bus paskelbta vėliau. Detroito Lietuvių Organizacijų Centras

CHICAGIEČIU DĖMESIUI

ALT Chicago's skyriaus š. m. birželio mėn. 8 d. Chicagoje, JUSTICE PARK (prie Tautinių kapinių) rengiama įdomi gegužinė — piknikas.

Patrijotingoji Chicago's lietuvių visuomenė neturėtų šios progos praleisti ir savo gausiu atsilankymu palaikyti ALT Chicago's skyriaus darbą.

Visi maloniai kviečiami ir laukiami aplankyti gegužinį gamtoje, su draugais ir pažįstamais praleisti linksmai laiką.

Tuo atveju, jei tą dieną būtų nepalankus arba lietingas oras, parengimas įvyks DARIAUS — GIRENO Legionierių Posto palatose. J. T.

CHICAGOS ŠEŠELIAI

CHICAGOS ŠEŠELIAI — žiaurios tikrovės vaizdai. Visas pasaulis žino Chicago, bet netokią, kokia aprašyta CHICAGOS ŠEŠELIUOSE. Upton Sinclair rašė apie Chicago's lietuvių savo romane RAISTAS, bet netiek daug, kiek apie juos parašyta šioje naujoje novelių knygoje. 316 puslapių; iliustruota; kaina 3 doleriai. SIRDIES ROMAI — Amerikos lietuvių gyvenimo romanas. 450 puslapių; iliustruotas; kaina 4 doleriai. SLIUPARNIAI — pirmutinis romanas, kuriame tiek daug parašyta apie Amerikos lietuvių gyvenimo sunkumus, vargus ir kovas dėl lietuviybės. 652 puslapiai; Jono Sliupo, "dėdės" šerno ir kun. Dembskio atvaizdai; kaina 3 doleriai. VISOS TRYS KNYGOS TIK UŽ 8 DOLERIUS! Rašykite: Dr. Alg. Margeris, 3325 So. Halsted St., Chicago 8, Illinois.

AR PAŽISTI ŠI KRAŠTĄ?

Amerikiečiai turi 265 religines bendruomenes

Šiame krašte gyvena daug skirtingų rasių, kultūros ir įvairių kontinentų kilmės žmonių ir jie yra pasiskirstę į ne vieną šimtą religinių bendruomenių. Ne visiems yra žinoma, kad šiame margaspalvame katilė rasime net 265 religines bendruomenes (1951 m. spalio mėn. duomenimis) ir visos jos turi savo židinius 265,583 bažnyčias, o tų bendruomenių narių skaičius šiuo metu siekia netoli 90 milijonų. Kiekviename mieste ir miestelyje rasime adventistų ir baptistų ir daugybę kitų tikybų išpažinėjų ligi universaliųjų bažnyčios narių.

Nėra lengva patiekti skaitytajam visą šį religinių grupių JAV-se vaizdą ir tų bendruomenių istoriją bei jų būdinguosius bruožus. Nepakaktė nei poros straipsnių. Užtat šiose skiltyse bus trumpiau apibūdintos tik įdomesnės kai kurias pozūriais bendruomenės ir kitą kartą plačiau bus paliesta Romos Katalikų bendruomenė, mus labiau liečianti, nors savo narių skaičiumi ji nėra pati skaitlingiausia šiame krašte (per 28 mil.).

Pažvelgus į šio krašto religinių grupių vaizdą, matyti, kad didžiąją daugumą sudaro protestantų bendruomenės — jos turi per 50 mil. narių, antrą vietą užima Romos Katalikai — per 28 mil., trečią žydų religinės bendruomenės — 5 mil. ir pagaliau kitos, ne protestantų grupės, per 2 mil. išpažinėjų.

Paskirų grupių pasiskirstymas, pabrėžiant kai kuriuos jų bruožus, atrodytų maždaug taip: Adventistai, palyginti, nėra gausūs. Iš penkių grupių pati didžiausioji turi per 200,000 narių. Jau žymiai gausingesnė savo narių skaičiumi bendruomenė — Baptistai, kurių tarpe rasime nemažiau kaip 24 grupes. Vienos jų turi vos porą šimtų narių, kitos gi siekia 7 mil. narių. Kai kurios jų susiorganizavo dar 1787 m. (Laisvosios Valios Baptistai), kitos 19 amž. ir 20 amž. pradžioje. Daug narių turi pietryčių Bažnyčia Amerikoje taip pat turi tūkstančius savo išpažinėjų. Jų priskaitoma ne mažiau kaip 70,000. Pravoslavų — ortodoksų grupėje išsiskiria graikų ortodoksų bažnyčia su 1 mil. narių. Savo bendruomenę turi ir serbai. Kaikurios tautinės grupės Amerikoje turi įsikūrusios ir savo tautines bažnyčias. Jų tarpe minėtina Lenkų Tautinė Katalikų Bažnyčia, įsikūrusi 1904 m., turinti per 250,000 narių ir Lietuvių Tautinė Reformuota Bažnyčia, kuri pagal oficialius duomenis prieš metus turėjusi 4,000 narių. Rusų pravoslavų bažnyčia savo veiklą pradėjo Aliaskoje 1792 m. prieš jai atitenkant pirkimo keliu Amerikai. 1905 m. šios bendruomenės vyr. būstinė perkelta į New Yorką.

Luteronų grupių yra 15 ir jų visų narių skaičius siekia per 6 mil. Jos organizavimosi pradžios tenka įeškoti 18 amž. ir dar ankščiau — pirmose kolonizacijos dienose. Kai kurios šių grupių turi per 2 mil. narių, kaip Amerikos Luteronų Konferencija ar Jungtinė Liut. Bažnyčia Amerikoje. Be vokiečių šioms grupėms priklauso slovakai, norvegai, danai, suomiai, net negrai (per 14,000).

Dar gausingesnė grupė — metodistai, kurių narių skaičius siekia per 11 mil. Jų tarpe didžiausia — Metodistų Bažnyčia, kurios pradžią Amerikoje 1760 m. kai čia atsirado metodistai — airių emigrantai. Pati metodistų bažnyčia krašte susiorganizavo nuo 1784 b. ir vėliau, dėl vergų

klausimo, buvo suskilusi. Civilinui karui pasibaigus, krašto pietuose labai paplito Afrikos Metodistų Episkopalinė Bažnyčia, šiuo metu turinti daugiau kaip 1 mil. narių. Šiai grupei ir kitoms, kaip Spalvotųjų Metodistų Bažnyčiai, priklauso pietuose ir kitur gyveną negrai. Dar viena skaitlingesnė religinė bendruomenė, tai Presbiterijonai, kurių yra 10 paskirų grupių ir iš viso narių per 3 su puse mil. Pati gausingiausia jų tarpe bus Presbiterijonų Bažnyčia JAV su daugiau kaip 2 mil. narių. Ji Amerikoje buvo pasirodžiusi pačioje kolonizacijos pradžioje, 1610 m. Savo pagrindu ji iškelia Kalvino teologiją.

Iš kitų religinių bendruomenių dar būtų minėtinos šios: Dievo Susibūrimai, įsikūrusi 1914 m. (per 300,000 narių), Kristaus Bažnyčios su per 900,000 narių, Kristaus Mokiniai — Disciples of Christ, pasirodę 19 amž. pradžioje ir dabar turį per 1,700,000 narių, Kongregacinė Krikščionių Bažnyčia, savo pradžią žyminti pirmaisiais kolonistų metais Nauj. Anglijoje 1620 m. (narių per 1 mil.). Viena iš dviejų religinių bendruomenių šiame krašte, kurios nuostatai neleidžia skelbti jos narių skaičiaus — Mokslinė Kristaus Bažnyčia — yra žinoma tiek, kad visame krašte šios bažnyčios šventyklų esama per 3,000. Šioji bažnyčia buvo įsteigta Mary Baker Eddy 1879 m. ir skelbia primityviosios krikščionybės atstatymą. Jos nariais yra daug turtingų ir įtakingų amerikiečių ir savo vyr. būstinę turi Bostone, kur leidžiamas ir vienas rimčiausių dienraščių Amerikoje "Christian Science Monitor", be to, pasižymi išvirsniais puošnėmis bažnyčiomis.

Žydai savo religinėse kongregacijose turi apie 5 mil. narių ir pirmoji jų bendruomenė jau buvo įsikūrusi New Yorko mieste 1656 m. Neskelbiamas ir Jehovos Liudininkų narių skaičius Amerikoje. Žinoma tiek, kad jie turi apie 3000 grupių ir per 100,000 dvasininkų. Savo ortodoksais garsėja ir labai pažįstama keriniais pagrindais tvarkoma evangelistinė organizacija — Isganymo Armija (Salvation Army). Ji buvo gen. Booth įsteigta Anglijoje ir Amerikon įvesdinta 1880 m. Narių — 227,000.

Sąrašas būtų ilgas išskaiciuoti visas religines grupes. Vienos jų savo narių tarpe teturi vos 18 žmonių, o kitos po kelis šimtus (Dovydo, Dievo namai ir t.t.), kitos jų turės po kelis ar keliošimtis tūkstančių narių, pvz., menonistų bendruomenės su 16 grupių.

KLAUSIMAI — ATSAKYMAI

Apie ką dar bus rašoma šiame skyriuje?

Apie daug ką. Netrukus numatoma patiekti krašto gamtos stebuklų vaizdas (Niagaros kriokliai, tautiniai parkai ir kt.), žinios apie Amerikos prezidentus ir jų rinkimo tvarką, medžiaga apie krašto ūkio gyvenimą, kultūrą, švietimo įstaigas ir t.t.

Kiek žmonių žūna auto nelaimėse ir nuo ligų?

Per metus vidutiniškai apie 35,000 auto mašinų nelaimėse. Džiova per metus nusneša per 39,000, tačiau širdies ligos reikordinės. Jų pasėkoje per metus miršta nemažiau kaip 500,000 amerikiečių. Smulkiau rašysime vėliau.

Parengė V. Al.

TAUPYTI GALITE IR LAIŠKAIS!
TAUPYKITE PAS SAVUS!

STANDARD FEDERAL

STIPRIAUSIA TAUPYMO ISTAIGA
AMERIKOJE MOKA AUKŠTĄ DIVIDENDĄ

TURTAS per \$31,000,000
ATSARGOS FONDAS „ \$ 3,000,000

STANDARD FEDERAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION OF
CHICAGO

4192 Archer Ave., Chicago 32, Ill.
JUSTIN MACKIEWICH, prezidentas • Telef. Vlgriana 7-1141
Istaigos valandos: Kasdien nuo 9 ryto iki 4 val. po pietų,
ketvirtadieniais nuo 9 ryto iki 8 vakaro,
trečiadieniais uždaryta.

SENIAU IR DABAR

K. S. KARIUS

SLA SEIMAS CLEVELANDE

Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 47-tas seimas bus Clevelande ir prasidės liepos 7 d. Susivienijimui įsikurus seimai buvo saukiami kas metai, dabar jau eilė metų seimai saukiami kas du metus. Nuo 1884 metų, SLA įsikūrimo, šimt išėina 47-tas SLA seimas.

Clevelande pirmą kartą SLA seimas buvo 1907 metais, antrą kartą buvo 50 metų SLA sukakties seimas, įvykęs 1936 metais. Tas seimas turėjo specialias iškilmes Clevelando Lietuvių Kultūriniam Darželyje, kur buvo pasodintas, 50 metų SLA gyvenimo sukaktį atžymėti, žuolas.

Kadangi ir LRKSA, prasidėjo iš tos pat šaknys kaip ir SLA, tai ir tam susivienijimui skaitosi tiek pat gyvenimo metų. Darželyje yra pasodintas, kitoje pusėje, ir katalikų susivienijimo atminčiai žuolas. Prie jų padėta ir parakai, kuriuos galima matyti laiptų šone, vienoje ir kitoje pusėje, lipant iš apatinės darželio dalies į viršutinę.

SLA seimai daugumoje atvejų buvo paprasti biznio suvažiavimai, bet kartais, didesnės kolonijose, būdavo sudaroma nepaprastos iškilės, net eisenos miesto gatvėmis, lietuviams dalyvaujant tautiniais rūbais, su muzika ir vėliavomis.

Seimai buvo ir draugingų pramogų suvažiavimai, kur anų laikų veikėjai, vyrai ir merginos, suvažiavę užmegzdavo asmenines pažintis, vieni apie kitus girdėję iš jų veiklos savyse kolonijose. Būdavo artimų susidraugavimų, ir net apsišėdimo...

Buvo seimai ir atkaklių kovų scenomis pamarginti, nuo pat pirmųjų dienų, varžytinėms einant tarp kunigų ir svietikių, vėliau socialistams, po 1905 m. revoliucijos užsimojus SLA užvaldyti. O po 1917 metų Sovietų revoliucijos, kai dauguma socialistų virto komunistais, turėdami SLA narių eilėse pasekėjų, ir komunistai kėsinosi SLA pagrobti į savo rankas.

Didžiausį pasikėsinimą komunistai darė 1930 metų seime Chicagoje, kai jų vadai tarėsi su socialistais seimą užvaldyti ir organizaciją paimti į savo kontrolę. Socialistų likučiai, nepasitikėdami komunistais, (tie būtų juos galutinai sunaikinę), staugai persimetė prie sandariečių, kuriuos įbauginę komunistų pavojum, priverė prileisti socialistus prie SLA kontrolės. Ir dabar dar SLA organe Tėvynėje tegali tilpti tik "Naujiųjų" ir "Keleivio" skelbimai, joks kitas laikraštis negali įrašyti savo skelbimų į "Tėvynę".

Apie kitus įdomius SLA istorijoje laikotarpius parašysiu kita kartą.

LIETUVIAI KANDIDATAI I KONGRESĄ

Zinomas veikėjas W. F. Laukaitis, iš Baltimorės, Respublikonų partijos statomas kandidatu į Atstovų Rūmus.

Clevelande, gegužės 6 d. nominacijose kandidatavo net į U. S. senatą iš Ohio maišytos lietuvių — lenkų kilmės George N. Marks (berods, Markauskas, ir nors už jį balsavo keliasdešimt tūkstančių, jis buvo paskutinis, mažiausia balsų gavęs kandidatas. Tačiau, nelaimėjo. Marks jau eilė metų darė bandymus kandidatuoti į įvairias Ohio valstybės vietas, bet niekur nebuvo išrinktas. Jis veikia kaip demokratas, nepriklausomas partijai.

Clevelande nelaimėjo nominacijų ir kitas lietuvis, kuris kandidatavo į Ohio senatą Demokratų sąrašė.

KEISTOS ISVADOS

Kartais pasigirsta vis naujų, keistų išvadų apie Ameriką.

Vieną, labai keistą išvadą teko girdėti aiškinant, kodėl dirbtuvėse darbininkų darbo laikai kaitaliojami, kada reikia vieną savaitę dirbti dienos metu, antrą — vakaro metu, trečią — nakties metu. To aiškintojo išvada tokia: Amerikos darbdavių toks planas išgalvotas palaikyti darbininkus visada nedamingus, išvargusius, kad jie negalėtų galvoti... Vieną savaitę ar dvi dirbę dieną, paskui pakeitę darbą į vakarinį ir naktinį, negali susiderinti su miegu, ir, natūraliai, darbininkas jaučiasi nualintas, jėgos išsekusios...

Jeigu toks pranešimas būtų parašytas į "Tremtį" Vokietijoje, arba Australijoje apsigyvenusiems lietuviams, jie manytų, kad Amerikos darbininkai yra tik mašinos vergai, kapitalistų išnaudojami.

Tikrumoje yra kitaip. Naujieji ateiviai čia atvažiavo, kada prasidėjo didesni darbai. Ir dirbtuvėse, norinčios išpildyti gaunamus užsakymus, dirba pavieniai ar trim pamainom. Pirmą darbą dirba tik dienos. Trijų darbo pamainų tvarkymą įsikiša ir iš dirbtuvių išreikalauja pačių darbininkų unių vadovybės. Unių viršininkai savo posėdžiuose apsvaisto ir nutaria: jeigu visi darbininkai yra lygūs unijos nariai, kodėl vieni turi dirbti visą laiką tik dienos, o kiti naktimis? Ir jie išdirbo planą duoti progą ir naktiniam padirbti dienos, ir dieniniam padirbti naktimis. Tą savo planą patiekė dirbtuvei išsidera, kad tas būtų vykdoma.

Kai kur darbininkai gauna progą tą planą nubalsuoti, bet nevada, ir dažnai priima taip, kaip unijos yra patvarkyta. Dirbtuvei geriau, jeigu dieniniai dirbtų visada tik dienos, o naktiniai tik naktimis, nes tokiu būdu darbininkas pripranta prie savo darbo ir miego valandų ir gali su mažiausiu nuovargiu atlikti savo darbą.

Kai kurios dirbtuvės naktimis dirbantiems moka šiek tiek daugiau, o kai kur naktiniai dirba pusvalandžiu trumpiau negu dieniniai, kad tuom naktiniai būtų kiek daugiau patenkinami.

Yra tokių darbų, kur tvarka nepriklauso nuo unijos, bet ten darbdaviai panašiai protauja kaip ir tie unių vadai. Ir darbininkų didžioji dalis dirba įvairiu laiku.

PAZYELGUS PRAEITIN

1897, birž. 1 — Philadelphiajos teisme baigėsi byla Sungailos ir tų kunigų prieš "Saulės" leidėją Bačkauską, kuris pripažintas kaltu ir nubaustas už nepadorių raštų talpinimą prieš tuos asmenis.

1897, birž. 2 — Prekybos ir pramonės parodoje, Philadelphiajos, V. Ambrozevičius išstė lietuvių laikraščius bei knygas, kiek jis galėjo jų surinkti.

1898, birž. 1 — Shenandoah, P., Nustoję ejęs laikraštis "Darbininkas".

1901, birž. 1 — Kun. Milukas surinko \$1600 aukų leidimui vyskupo Valančiaus raštų. Išleista tik dalis.

1921, birž. 4 — Atvyko iš Lietuvos V. Čarneckis, katalikų vyriausybės paskirtas atstovu į Washingtoną, vieton Jono Vileišio.

Patark ir kaimynai,

kad prenumeruotų

DIRVA

Mūsų spaudos apžvalga

IR ČIA NEAPSIEITA BE FAKTŲ ISKRAIPYMO...

Apie lietuviškas transliacijas, kurias pradėjo Romos radijas, Darbininkas paskelbė tokį pranešimą:

"Vis didėjančių italų valdžios palankumą Lietuvai ir jos bylai parodė ir leidimas pradėti iš italų valstybės, radiofono Romoje lietuviškas transliacijas. Ypač palankūs Lietuvos reikalui yra italų senato užs. reik. komiteto pirm. ir drauge krikšč. dem. senatorių frakcijos pirm. Mario Cengolani ir valstybės sekretorius Cuidi Cengolani. Transliacijų reikalui buvo pradėti žygių dar tuo metu, kai Romoje lankėsi Vliko delegacija. Paskiau darė nemaža žygių Lietuvos pasiuntinybė prie Šv. Sosto ir kai kurie lietuviai veikėjai. Todėl jų įvedimas nėra tik vieno kurio nors žmogaus nuopelnas..." (Darbininkas, Nr. 37).

Gi Elta apie tai pranešė sekančiai:

"Min. S. Lozoraičiui susitarus su atitinkamomis italų įstaigomis, Romos radijas, š. m. gegužės 4 d., pradėjo transliacijas lietuvių kalba... Šiai lietuviškai programai vesti ir redaguoti pakviestas Dr. J. Galius. Programa buvo pradėta S. Lozoraičio kalba..." (Elta, Nr. 10/121).

Visai neaišku, kam reikėjo Darbininkui klaidinti visuomenę ir tuoj pradėti skirstyti nuopelnus Vliko delegacijai ir kitiems, kai pati Elta įsakmiai pabrėžė, jog lietuviškos transliacijos pradėtos per Romos radiją, min. S. Lozoraičiui susitarus su italų įstaigomis.

Niekas čia nereikalauja tuoj pat nuopelnų paskirstymo, bet reikalinga objektyviai perduoti faktus, o po to tik per savo par-

tinus akinius įieškoti kitų nušipnusiųjų...

AR TAI TIESA?

Tremtis, Vokietijoje, rašydama Vasario 16 gimnazijos likimo reikalą, tarp kitko, pastebi:

"Neigiama propaganda taip pat turėjo savo pasekmes. Netolimas metas, kai dalyje Amerikos lietuvių spaudos buvo pasirodė straipsnių prieš Vasario 16 gimnaziją... Jei sumažėjimo aukų nebūtų PLB Vokietijos Krašto Valdyba pajutusi, ji nebūtų naujais atsisakymais pradėjusi įieškoti globėjų atskiriems mokiniams. Kartojasi ir šiandien ta neigiama akcija. Štai BALFO pirmininkas Končius, pakeliantį Eucharistinį kongresą Ispanijoje, užsukęs Vokietijon ir aplankęs eilę stovyklų, kuriomis progomis pareiškė, jog jis yra priešingas Vasario 16 Gimnazijai aukų rinkimui. (Mano pabr. V. G.). Jei jau BALFO pirmininkas šitaip pareiškia čia, atvykęs Vokietijon, reikia manyti, kad panašius pareiškimus jis dar daugiau padaro Amerikoje. Tie pareiškimai, savaime suprantama, randa geros dirvos, ypač tuose asmenyse, kurie iš viso nepasitiki lietuvių aukais". (S. M., Tremtis, Nr. 77).

PER ANKSTYVI SPRENDIMAI

"Negeriau sekėsi ir tremties metais. Begresiant antrajai bolševikinei okupacijai, tikrai daug kartų daugiau lietuvių būtų išsigelbėję, jeigu būtų buvęs tinkamas tam planas, numatymas, organizacija. Buvo net daug dirbama priešinga kryptimi... Tik prisiminkime baisias pasakas apie gyvenimą hitlerinėje Vo-

kietijoje. Daug kas lietuvių manė: kam žūti nuo bombų ar bado nacinėje Vokietijoje, geriau jau savaime krašte mirti, kad ir nuo NKVD budelio rankos... O atsidurusieji Vokietijoje suprato buvusią klaidą: daugybė lietuvių savaip besitvarkydami laimingai išgyveno hitlerinius laikus ir su laukė vakariečių suteiktos laisvės". (P. Rašimas, Neprikl. Lietuva, Nr. 20).

Man atrodo, dar nėra atėjęs laikas daryti griežtus sprendimus, ar gresiant antrajai bolševikų okupacijai, reikėjo visiems lietuviams pasitraukti, ar ne?

Ir taip pat nėra per daug išmintinga kaltinti kitus dėl įvairių planų neturėjimo ar nenumatymo tos nelaimės, kuri ištiko lietuvių tautą. Tai yra, tiesa, labai paslankios temos, tačiau tie, kurie panašius pamokslus rašo, turėtų neužmiršti patys nusielti į anų metų realų politinį gyvenimą...

NUTAUTĖJIMO PAVOJUS VISUR VIENODAS

"Paryžius. Kovo 30 d. Paryžiuje įvyko Lietuvių Šalpos Draugijos suruostas lietuvių ir lietuvių visuomeninis teismas. Svarbiausiu kaltinimu buvo: nepakankamas rūpinimasis vaikų lietuvišku auklėjimu. Nemaža lietuvių šeimų visai nekreipia dėmesio į lietuvių kalbą. Surastas tik vienas šviesus pavyzdys — vienas lietuvis atsisakęs 70.000 frankų premijos ir nesutikęs, kad jo vaikai būtų įrašyti prancūziskais (paaiškintina, jog Prancūzijoje mokamos už vaikų premijos, tačiau tik prancūzų šeimoms. Jei kitatautis įsipilietina, tuo atveju jis už turimus vaikus gauna premiją). Šiaip jau nemaža ir mūsų šviesuome-

H. E. STASSENNO PASISĄKYMAS

Pavergtos tautos turi būti nepriklausomos

Lietuvių tautinės srovės spauda pradėjo ryškinti būsinių JAV prezidentinių kandidatų asmenybes. Daugiausia kalbėta apie sen. R. Taftą.

Respublikonų valdymo metas, su Hooveriu priešakyje, yra dar labai gyvas visos darbininkijos atmintyje, kada daugumos darbininkų visos sutaupos žuvo, savus namus prarado ar dėl didelės bedarbės buvo priversti juos likviduoti už labai mažą pinigų saulelę. Hooverinė depresija mažiau uždirbančiam bendruomenės luomui stovi jų akyse dar labai baisia šmėkla.

Dėl šios, kad ir pasaulinio pobūdžio depresijos, amerikietis darbininkas nesibijo nei komunistų nei socializmo baubo, kuriuo respublikonai nuolat visuomenę gasdina. Respublikonų kandidatų, o ypač sen. R. Tafto, dėdamos didelės rinkiminės pastangos būti nuominuotu respublikonų partijos kandidatu ir vėliau tapti prezidentu gali susilaukti neigiamų vaisių, kada šieis į areną prieš demokratų kandidatą. Nuolatiniai respublikonų priekaištai dabartiniai Trumano administracijai dėl jos korupcijos ir dėl jos išlaidumo, nedaugelį rinkikų paveiks demokratų nenaudai. Juk ir respublikonų atstovai kongrese dažniau pritarė Trumano politikai, kiek tai liečia Maršalo planą ar Nato ginklavinimą, kur daugiausia reikia lėšų.

Kas liečia gen. D. Eisenhowerį, tai jam būti išrinktam prezidentu, jei respublikonų partija nės šeimų, gyvenančių Prancūzijoje, vaikai visai nemoka lietuvių kalbos... (mano pabr. V. G.). (Paryžietis, Tremtis, Nr. 77).

Vyt. Gedrimas

GERIAUSI LINKĖJIMAI

Visiems Mūsų Draugams ir Rėmėjams

Visi Moderniniai Patogumai

AR JUMS VISADA prireikia šveisti savo toiletą kada pasitaiko atsilankyti svečių, prieš jų atvykimą?

Tam patogus pagalbininkas šiandien yra SANI-FLUSH, geriausias disinfektantis toiletų įtalpos valytojas. Jis toks moderninis kaip ši minuta.

SANI-FLUSH išvalys jūsų toiletą įtalpą chemikališkai, pašalins plėtmus ir nešvarias susidėjusias gliuomes, užtikrins toiletų įtalpą visai švarią, taipgi pašalins visokius kvapus, o tam nereikia pridėti jokio darbo.

Visiškai saugus visokioms toiletų sistemoms. Veikia minkštame ar kietame vandenyje.

PARSIDUODA visur dviejuose patogiuose didumuose. BANDYKIT mūsų išdirbamą MEL'O CLEANER ir vandens minkštytoją, tinka voniai, virtuvei ir skalbyklai.

The Hygienic Products Co.

- "Amerikos Balsą" išjungti iš valstybės departamento žinios, Amerikos Balsą pavadinti "Laisvės Baisu", jam skiriamas lėšas padidinti 10 kartų;
- Mėginti suskaldyti Rusiją, viešai skelbiant nepriklausomais kraštais Ukrainą, Armėniją, Baltgudiją, Musulmonų (Rusijos ribose), Estiją, Latviją ir Lietuvą;
- Sulaikyti žaliavų ir mašinų plaukimą į anapus geležinę uždangą;
- Iš pagrindų perorganizuoti valstybės departamentą, pašalinant tuos, kurie skatiną "minkštą politiką" komunistų požiūriu;
- Išsteigti diplomatų parengimo akademiją, panašią į West Point ir Annapolis;
- Mėginti atpalaiduoti britų, prancūzų, olandų, belgų ir portugalų imperijų politiką ir mėginti išplėsti laisvę Jugoslavijoje, Ispanijoje ir Argentinoje;
- Reikalauti respekto visame pasaulyje amerikiečiams, kad neįvyktų tokių incidentų, kokie yra buvę su Angus Ward, Robert Vogeler ir William Oatis.

Nors Stassenas, kaip prezidentinis kandidatas, stovi vienoje paskutiniųjų vietų, tačiau jo užimamoji vieta, kaip Pennsylvanijos universiteto prezidento, ir kaip buvusio Minnesotos gubernatoriaus, verčia visų pavergtųjų tautų politinius ir visuomeninius veiksmus atkreipti rimtą dėmesį ir daryti žygių, kad jis savo politines, tėzes galėtų praversti per savo partiją, kurioje jis, be abejo, turi nemažos įtakos. Jis yra pakankamai energingas ir veiklus politikas ir todėl jo iškeltų politinių tėzių bent dalinai įgyvendinimas JAV politikoje atneštų gerų rezultatų pavergtoms tautoms.

A. Musteikis

Prisidėk
prie VILTIES — spaudos
ir radio bendrovės
rėmimo.

Cleveland ir APYLINKĖSE

TAUT. KORP. SAMBURI SUSIRINKIMAS

Penktadienį, gegužės 30 d., 7:30 val. Lietuvių salėje šaukiamas Tautinių Korp. Samburio susirinkimas. Aktualūs klausimai. Kviečiami svečiai.

Valdyba

SKAUTAMS PAREMTI VAKARAS

Gegužės 25 d. Skautų Rėmėjų Komitetas Lietuvių salėje surengė vakarą. Prigramą išpildė skautai ir skautės. Dainavo B. Butkus, ir V. Brušaitė. Pianinu skambino L. Obelenytė, baletinius šokius šoko J. Drasutytė ir V. Gatautaitė, deklamavo G. Gulbinaitė ir R. Baziulevičiūtė. Akordeonu grojo A. Modestavičius, tautinius šokius šoko Zivilės ir Vytauto draugovių skautai. Tautiniams šokiams grojo A. Žilionis ir A. Modestavičius.

Programa praėjo labai jaukioje nuotaikoje ir jauniesiems mėninkams, kurių dalis dar nepraejo nei 10 metų, susirinkusieji sukėlė širdingas ovacijas.

Po programos, pirmą kartą jaukiai išuostoje salėje, vyko šokiai, o bufete skautų rėmėjų suaukotos vaišės.

Programos paruošimui vadovavo p. Modestavičienė, jau eilę kartų gražiai pravedusi skautų parengimus. Jai talkininkavo p. Gulbinienė ir p. Dučmanas ir kiti. Bufetą organizavo p. Pautėnienė.

TREMTINIŲ SUSIRINKIMAS

Clev. Liet. Tremtinių Draugijos narių visuotinis susirinkimas šaukiamas birželio 1 d. (sekmadienį) 11 val. 30 min. Lietuvių salėje. Nariai kviečiami gausiai dalyvauti. (Patikslinama, kad CL Tremtinių Dr-jos nariais laikomi visi Clevelande ir apylinkėse gyvenę lietuviai nauji ateiviai, kurie po 1940 m. birželio mėn. 15 d. yra pasitraukę ar buvo ištremti iš Lietuvos į Vakarų).

SLA SUSIRINKIMAS

Birželio mėn. 1 d., sekmadienį, 11 val. Lietuvių salėje šaukiamas SLA 136 kuopos susirinkimas. Po susirinkimo įvyks narių vaišės.

VESTUVES

Šį šeštadienį, 9:30 val., šv. Jurgio bažnyčioje susituokia Stasė Andrušaitė su Anicetu Strimaitiu. Abu jaunieji prieš trejetą metų atvažiavo į Ameriką. Jungtuves atliks kun. Dr. Širvaitis. Giedos — vyrų oktetas. Saunus vestuvių pobūvis, įvairintais dainomis, naujausiomis "piršlių" oracijomis ir kitais lietuviškų vestuvių papročiais, šokiais bei žaidimais, įvyksta Kroatų svetainėje.

Twist Drill'iečiai, jaunojo draugai ir pažįstami, linki jauniesiems nuotaikingų vestuvių ir gražios ateities.

PARDUODAMAS NAMAS

Vienai šeimai, 8 kambarių, geram stovyje. Namas yra: 1210 East 85 St. Telef. CE 1-7791.

PRASO ATSLIEPTI

8. m. vasario 16 d., Tautos Fondui aukotojų sąrašas, buvo pastebėtas S. Ignotas. Jeigu tas pats S. Ignotas, kuris paskutiniuose laikų, t. y. 1941-1944 m. gyveno Lietuvoje Alytaus apskr., maloniai prašom atsliepti Ignui Mulholui: 6721 Edna Ave., Cleveland 3, Ohio.

PARDUODAMI NAMAI

East dalyje, 4 šeimų. Kaina \$12.900.

Vienos šeimos, 4 kambarių ir virtuvės. Labai gražus namas. Naujai dekoruotas. Kaina \$10.900.

Dviejų šeimų, 6 kambariai apačioj ir 5 viršuj. Pilnas rūsys, anglių šildymas, 2 garažai. Šaukti: RE 1-3275.

PARDUODAMAS NAMAS

Dviejų šeimų, po 5 kambarius. Namas geram stovyje ir randasi Decker Ave. Kreiptis: EX 1-0932 (23)

PARDUODAMAS NAMAS

Vienai šeimai, 7 kambarių. Namas Linwood Ave. Dideli kambariai pirmam aukšte, 4 miegamieji antram, gražus kambarys trečiam aukšte. Anglių šildymas, 2 garažai. Sklypas 40x150. Kaina \$12.500. Namo apžiūrėjimui šaukti: Chalko, MA 1-2388. Rowland Realty Co. "Realtors" 4163 Mayfield Road EV 1-0500

NAMAS

8 kambarių, vienai šeimynai namas. Pilnas rūsys, gaso šildymas, dideli garažai. Netoli šv. Jurgio bažnyčios. Palima apžiūrėti nuo 5 iki 8 val. vakaro. Kreiptis: 6403 Dibble Ave.

DAR SIANDIEN UŽEIK I DIRVĄ

Mes turime visas naujausias knygas, kurios tik išėjo Amerikoje, Anglijoje, Australijoje ar Vokietijoje. Užėik ir nusipirk.

Tarp eilės gerųjų knygų, atkreipk dėmesį į šias:

Altorių šešėly	\$4.00
Balutis	1.50
Baltaragio malūnas	2.50
Dulkės raud. saulėleidy	3.00
Debesys plaukia pažemiu	2.50
Didžiosios atgailos	3.50
Gintaro pasakos	0.35
Kazimieras Saphiega	2.50
Kuprelis	2.00
Lietuviškos pasakos	2.50
Lietuvių kalbos vadovas	4.50
Lietuvių poezijos antologija	6.00
Lapės pasaka	1.10
Mėnuo vadinamas medaus	2.50
Meškiukas Rudnosukas	2.00
Motulė paviliojo	0.60
Nemunas	2.50
Nuo Imsrės iki Orinoko	2.50
Namai ant smėlio	2.00
Our Country Lithuania	5.00
Pirmas rūpestis	2.00
Pragaro pošeivystės	3.50
Partizanai už geležinės uždangos	2.50
Paslaptis	1.00
Princas ir elgeta	1.20
Pietų vėjelis	1.00
Ramybė man	0.80
Raguvos malūnininkas	0.25
San Michael knyga	2.50
Šventieji akmenys	2.00
Tolimieji kvadratai	2.00
Tautosakos lobynas	3.00
Tėvų pasakos	1.90
Vieneri metai ir viena savaitė	1.50
Varpai skamba	2.50
Valentina	2.00
Zemė	4.00

Visų lietuvių pasididžiavimas šias, ir daugelį kitų knygų, turėti savo namuose.

BEST WISHES
To Our Many Friends

PHYSICIANS AMBULANCE SERVICE

DAY AND NIGHT SERVICE

Patients Moved as Doctors Prescribe

OXYGEN IN CASE OF EMERGENCY

All Cars Insured

Call Day or Night — CE 1-3344

SVEIKINIMAI IR LINKEJIMAI
visiems draugams ir rėmėjams

A P

SUPER MARKETS

The Great Atlantic & Pacific Tea Co.

HOLIDAY GREETINGS
To Our Many Friends
from

The Humphrey Co

EUCLID BEACH PARK

PRIMA SIUVIMO DARBUS

Ponia Žemaitienė, priturusi siuvėja, priima į namus moterų ir vaikų rūbų bei langų užuolaidų siuvimo darbus. Kreiptis: 722 College Ave., Cleveland 13, Tel. SU 1-7287. (22)

ISNOMUOJAMAS KAMBARYS

Vienam arba dviems asmenims išnomuojamas kambarys. Gali naudotis visais patogumais. Kreiptis: 1375 E. 82 St. (22)

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba randa tampa sunaikinti arba uždinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apikainavimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, neru išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS
609-12 Society for Saving Bld.
Telef.: MAin 1-1773.
Rezidencija: PENINSULA 2521

KELIAS Į GERESNĘ ATEITĮ

Nuolatinis taupymas yra tikras kelias į geresnę ir laimingesnę ateitį.

Lietuvių Bankas yra saugi ir pelninga taupymo vieta. Kiekviena knygtė apdrausta Federal Insurance Corp iki \$10.000.

Lietuvių Banke galite užsimokėti už gasą, elektrą, išpirkti money orderius, pasiųsti pinigus į visas valstybes ir t.t.

Darbo valandos nuo 9:30 iki 3:00 val.
Trečiadieniais iki 12:00, šeštadieniais iki 1:00 val.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave. HE 1-2498
Cleveland, Ohio

DEKIT BANKAN PINIGUS, SUTAUPYTUS VARTOJANT
MONCRIEF SILDYMO * GASAS
SISTEMĄ * ALIEJUS

THE HENRY FURNACE CO. Medine, Ohio

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio
OFISO TELEF.: MAin 1-1773. REZIDENCIA: PENINSULA 2521
Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiose apdraudos-insurance reikaluose.
Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojamas. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda UTah 1-4516
WM. DEBBS PAINTING CO.
WM. DEBBSIS
Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wilkelis - Wirby
Pilnas laidotuvių patarnavimas
—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE. HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
25 metai simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue ENdicott 1-1763

GREETINGS and BEST WISHES
For a Pleasant Holiday

Councilman Thomas F. McCafferty

CANDIDATE FOR

SHERIFF REPUBLICAN TICKET

I. J. SAMAS, JEWELER

Sveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. But: WA 1-2354

EAST 79th STUDIO

Liet. savininkas Anthony Bort
VAIKŲ IR SEIMŲ FOTOGRA-
FAVIMAS SU NUOLAIDA

1197 East 79 St.
HE 1-3535 EX 1-6716

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park EX 1-0911

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys
virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui

ZEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams
lietuviškoje krautuvėje.

KALBAMASIS

RAGELIS

NUIMTAS NUO

TELEFONO

REIŠKIA

NENAUDOJAMA

LINIJA.

The Ohio Bell Telephone
Company

Pasirašyti ar nepasirašyti?

Prof. Vikt. Biržiška pakėlė protestą prieš slapyvardžius, tuo vėl atgaivindamas diskusijas apie straipsnių spaudoje pasirašymą — tikromis pavardėmis ar nepasirašymą.

Reikalavimą pasirašyti vienas kitas siūlo įtraukti net į mūsų spaudos etikos kodeksą, kurį, esą turėtų koreguojamieji sudaryti mūsdiškai, kaip tik dabar užsimojusioji atsigavinti, žurnalistų sąjunga. Pagrindas, dėl kurio reikalaujama tikrų parašų, iškeliamas toks: jei po straipsnių reikės būtinai pasirašyti, tai autorius labiau apsaugotų savo žodžius, jaus didesnę atsakomybę ir mažiau bebūs vadinamojo "spaudos banditizmo".

Tokia teorija nėra visai be pagrindo. Tačiau, prieš apsisprendžiant dėl jos, verta pažvelgti į faktus, kokius norima tuo būdu sutvarkyti.

Štai tas pats prof. Vikt. Biržiška tarp kitų nurodė ir J. Kedainį, kuris pereitą vasarą, prisidengęs slapyvardžiu, neatpažindamas perdavęs prezidento K. Griniaus atsiminimus.

Bet, kas netingi sužinoti, tai žino ir tikrąją J. Kedainio pavardę, tačiau tas žinojimas nieko nepakeičia. Reikia manyti, kad ir pats J. Kedainis žino, jog jo tas slapyvardis iš tikrųjų nėra joks slapyvardis, tad iš esmės nebėra skirtumo, ar jis pasirašo J. Kedainiu, ar tikrąja pavarde. O tačiau jis ir dabar tebetvirtina, kad jokių iškraipymų ir netikslumų po rašinių nebuvo.

Maža to. P. Kr. Griniuvienė, prez. Griniaus našlė, pasirašydama tikrą savo pavardę, paliudijo, kad J. Kedainis viską teisingai ir tiksliai užrašė, o pats vėlonis prezidentas, pasakodamas savo atsiminimus bei nuomones J. Kedainiui, tebeturėjęs gerą atmintį.

Vadinasi visa atsakomybė už tame rašinyje buvusius teigimus yra sudėta jau nebe slapyvardžiui, o pačiam prez. Griniui. Ką jis šiandien dėl laikurių ten pasakė, teigimus sakytų, negalime sužinoti, bet jo vardu kalbantieji asmenys ir be slapyvardžių tvirtina, kad viskas buvo tvarkoj.

Deja, viskas tvarkoj visdėlto nebuvo.

Min. K. Skirpa, prez. Griniaus paskirtas stabo viršininkas ir bene vienintelis iš augstųjų kariuomenės pareigūnų bandęs anomet vyriausybę apginti nuo perversmininkų, visiškai kategoriškai paneigė prez. K. Griniaus — J. Kedainio teigimus apie kariuomenę apskritai ir apie rašinyje paminėtus augstuosius karininkus specialiai.

Toliau, dr. J. Paplėnas, net pažymėdamas atitinkamus Vyr. žinių numerius, nurodė, kad prez. Griniaus — J. Kedainio rašinyje būvo visai neteisingai apsakota socialinio draudimo (Ligonijų kasy) įstatymo istorija: įstatymas buvo dar prez. Stulginskio laikais paskelbtas, o jo pakeitimas paskelbtas prez. K. Griniaus ir min. pirm. M. Sleževičiaus parašais. Nežinia per kokį nesupratimą taip išėjo, kad prez. Griniui su J. Kedainiu visa tai perkėlė į poperversminės vyriausybės laikotarpį, tvir-

V. RASTENIS

tindami, kad toji vyriausybė įstatymą susiaurino... Į šiuos ir kitus kitus konkretūs faktų išdėstymo atsiliepė, bet da ar ir slapyvardžiai ir neslapyvardžiai vienodai tvirtina, kad viskas buvo labai teisingai praušyta...

Iš to išvada, kad tikrų pavardžių pasirašymas visai nepašalina galimybės skelbti net ir žinomai neteisingus tvirtinimus...

P. Stravinską per "Draugą" barė "Dirvą", kad ji esanti pagoniška ir t.t. Tulas p. Kerpė "Keleivyje" atsiliepė prieš P. Stravinską, bet jis ten žymia dalimi stojo ne tiek prieš P. Stravinską, kiek prieš patį P. Stravinską, kaip... buvusį teisėją, pakeliui užkliudydamas ir apskritai Lietuvos teismų veikimą vokiečių okupacijos laikais.

Žinom, kad Kerpė yra ir pavarde, bet ar po tuo straipsniu "Keleivyje" padėtasis parašas yra irgi pavarde, ar tai slapyvardis, negalima numanyti. Pagaliau, jeigu skaitytojas jokio Kerpės nepažįsta, tai jam visiškai nėra skirtumo, ar tai pavarde, ar slapyvardis.

Juk buvo gi toks atsitikimas, kad viename laikraštyje straipsnelis buvo pasirašytas J. K. Gasio. Žinoma, kad tai pavarde, pažįstu tą asmenį, o visdėlto "Naujienose" jis buvo ta proga pavadintas slapuku... Taigi ir keleivinio Kerpės atveju buvo visai nesvarbu, ar tai tikra pavardė, ar ne. Aš, laimė ar nelaimė, parašiau pastabą dėl to rašinio, atsiirbodamas nuo diskusijų su P. Stravinsku, tik nurodydamas, kad p. Kerpė Lietuvos teismus palietė be jokio reikalo ir ryšio su diskutuojamu klausimu, ir palietė nevykusiai, neteisingai bei lietuvių interesams žalingai.

Tada atsirado tulas "Teisininkas" (?), kuris "Naujienose" jau ėmė priekaištauti man asmeniškai, kam aš ginu... P. Stravinską. Tas "Teisininkas" taip piktas dėl to, kad net Lietuvos valstybės juridinį egzistavimą kažkaip bando užginti, lyg tuo būtų įrodymas... P. Stravinskio nuomonio klaidingumas apie "Dirvos" "pagoniškumą"...

Cia, žinoma, jau buvo toks kūriny, kurį vargu kas laikytų sau garbe tikra pavarde pasirašyti... Taigi šis atvejis lyg ir kalbėtų už nedėjamą straipsnių be tikro parašo.

Tačiau, jei mano straipsnis būtų buvęs irgi slapyvardžiu pasirašytas, tai "Teisininkas" būtų likęs be temos ir jo straipsnio nebūtų gal nei buvė... O jeigu ir P. Stravinską nebūtų pasirašęs pavardė, tai ne Kerpė nebūtų užkliuvęs už Lietuvos teismo apskritai ir apie rašinyje paminėtus augstuosius karininkus specialiai.

Toliau, dr. J. Paplėnas, net pažymėdamas atitinkamus Vyr. žinių numerius, nurodė, kad prez. Griniaus — J. Kedainio rašinyje būvo visai neteisingai apsakota socialinio draudimo (Ligonijų kasy) įstatymo istorija: įstatymas buvo dar prez. Stulginskio laikais paskelbtas, o jo pakeitimas paskelbtas prez. K. Griniaus ir min. pirm. M. Sleževičiaus parašais. Nežinia per kokį nesupratimą taip išėjo, kad prez. Griniui su J. Kedainiu visa tai perkėlė į poperversminės vyriausybės laikotarpį, tvir-

Ir kas būdingiausia, tai kad tu jo raštų kritikai retai kada tesilaikė nepriminė, kad Alantas yra tas pats, kuris kada "Lietuvos Aida" redagavo, taigi jis esąs šio ir anoks. Kitą kartą sunku net susigaudyti, ar čia kritikuojamas pėnai išleistas romanas, ar pėnai parašyti straipsniai, ar net anuo metu Lietuvoje buvusi vyriausybė...

O jeigu Alantas būtų ėmęs ir pasirašęs romaną savo senąja pavarde, kurią kritikai gal jau yra pamiršę ar net nei nežino? Arba, jei jis būtų ėmęs ir tylo mis pasirašęs romaną kokia nors kita nieko nepasakanti pavarde, pav., "Jonas Pakrantis"? Ir jeigu B. Raila savo recenziją būtų pasirašęs ne tikra pavarde, o sakysim "A. K. Serelis" ir būtų atidavęs ją ne į "Dirvą", o į "Naujienas"? Kaip tada? Ar būtų galima kalba, apie "tautininkus-pagonis", ar reiktų į šio romano "vertinimus" įtraukti Alanto, Railos, "Dirvos" redaktorių beveik biografijas ir "senųjų" bei "Naujųjų" tautininkų religinių pažiūrų skirtumus?

Žinoma, ne. Slapyvardžiai ir šio toks pėdų sumėtymas išjungtų iš to klausimo pašalinus dalykus ir, greičiausia, jei būtų kalbama, tai būtų kalbama tik apie romano literatūrinės vertybės ar nevertybės, apie jo geras ar blogas idėjas, bet ne apie asmenis ir ne apie politiką...

Daugelis nenori savo rašinių pasirašyti iš kuklumo: juk ne visi rašo tik tam, kad savo pavardę matytų laikraštyje išspausdintą. Kitas nenori "perdažnai lįsti į akis" skaitytojams su savo pavarde, o jei dažnai rašo, tai pasirenka įvairių parašų ar visai nepasirašo. Ir redakcijai ne visai patogiu net ir geriausius straipsnius dėti vis to paties autoriaus. Todėl mielai priima įvairiai pasirašytus.

Kitą kartą autorius geriau pasirašyti iš kuklumo: juk ne visi rašo tik tam, kad savo pavardę matytų laikraštyje išspausdintą. Kitas nenori "perdažnai lįsti į akis" skaitytojams su savo pavarde, o jei dažnai rašo, tai pasirenka įvairių parašų ar visai nepasirašo. Ir redakcijai ne visai patogiu net ir geriausius straipsnius dėti vis to paties autoriaus. Todėl mielai priima įvairiai pasirašytus.

Pagaliam, slapyvardis kartais rodo didesnę atvirumą, negu tikroji pavardė. Jei koks parašas yra jau daug kartų matytas po straipsniais, tai jei tikroji autoriaus pavardė ir nežinoma, vis tiek skaitytojams jis jau yra pažįstamas asmenybė, o kai jis pasirašys tikrą pavardę, tai atrodys, kaip pirmą kartą sutikimas asmuo.

Diskusijas visuomenės klausimais nuo nukrypimų į gyvenimo asmenines ar šiaip nuo kalbamo reikalo nutolusias sritis apvalyti tegali laikraščio redakcijos: jų pareiga (ir teisė) yra uždėti savo "veto" tokiais atvejais, visai neatsižvelgiant, ar straipsnis pasirašomas tikra pavarde ar slapyvardžiu.

GENIJAUS DIDYBĖ

Leonardas da Vinci

Viso pasaulio spauda dabar prisimena didįjį renesanso švyturį — Leonardą da Vinci ir mislingu šurpiu žvilgsniu pasveria nūdienį žmonijos kūrybos genijų.

Prieš 500 metų, 1452 gegužės 2 gimė genialusis renesanso tapytojas ir skulptorius Leonardas da Vinci. 70 mylių į pietvakarius nuo Florencijos, ant Monta Albano kalvos, jo tėvai valdė dailią pilį. Leonardo da Vinci patys pirmieji žingsniai, jo pirmieji piešiniai stebino tėvus ir kaimynus. Nuspėti vaiko pasauliui buvo nelengva, nes jis ir gražiai dainavo, ir arfa skambino, eilėraščius rašė, matematiką domėjosi, įvairiose sporto šakose lavinosi.

Kai jaunas Leonardas pateko pas žinomąjį Florencijos dailininką Verocchio, jo talentas pradėjo brestį, o darbai žavėti visą Florenciją.

Milano kunigaikštis Sforza pasikvietė garsiąjį Leonardą į savo rūmus, kur anuomet svečiavosi renesanso gėdynės visos žymybės. Kunigaikštis pagėdavimu rūmuose įvyko dainų konkursas. Už gražiausią dainą — laurų vainikas. Savo amžininkų eilėje atėjo į estradą ir Leonardas. Jis palietė arfos stygas ir išsilejo jo sukurtoji daina. Valiavimai, šauksmai nesiliovė. Tegyvuoją įžymiusis Florentietis Leonardas da Vinci! Ir kunigaikštis Sforza uždėjo trisdešimtmečiui Leonardui laurus. Bet tai buvo vainikas už gražiausią dainą. Leonardui da Vinci tikrasis genijaus vainikas atiteko vėliau.

Tame pačiame Milane, kunigaikštis Sforzas globojamas, Leonardas nusausina apylinkių pievas, ruošia anatomijos ir tapybos veikalus, stato dailius architektūrinius pastatus. Nuostabiąsias jo dailės darbas Milane — Paskutinė vakarienė.

Kitados Milano apylinkėse stovėjo dominikonų vienuolynas. Ant vienos vienuolyno valgomos kambario sienos Leonardas da Vinci nutapė savo garsiąją Paskutinės vakarienės freską. Pasirinkęs vieną dramatiškiausių momentų, kada Kristus taria savo apatėlamis "Is tiesų jums sakau, kad vienas iš jūsų šiandien mane išduos", jis tapė išties mums šį paveikslą ir jame sukaupe visą savo kūrybinį genijų.

Laiko tekme šį genijų kūrinių apgriovė, nūdijė. Po šimto metų jis buvo nevykusių rėnkų restauruotas; šio karo metu bombardavimai apgriovė patį pastatą, tačiau siena, ant kurios nutapytas šis paveikslas, tebetovė.

Sugrįžęs į Florenciją, Leonardas dirba įvairių masinių išradimų srityje ir piešia. Keturis metus praleidęs prie Mona Lizos portreto, Leonardas da Vinci sukūrė genialiausią paveikslą, atskleidžiamą šios moters veido bruožuose amžinojo grožio būrą. Kai Leonardas da Vinci patė Moną Lizą, geriausieji Florencijos orkestrai grojo, dainininkai dainavo, kad pripildytų jo kūrybos valandas gražiausiais muzikos garsais, o Mona Lizos veidą švelniaisiais bruožais.

Renesanso laikotarpio biografas Vasari pasakojo, kad Leonardas da Vinci studijavo ne tik meną, bet, visa, kuo jis domėjosi. Leonardas buvo ne tik nuostabus skulptorius, tapytojas, bet ir šiaip gilios inteligencijos žmogus. Jis buvo ir architektas, ir inžinierius, ir geometrijos mokslo žinovas. Kaip karo inžinierius jis statė tvirtoves, planavo vandens kanalus, projektavo fabrikus ir įvairias vandens jėgą varomas mašinas. Ilgą laiką Leonardas galvojo apie didžiųjų kalnų masių perkėlimą ir tunelių pė jais kasimą. Jis iš-

rado sunkiems svoriams kelti mašiną, paruošė mechanikos darbų veiklą. Jo mechanikos srities idėjos siekė šimtmečius pirmyn ir todėl tik žymiai vėliau galėjo būti įvertintos ir praktikoje panaudotos.

Amerikiečiai, pagerbdami didįjį menininką, surengė jo mechanikos darbų parodą. Tačiau nemažiau originaliai ir, gal būt, istoriškai pagerbė renesanso korifėją amerikietis A. E. Holton. Pastarasis jaunystėje sapnavo keistą sapną — rodo, jis vienintelis pasaulyje turįs Leonardą da Vinci Paskutinės vakarienės originalaus didumo kopiją. Dailininko 500 metų gimimo sukakčiai artėjant, A. E. Holton ryžosi savo sapną paversti tikrove. 1951 m. pavasarį jis nuyko į New Yorką pas dailininką Lumen M. Winter, kurį ypatingai domėjosi renesanso menu. Papasakojo savo sapną ir pasiūlė dailininkui imtis darbo.

Dailininkas L. M. Winter 1951 m. su vienu asistentu išskrido į Europą. Aplankęs Paryžių, Florencijos, Milano ir Vatikano muziejus, susipažino su Leonardu da Vinci kūrinių, studijavo juos, stengėsi pažinti didžiojo genijaus tapybinę techniką. Šv. Jeronimo paveikslas Vatikane ir keli jo darbai Florencijoje labiausiai atskleidė Leonardą da Vinci darbo ir technikos metodus. Ilgą laiką buvo manoma, kad Paskutinė vakarienė buvo nutapyta vien tik aliejinių dažų technika, bet Winter galutinai įsitikinęs, kad šį kūrinių Leonardas tapė kiaušinio ir alyvos emulsija.

Dail. Winter išstudijavo kiekvieną detalę genijaus tėviškėje. Leonardo da Vinci namus ir šiandien tebesupa tipinga aplinka. Ir šiandien dar tebeauga tos pačios žolelės jo gimtinės laukuose, kurių motyvais talentingasis renesanso dailininkas kūrė Paskutinės vakarienės kambario sienų ir staltiesės or-

namentus. Genijaus gimtojo namo lubų forma bei langų charakteringas stilius yra visiškai tie patys, kuriuos randame jo nemirtingajame kūrinyje.

Dail. Winter, grįžęs į New Yorką, su trimis asistentais dirbo ištisus šešis mėnesius iki užbaigė originalaus dydžio (28 pėdų, 7 in. x 14 pėdų, 2 in.) Paskutinės vakarienės kopiją. Kaip ir Leonardas da Vinci kurdamas šį darbą, taip ir Winter jį kopijuodamas, kiekvienam apaštalui rinko gyvus modelius.

Šiandien ši kopija yra ano sapno savininko nuosavybė, kuris ją patalpino mažame muziejuje Miami, Floridoje.

Leonardo da Vinci talento universalumas ir genijaus didybė po penkių šimtų metų tebestebina visą pasaulį. Bet prisimenant šį suakty, reikia ir nusišėbėti, kad nūdienis kūrybos genijus, apsitvėręs asketiškose menų dirbtuvėse, nušiuožė upių ir smulkių upelių srovėmis. Mes galime tik ilgėtis, kada menas vėl įtekės į didžiuosius grožio vandenius, kada vėl ateis didis menų atgimimas, kuris kaip švyturys švies, kaip nemirtingasis Leonardas da Vinci.

J. Stempužis

Kuriuo keliu eiti?

Politinė ir kultūrinė informacija

DR. JONAS BALYS

Lietuviškos kultūros ir jos propagandos reikalai daug kam rūpi. Deja, viskas kažkaip krei- viasi, vis įsijungia į atbulinį bėgį.

Buvo laikai, kai viešpatavo tylos samokslas ir paskelbti teisingą žinią nelietuviškoje spaudoje apie mus ar padėti šių dienų Lietuvoje buvo nepaprastai sunku: reikėjo maldauti, "patępti" ar "palaistyti". Dabar padėtis žymiai pasikeitė mūsų naudai, redaktoriai ir patys įsieko tokių žinių ar straipsnių. Suorganizuotos pajėgos lietuviškos sekcijos prie Voice of America ir Free Europe. Amerikos valdžia skiria stambias pinigų sumas tylos samokslui sukaupimams melams išblaškyti. Tai labai džiuginantis reiškinys.

Tačiau dar ne viskas yra tvarkoje. Mums šiuo metu reikia persiorientuoti ir perorganizuoti savo propagandą, visą dėmesį nukreipti į kultūrinę sritį. Tai ne vienų kultūrininkų nuomonė, kurių balso paprastai niekas nepaiso. Ir šviesesnė politikai tą reiką supranta. Štai vienas mūsų karjeros diplomatų neseniai man asmeniškai laiške rašė:

"Visiems kalu į galvą, jog ik per kultūrinę informaciją, gerą savųjų kultūrinių reikalų reprezentavimą galėsime gerą vardą turėti..."

Ta pačia prasme išsireiškė ir Dr. Z. Ivinskis "Draugas" Nr. 120):

"...Turime Lietuvos klausimą kelti per lietuvių tautos kultūrą. Reikia naujų temų! Tautosaka, liaudies menas ir t.t. vis dar tebėra patrauklios temos. Tad reikia organizuoti plačių mastu kultūrinę propagandą... Kultūrinis bendradarbiavimas ne kartą gali duoti ne kiek ne mažesnių vaisių už politinę."

Nemanau, kad daug kas drįsėtų ginčyti kultūrinės informacijos svarbą. Visas klausimas lieka surasti kelius, kaip praktiškai taisyti įvykdyti. Neseniai Chicagoje susiorganizavo Lituanistikos Institutas, telkias stipriausias mūsų kultūrinės pajėgas. Tačiau joks institutas nieko nepadarys, jei nebus lėšų. Tik ką skaitėme spaudoje to Instituto kreipimąsi į mūsų visuomenę, kuriam prašoma aukų. Nereikia būti dideliu pranašu, kad atspėtume, koks bus pasisekimas: susirinks keli šim-

tas. Kam visa tai reikalinga? Ar neužtektų vieno, bet gero informacinio biuletenio politinei informacijai? Negi Centras stengsis ir toliau varžytis su Pasiautintyne, "Elta", pagaliau su Voice of America ir Free Europe lietuvių skyriais? Kadaise Centras tikrai buvo reikalingas, jis savo uždavinį atliko ir išsėmė, nebesugebėdamas nieko duoti, kas turėtų šios tokios prasmės mūsų byloje. Tad visiškai pribrėndęs reikalas yra tą LAIC pagaliau uždaryti ir jam skiriamas lėšas pavesti Lituanistikos Institutui. Už tuos pinigus Institutas galėtų kasmet išleisti ne pora nevykusių biuletenų, bet pora ar trejetą rimtų lituanistinių veikalų, kuriais kiekvienas lietuvis galėtų pasidžiaugti, o ir kitataučiai pamatyti, kad mes nesame tik kokia garsiai rėkianti kolonijinė tautelė, bet kultūringa tauta su šimtmetėmis tradicijomis, daug davusi žmonijos pažangai ir dar daug galinti duoti.

Patark kalmynui

prenumeruoti

DIRVA

Visi įsigykite ką tik išleista žinomo rašytojo Stasiaus Budavo apysaką

VARPAI SKAMBA

Galima gauti leidykloje "LIE-TUVIŲ DIENOS", 9204 So. Broadway, Los Angeles 3, Cal., spaudos kioskuose ir "Dirvos" administracijoje. Kaina \$2.50.

TĖVIŠKĖLĖ

Ką veiksime?

Taip jau sutvarkyta, kad vasaros laikas daugeliui yra didžiausios darbymetės laikas. Ūkininkai aria dirvas, sėja. Paukšteliai turi darbo benešiodami kirminus augantiems vaikams. Taisomi keliai, statomi namai. O jaunimas tuo tarpu vasarą gauna pailsėti. Mokyklose darbas nutrūksta. Prasideda vasaros atostogos.

Vasaros atostogos yra skirtos poilsiui. Reikia pailsėti po sunkių darbų mokyklos suolo ir pasisemti naujų jėgų ateinantiems metams.

Lokiai vasaros metu augina savo kūne taukų atsargą, kad žiemos laikui atėjus galėtų ramiai miegoti neatbusdami nei pavalyti. Jie vasarą kaupia jėgas, kad galėtų žiemą miegoti, o mes kaupsime jėgas, kad galėtumėm dirbti.

Bet ar vasaros laikas yra skirtas tik tinginiavimui? Ne. Poilsis tai nėra tinginivimas. Ir poilsio metu galima nuveikti įvairių naudingų darbų. Tie darbai nenuvargins, o naudos bus daug.

Ką gi veikti? Vasaros metu yra gera proga paskaityti gerų naudingų knygų. Įdomu taip pat padirbėti darže, pabandyti pa-

sodinti augalų ir juos prižiūrėti. Jeigu renkate pašto ženklus, tai bus daug laiko juos gražiai sutvarkyti. Mergaitės turės daugiau laiko padėti mamai tvarkytis namuose ir tuó pačiu išmoks naudingų darbų. Berniukai taip pat galės naudingai sunaudoti laiką padėdami tėveliui.

O kai eisite vasarą į gamtą, į miškus, tai nepraleiskite progos stebėti gamtą. Žiūrėkite kaip auga medeliai, kaip gyvena paukščiai, kokius jie turi papročius. Stebėkit, kurį mėnesį žydi kokie medžiai ir t.t. Kurie turite foto aparatus bus graži proga fotografuoti gražius vasaros vaizdus. Kurie mėgstate piešti, pabandykite nupiešti gamtos vaizdų. Labai smagu piešti gamtoje. Pabandykite, tikriausiai jums labai patiks.

Turime tiek daug įvairių progų vasaros darbams, kad sunku juos visus ir suminėti. Ir, kada po vasaros atostogų, jūs vėl grįšite į mokyklą tai galėsite daug ko papasakoti savo draugams ir bus labai malonu, kad laikas nepraejo veltui, kad jūs galėjote nuveikti ką nors naudingo ir galėjote ko nors išmokti.

TĖVIŠKĖLĖ

1952 m. birželio mėnuo — Nr. 7

Redaktorius

VLADAS VIJEIKIS

Redakcijos adresas:

Tėviškėlė, 2313 W. 91 St.
Chicago 20, Ill.

Baisusis birželis

Tiesiog sunku patikėti, kad gražiausias birželio dienas, kada saulutė taip gražiai šviečia, galima vadinti baisiomis dienomis. Bet taip yra. 1940 m. birželio 15 d. į Lietuvą įsiveržė bolševikai ir užgrobė mūsų tėvynę. Tai buvo baisios dienos. Dar baisesnės birželio dienos atėjo 1941 metais, kada bolševikai suėmė daugybę lietuvių ir išvežė juos į Sibirą.

Užkalnuose vagonuose, be vandens, be maisto juos vežė į svetimus kraštus, kur jų laukė kalėjimas ir nepakeliami darbai. To baisaus birželio kančios ir dabar Lietuvoje tebevyksta.

Bolševikai nori užvaldyti visą pasaulį ir sunaikinti žmonių laisvę. Visur ir visados pasakokite visiems, kokie baisūs yra bolševikai.

LIETUVOS KANČIŲ KELIAS

Repatrijuota į Vokietiją 1950 m.	40.000
Deportuota į Sibirą 1940-41 m.	40.000
Deportuota į Vokietijos darbo stovyklas 1940-44 m.	108.000
Deportuota į Vokietijos koncentracijos stovyklas ir kalėjimus	32.000
Žuvo Vokietijos koncentracijos stovyklose ir kalėjimuose 1941 - 45 m.	14.840
Nužudyta nacių rasiniais motyvais	300.000
Deportuota į Sibirą 1944-50 m.	216.000
Laisvės kovose 1944-50 m. žuvo	30.000
Repatrijuota į Lenkiją 1945-47 m.	100.000
Žuvo Lietuvos piliečių per antrąjį pasaulinį karą daugiau kaip	800.000
Vokietijos D.P. stovyklose gyveno po 1945 m.	70.000
Emigravo į įvairius kraštus	51.000
Liko Vokietijoje	12.000
Kas mėnesį deportuojama į Sibirą	2-3.000

REDAKTORIUS PRAŠO VISUS ĮSIDĖMETI, kad "Tėviškėlei" laiškus rašyti ir uždavinių sprendimus siųsti reikia ne į Clevelandą, bet į Chicago, antrame puslapyje nurodytu adresu. Kitaip laišškai pavėluoja aplink bekeliudami.

GĖLIŲ PASAKA

O. B. Audronė

Alyvos mamytei
Ir gėlės miškų —
Lyg pasaka žydi
Žiedai tarp laiškų.

Lyg pasaką seka
Žiedeliai geri,
Kaip Nemunas teka
Srauniai vidury

Žaliuojančių girių
Ir pievų žalių —
Tai pasaka irias
Gėlių upeliu.

Pas senelę savo gerą
Kai viešėjau,
Kai lauke rugeliai dera,
Vyrai sėja —

Ankstu rytą man giedojo
Vyturėlis —
Ankstu rytą man pamojo
Pievų gėlės.

Ir lakštutė pakraštėly
Žalio šilo —
Ryto saulė mane kėlė
Net sušilus.

Tai pašokau iš lovelės
Balto beržo
Ir mačiau — saulutė kelias
Užu daržo,

Užu miško jinai kėlės
Tokia šviesi —
Raudonavo aguonėlės
Parugėse.

Kada margis man sulojo
Aną rytą —
Net viščiukai suplasnoje
Nusirito.

Net suriko, sugageno
Baltos žąsys,
Prie to žalio prūdo seno
Pats mažasis

Baltažvaigždis tas bėrutis
Kumeliukas
Uodegytę net papūtęs
Lakstė, sukos,

Aš, paėmęs pintinėlę
Iš senelio,
Nesumyniau ramunėlės
Prie pat kelio —

Myniau tąką uogienojų,
Rasužėlėj —
Nešalta raselė klojo,
Nesugėlė

Basų kojų. Rytmetėlį
Tokį šviesų,
Pas senelę senutėlį —
Vis minėsiu.

Vis melsiu Dievulį gerą,
Nenustosiu,
Kad po ažuolu senuoju,
Kiemo uosiu

Ir po liepom kapinyne,
Po žieduotom,
Laisvės giesmę, kad Tėvynei
Sugiedotum.

ŽIVILĖ

P. SURVILA

(Tęsinys iš pereinamojo numerio)

O Živilė vis liūdėjo pilies bokšte uždaryta. Tik dabar jau nebeverkė, bet buvo dar atkaklesnė. Nei prašymai nei grėsinimai nieko nepadėjo.

Pamažu ir nuobodžiai slinko dienos pilies bokšte, bet Živilė buvo tvirtai pasirūžusi nepasiduoti. Tik vieną dieną bokšto kambarėly pasiekė triukšmingi garsai. Nebuvo tai grįžtančių karžygių šukavimas, nebuvo tai linksmos šventės garsai. Tai skambėjo kalavijai ir skydai, užė ragotinės, o ore skraidė priešmirtiniai sužeistų kareivių šauksmai. Suprato Živilė, kad pilį užpuolė priešai. Blaškėsi ji mažame kambarėlyje verkdam, kad negali kariams nieku padėti. O kovos garsai vis nenutilo. Staiga laiptuose pasigirdo skubūs šarvuotų kojų žingsniai. Sutrinkinėjo daužomos durys. Keli akimirksniai, jos atsidarė ir prieš Živilę atsistojo Parajus.

Jo rankoje žvilgėjo kalavijas. Suklyko iš džiaugsmo Živilė pamačiusi mylimąjį.

— Kas dedasi pilyje? Kas atsitiko? Sakyk greičiau, — šaukė Živilė.

— Pilis mūsų rankose. Mes jos valdovai.

— Nesuprantu tavęs. Kodėl pilis mūsų rankose? Čia vyksta kova.

— Taip, čia vyksta kova už mano ir tavo laimę. Bet ji jau pasibaigė. Tu būsi mano, Živilė. Karijotas nugalėtas.

— Mano tėvas nugalėtas? Kas jį nugalėjo?

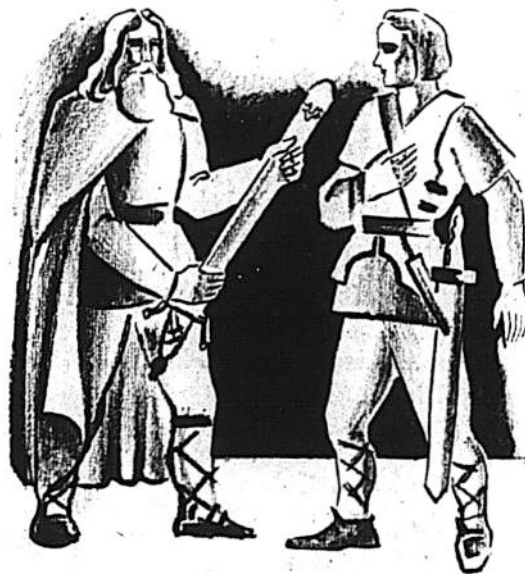
— Aš ir mano sąjungininkai rusai. Tėvas nenorėjo tavęs išleisti už manęs, tai aš

atsivedžiau rusus ir dabar mano valia.

Živilės veidas pabalo. Baisus nusiminimas apėmė jos širdį. Tās, kurį ji taip mylėjo — susidėjo su priešais ir išdavė tėvynę.

— Tu esi niekšas, — pratarė ji tyliai, — aš netikiu, kad kada nors būčiau tave mylėjusi. Tu netik nevertas Karijoto dukters, bet tu nevertas lietuvių vardo. Kas gali tave mylėti Parajau? Tave, kuris išdavė savo tėvų kraštą?

Parajaus akyse staiga sutemo. Tik dabar jis atsipeikėjo ir suprato, ką padaręs. Nespėjo jis ištarti žodžio, kaip pamatė, kad jo kalavijas atsidūrė Živilės rankose. Kaip per miegus atėjo jam mintis, kad Živilė neveltui turi ginklą rankose, kad gali ji nu-

žudyti, bet nesigynė. Stovėjo galvą nuleidęs lyg laukdamas bausmės. Taip ir sugriuvo jis kaip kirvio paliestas beržas. Be šūktelėjimo, be atodūsio. O kas suteikė jėgos silpnai Živilės rankai? Gal neapykanta, o gal ir meile?

Nei neatsigręždama Živilė išbėgo su kalaviju rankose į pilies kiemą, kur virė grumtynės. Kareiviai, pamatę savo kunigaikštę, puolancią kartu su jais, lyg būtų dešimteriopai jėgų daugiau įgavę, narsiau puolė rusus. Neilgai trukus jie buvo atstumti per pilies vartus, kurie tuojau užsidarė ir sunkus tiltas pakilo.

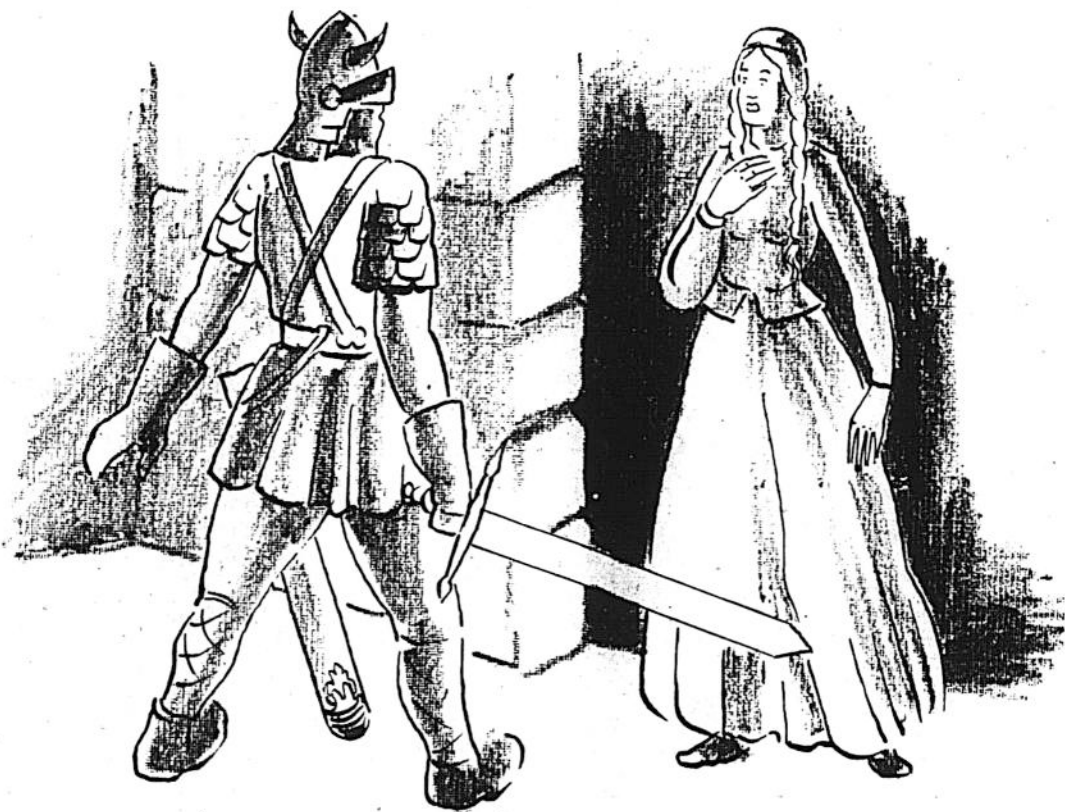
Živilė atsigręžė. Ten prie vartų stovė-

jo jos tėvas Karijotas. Jis tiesė į ją savo rankas, o jo akyse žvėgėjo ašaros. Buvo tai džiaugsmo ir pasididžiavimo ašaros. Visi pilėnai su pasigėrėjimu žiūrėjo į tėvą ir karžygę dukterį. O Živilė žengė prie tėvo ir sugriuvo po jo kojomis.

— Karijoto duktė niekadoms nemylės to, kuris išduoda savo tėvynę, — pasakė ji, ir jos galva nusviro.

Tik dabar visi pamatė, kad toje vietoje, kur plakė jos mylinti širdis, raudonavo didžiulė kraujo dėmė.

— Prisiminkite retkarčiais mane, — dar pasakė ji, — tik neminėkite, kad mylėjau išdaviką...

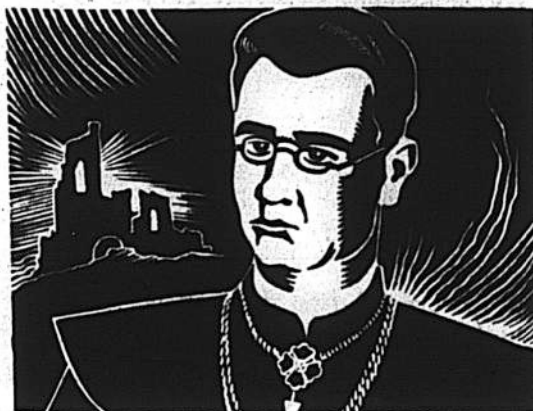

MAIRONIS

Šiais metais, birželio mėn. 28 d., sueina 20 metų nuo didžiojo lietuvių poeto Maironio mirties. O lapkričio 2 d. — 90 metų nuo jo gimimo.

Maironio tikroji pavardė — Jonas Mačiulis. Jis gimė Raseinių apskr., Betygalos val., Pasandvario dvare. Maironis yra tikras Lietuvos laisvės dainius ir pranašas. Jis kalbėjo apie Lietuvos nepriklausomybę juodžiausiais priespaudos laikais. Jis šaukė lietuvius nenusiminti, kovoti ir pranašavo laimėjimą. Jis kėlė tėvynės meilę, dainavo apie jos garbingąją praeitį. Už tai Maironi visi gerbė ir jo raštus skaitė. Nebuvo Lietuvoje nė vieno moksleivio, kuris nemokėtų Maironio eilėraščių.

Šių sukaktuvinių Maironio metų proga paskaitykite Maironio raštus ir išmokite bent keletą jo eilėraščių atmintinai.

Kaip puikūs slėniai sraunios Dubysos,
Miškai, lyg rūta, kalnai žaliuoja;
O po tuos kalnus sesutės visos
Graudžiai malonias dainas ringuoja.

Ten susimąstęs tamsus Nevėžis,
Kaip juosta, juosia, žaliąsias pievas;
Banguoja, vagą giliai išrėžęs;
Jo gilią mintį težino Dievas.

Kaip puikūs tavo dvarai, tėvyne,
Baltai iš sodų žalių bekyšą!
Tik brangią kalbą tėvų pamynę,
Jie mūsų širdis mažai ką riša.

Kaip linksma sodžiuos, kai vyturėlis
Jaukiai pragysta, aukštai iškilęs;
Ar saulė leidžiais, ir vakarėlis
Ramumą neša, saldžiai nutilęs.

Bažnyčios tavo ne tiek gražybe,
Ne dailės turtais, ne auksu žiba;
Bet dega meilės, maldos galybe,
Sehųjų amžių gyva tikyba.

Kai ten prieš sumą visi sutarę
Graudžiai užtraukia: "Pulkim ant kelių",
Jausmai bedievio, vėl atsidarę,
Tikėti mokos nuo tų vaikelių.

Graži tu, mano brangi tėvyne,
Šalis, kur miega kapuos didvyriai!
Ne veltui bočiai tavo taip gynė,
Ne veltui dainiai plačiai išgyrė!

LIETUVA BRANGI

Graži tu, mano brangi tėvyne,
Šalis, kur miega kapuos didvyriai:
Graži tu savo dangaus mėlyne!
Brangi: tiek vargo, kančių prityrei.

Nebeužtvenksi upēs

Nebeužtvenksi upės bėgimo,
Norint sau eitų ji pamažu;
Nebesulaikysi naujo kilimo,
Nors ji pasveikint tau ir baisu.

**Naujos idėjos - darbas ne vaiko:
Užtvenktos mėtō audrų žaibus!
Nesustabdysi bėgančio laiko:
Vaikas tik trukdo amžiu darbus.**

Vyrai lietuviai, auštančią dieną
Mūsų nors sūnūs visgi išvys!
Griaukime amžiais užverstą . . . sieną,
Norint gailėtus jos beprotys!

Amžiais pavergta kelias tėvynė;
Jos atgimimą jaučia dvasia.
Ginkim, ką mūsų proseniai gynė!
Žadinkim brolius meile drasia!

**Ginkime kalbą, žemę, jos būdą!
Stokim į darbą, kaip milžinai!
Laimina Dievas sąjama grūda,
Laimina vaisiu: gema šimtai.**

Kas vakarykščo sapno jieškotų,
Tam labą naktį galim užtraukt;
Svetimą rūbą kas dar nešiotų,
Tam nusibostu galo belaukt.

PAUKŠČIU AMŽIUS

Varnas	— 100	metų
Gulbé	— 100	"
Erelis	— 100	"
Pelikanas	— 50	"
Kanarėlė	— 24	"
Lakštingala	— 18	"
Karvelis	— 20	"

MAŽA GRAŽI DOVANĖLĖ

Štai kaip galima padaryti netikėtumą su valakiškais riešutais (Walnut). Atsargiai su peiliuku atidarykite riešuto kevalą ir vietoje branduolio įdėkite kokį mažą daiktėlį: žiedą, sveikinimą, saldainį, mažą figūrėlę, plunksną ir t.t. Paskui kevalo kraštus sulipdykite su kliju. Tam labai tiks Lepages klijus. Paskui tuos riešutus sumaišykite su tikrais ir padovanokite. Tai bus idomi pilna netikėtumu dovanėlė.

BIRŽELIO MĖNUO LIETUVOS ISTORIJOJ

7 d. 1904 m. lietuviai atgavo rusų uždraustą spaudą.

11 d. 1609 mirė vyskupas Merkelis Giedraitis.

15 d. 1920 m. Kaune susirinko Lietuvos steigiamasis seimas.

1928 m. paskelbta nauja Lietuvos konstitucija.

15 d. 1940 m. į Lietuvą įsiveržė bolševikai.

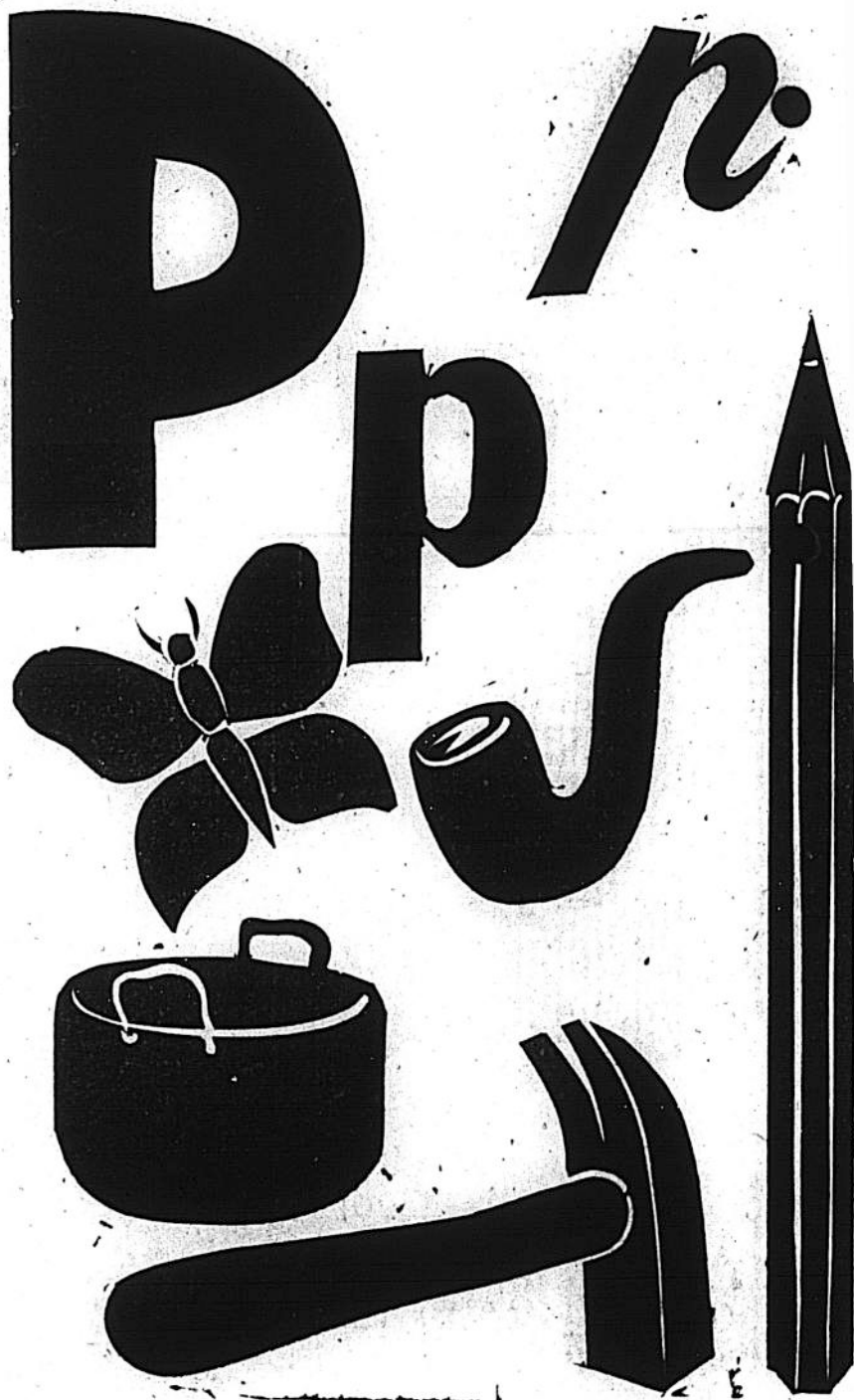
1941 m. įvyko masiniai lietuvių trėmimai į Sibirą.

16 d. 1563 m. Ragainėje mirė Martynas Mažvydas, išleidęs pirmąją lietuvišką knygą.

19 d. 1919 m. Lietuvos kariuomenė atėmė iš bolševikų Panevėžį.

31 d. 1945 m. Bukantiškėje, Plungės val., gimė žymi lietuvių rašytoja Žymantienė - Žemaitė.

31 d. 1921 m. Amerikos lietuviai įteikė Amerikos prezidentui milijoną parašų (138 knygos), prašydami pripažinti Lietuvos valstybę.

MERGAITĖMS

Jums kartais tenka pas save pasikviesti savo mokyklos draugų, ne lietuvačių. Reikia jas pavaišinti. To reikalauja lietuviško vaišingumo papročiai. Kuo gi pavaišinti? Ogi lietuviškais šaltibarščiais. Šis valgis labai retas Amerikoje ir labai tinka vasarą. Kaip juos pagaminti? Štai receptas:

Paimti 2 kvortas pasukų (butter milk), 4 šaukštus geros grietinės, gerai suplakti, pridėti 2 sutarkuotus burokėlius ir gerai sumaišyti. Į dubenį dėti supjiaustytus 2 žalius agurkus, saują svogūnų laiškų, žalių krapų, 4 kietai virtus kiaušinius. Paimti burokų lapų (6)), išvirti, nusunkti vandenį ir sumaišyti kartu. Valgoma gerai atšaldžius. Kartu duodama ir virtos, šiltos bulvės.

VAIKAI-DAILININKAI

Neperseniai "Tėviškėlėje" buvo rašyta apie lietuvių vaikus, pasižymėjusius piešime. O štai ir vėl vienas lietuviukas laimėjo piešinių konkursą. Kenosha, Wisc. mokyklų piešinių konkurse, kuriame dalyvavo apie 400 mokinių, tarp šešių laimėtojų, randame ir Vytauto Janušonio pavardę. Tai 11 metų lietuviukas, lankantis šv. Petro parapijos mokyklos 5-ąją skyrių. Vytautas kartu su savo tėveliais į Ameriką atvyko 1947 m.

Mažasis nykštukas, kuris norėjo mėnulio

Ed. Meystre

Iš Prancūzų kalbos vertė Marytė Lekniūtė

Jisai buvo laimingiausias iš visų, nes jo senelis paliko jam gražų mažytį ūkėlį. Bet ar jis buvo patenkintas? Ne, jis nebuvo patenkintas. Kiti nykštukai, kurie ėjo dirbti pro šalį jo namuko, rasdavo jį nusiminusį.

Jis norėjo mėnulio. Jis negalėjo suprasti, kodėl jo senelis, turtingiausias iš visų nykštukų, kartu su ūkeliu nepaliko jam mėnulio.

Ir nykštukas, kuris svajojo apie mėnulį, verkė sėdėdamas prie savo durų, parėmęs ranka smakrą.

— Kodėl tu nori mėnulio?, — klausė jo praeivis nykštukas — medžių kirtėjas.

— Aš noriu mėnulio, nes jis toks geltonas.

— Taip, tai puiki spalva, — pritarė pastarasis. — Štai, žiūrėk, aš tau duodu aštrų kirvuką, kuriuo tu galėsi nukapati visas sausas šakas tavo vaisių sode. Tu geriau matysi mėnulį!

Prasliūkųs kuriam laikui, nykštukas, kelių taisytojas, ėjo pro apleistą nykštuko, trokštančio mėnulio, ūkėlį. Štai jis nučiūdęs stovi, rymodamas ant savo sodo tvoros.

— Kodėl tu taip nori mėnulio?, — klausė jo kelių taisytojas.

— Aš noriu mėnulio, nes jis toks apskritas ir didelis.

— Kaip didžiausias sviedinys pasauly, — pritarė praeivis. — Taip aš suprantu tavę, bet mėnulis yra danguje. Štai, pasi-

imk mano kastuvą, — pasakė jis prieteliškai, kadangi visi nykštukai yra geradariai, — su kastuvu tu galėsi perkasti visą daržą ir tu turėsi gražią ir žalią vietą atsisėsti ir stebėti mėnulį. —

Pavasari nykštukas — daržininkas ėjo pro šalį apleisto ūkelio, kur tebeverkė nykštukas.

— Kodėl tu nori mėnulio? — klausė nykštukas daržininkas, pavargęs po didelio darbo, visą dieną sėdamas, tvarkydamas daržus.

— Aš labai norėčiau palaikyti mėnulį savo rankose, kad galėčiau jausti kaip jis apskritas ir puikus. — Atsakė nykštukas.

Nykštukas daržininkas nepritarė jo norui, tačiau kišenėje jis turėjo saujelę įvairių sėklų.

— Štai paimk jas visas, — pasakė jis, — pavasari, aš nežinau nieko puikesnio kaip sėkleles, kurias aš sėju.

Ir dar jis padavė jam didelę plokščią ir blizgančią sėklą, skubėdamas pasišalinti, nes visi nykštukai daug dirba.

Sekantį pavasarį ir vasarą niekas nėjo pro šalį ūkelio, kuriame gyveno nykštukas, norintis mėnulio. Tai buvo todėl, kad jie nenorėjo matyti jį verkiant. Jie manė jį verkiant mėnulio kas kart, kai vėjas užėdė medžiuose. Jie manė jį dejuojant kiekvieną kartą kai varlės kurkė balose. Štai kas atsitinka panašioms, kaip nykštukui, kuris norėjo mėnulio. Pagaliau jį paliko visai vieną.

Atėjo ruduo. Tai buvo didelė nykštukų darbymetė. Jie padėdavo voveraitėms sudaryti jų riešutukų atsargas ir rinko sausus lapelius šiltemis urveliams žiemai.

Bet vieną šaltą, gražiausią rudens rytą, nykštukas medžių kirtėjas, išgirdo paukščio giesmelę. Jis sustojo dirbęs ir klausėsi.

— Tai neįmanoma — pasakė jis, — joks paukštis negieda šiuo laiku. — Tai verversėlis, bet visi verversėliai išskrydo į pietus.

— Daina plaukia iš šios pusės — sakė nykštukas kelių taisytojas. — Einam pažiūrėti! —

— Bet šis verversėlis gieda užpakaly, paaiškino nykštukas daržininkas. — Pažiūrėkite į jo ūkį! Jis vėl puikus, kaip jo senelio laikais! —

Tai buvo tiesa. Vaismedžiai buvo apkarpyti, daržas puikiai prižiūrėtas. Paukščio daina girdėjosi užpakalyje. Tai buvo pats nykštukas, ateinąs dainuodamas!

— Kodėl tu dainuoji? — paklausė jie.

— Nes aš turiu mėnulį — atsakė jis

nustebintiems draugams ir nuvedė juos už savo mažo kviečių lauko.

— Štai jis, geltonas, apskritas, didelis ir gražus! Aš sakiau jums, kad nebūsiu laimingas tol, kol jo neturėsiu. —

Nykštukai kumštelėjo vienas kitam ir suspaudė lūpas, kad nesijuoktų.

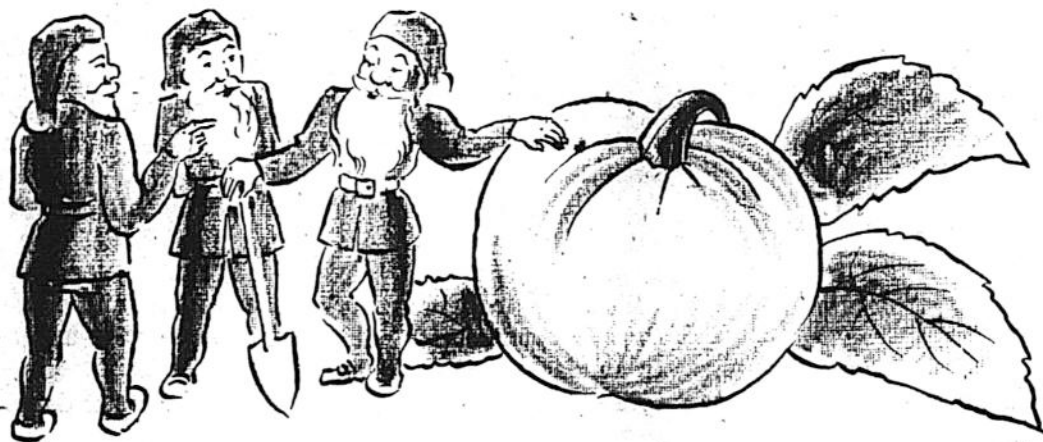
Jie norėjo, kad jis būtų laimingas, tačiau jo išgirstasis mėnulis buvo ne kas kitas, kaip tik didžiulis arbūzas, jo paties užaugintas.

— Man teko sunkiai dirbti, bet štai aš turiu! — tarė jis pasididžiudamas. — Aš žinau, kad danguje yra kitas, daug mažesnis, bet aš nebegalvoju apie jį daugiau. Tai mano mėnulis, kurį aš padariau!

Nykštukai ištraukė mažas nosinaites iš savo burnyčių, kurias įkišo norėdami sulaikyti juoką, nes dabar jie žinojo, kad nebėra ko juoktis.

Ar arbūzas, ar mėnulis, jiems buvo nesvarbu. Tai buvo trupučiukas ir jų, dalelė jų patarimų vaisius, toks geltonas, toks didelis, toks apskritas, toks gražus!

Visai kaip mėnulis!

Ką mes manome apie fanibukus?

Žiūr. pereitą "Tėviškėlės" numerį

Benito Nausėda (Cambridge, Mass.) "Tėviškėlėje" buvo rašyta apie "fanibukus". Aš tai tik skaitau apie gyvuliukus, bet mano tėvelis sako, kad vistiek jų nereikia skaityti. Aš tai galvoju, kad apie gyvuliukus nėra jokio blogumo. Mano tėvelis sako, kad juose bloga anglų kalbą vartojama. Aš tai esu kitokios nuomonės.

Kaip jūs galvojate? Prašau parašyti.

Palmira Petrauskaitė (Waukegen, Ill.) Kai atvačiau į Ameriką, susidraugavau su kaimynų mergaite. Ji man parodė savo knygas "fanibukus". Ji turėjo jų daugybę prisidėjus, kaip malkų, visą kambario kampaną.

Nors aš skaityti angliškai nemokėjau ir nesupratau kas ten parašyta, bet paveiksliukus žiūrinėčiau. Pirmąją "fanibukų" knygą pavarčius įspūdis buvo nei šoks nei toks. Daugiau baisu nei juokinga. Paveiksluose vyrai nupiešti baisūs, iškraipytais veidais; o moterys tai storos, tai plonos. Visų akys iššokę, kaip kukuliai. O tų spalvų įvairiausių. Net akys pavar-go bežiūrint.

Kelias knygetes parsinešiau namo. Tai mano teta,

Amerikoje gimusi ir augusi, mane subarė, sakydama: "Nežiūrėk, tu to šlamsto. Tu iš jų nieko gero neišmoksi". Tuomet aš supratau, kad "fanibukai" nėra geros knygos. Teta nupirko man daug kitokių knygelių, su gražiomis katytėmis, paukščiukais ir kt.

Kol išmokau angliškai skaityti buvo labai nuobodu, nes lietuviškas knygas, kiek turėjau buvau visas perskaičiusi. Dabar gerų knygų gaunu iš miesto knygyno (library) nemokamai. Vaikams knygų yra labai įdomių. Galima pasirinkti kokį nori ir parsinešti namo 3 knygas. Todėl "fanibukų" visai neskaitau.

Šeštadienio ir sekmadienio liuoslaikius skiriu skaitymui lietuviškai. Skaitau "Tėviškėlę" ir "Eglutę". Tik gaila, kad jos taip retai mane aplanko. Aš labai norėčiau, kad mama "Dirva" atvestų "Tėviškėlę" kas savaitę. Aš labai mėgstu skaityti, bet lietuviškai taip maža yra ko skaityti.

O ką aš manau? Teisingai Palmira palygino "fanibukus" su malkomis. Juos tikrai tik sudeginti ir reikia. Ir reikia sutikti su Benito tėveliu, kad ten vartojama

labai bloga angliška kalba. Dar galima būtų pridurti, kad ten vartojama labai mažai angliškų žodžių. O kiekvienas kultūringas žmogus savo kalboje privalo naudoti daugiau žodžių.

Palmiros teta nupirko jai gražių knygelių, kurias buvo įdomu pavartyti. Taigi, matote, kad galima apsieiti ir be "fanibukų". Amerikoje tiek yra išleidžiama gražių ir naudingų knygelių, kad tikrai neverta prasidėti su "fanibukais".

Bet jūs galite paklausti: o kaip čia dabar. Vieni ragina skaityti knygas, o kiti peikia jas. Knyga knygai nelygi. Be vandens mes negalėtumėm išbūti nei vienos dienos, bet jeigu mes gersime užterštą vandenį, tai galime tuojau numirti. "Fanibukus" čia galima palyginti su tuo užterštu vandeniu, kuris yra pavojingas. Užterštas vanduo pavojingas mūsų kūnui, o blogos knygos pavojingos mūsų sielai, mūsų išauklėjimui.

Apie vieną žmogų sakoma, kad jis išmintingas, apsišvietęs. O apie kitą, kad jis menkai išlavintas, kad su juo nėra apie ką kalbėti. Nors abudu jie baigę vienokias mokyklas. Kodėl taip yra? Todėl, kad vienas iš jų negilino savo žinių, o pasitenkino tuo, ką gavo mokykloje, o kitas be paliovos švietėsi.

Jūsų Redaktorius

Kiškis ir meškos - „Tėviškėlės” bendradarbiai

Ar gali būti? Kiškis ir meškos — „Tėviškėlės” bendradarbiai? Taip! Ir netik jie, bet ir gėlytė bendradarbiauja „Tėviš-

„Našlaitės” artistai

Foto V. Noreikos

kėlėje”. Aš juos visus sutikau Chicagoje „Karalaitės Teisutės” vaidinime. Ir jeigu jau kalbėti tiesiai, tai buvo kiškių ir meškų kostiumais apsivilkę artistai — Ina Mackevičiūtė, Liudas Šmulskštys, Valentinas

Palukaitis, Laimutė Kerulytė ir kiti. Jų vardus galėjote pastebėti „Tėviškėlėje”.

„Karalaitė Teisutė” — tai jau trečias vaidinimas, kurį surengia Chicagos Lietuvių Vaikų Teatras. Visi mėgsta tuos vaidinimus ir gausiai lanko. Bet daugiausia džiaugsmo turbūt turi patys artistai, kurie taip uoliai lanko repeticijas ir daug dirba, kad vaidinimas būtų gražus ir sklandžiai praeitų. Vaidinimo režisierius Anta-

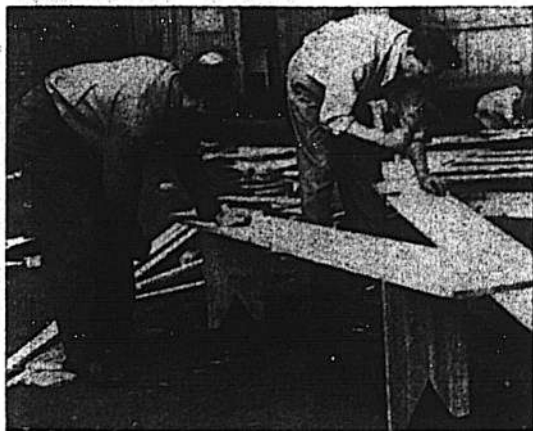
„Karalaitės Teisutės” artistai vaidina

Foto A. GULBINSKO

nas Rūkas pasakojo, kad ir suaugę, artistai retai būna taip uolūs, kaip šie mažieji. Už tai jiems labai dėkingi visi žiūrovai. Tai yra nepaprastai gražus darbas.

Šis vaidinimas buvo skirtas mamytėms pagerbti. Kiek džiaugsmo turėjo mamytės, mokytojai ir visi Chicagos lietuviai. Tai buvo jau dešimtas spektaklis. Vaikų Teatras taip pat gyvuoja ir Clevelande. "Tėviškėlė" laukia, kad kas parašytų apie jo vaidinimus.

Štai "Karalaitės Teisutės" vaidinimo dalyviai: Vita Pavilčiūtė, Nijolė Šalkauskaitė, Dalia Beinoraitė, Irena Krivickaitė, Audronė Mackevičiūtė, Dalia Antanaitytė, Marytė Meškauskaitė, Genė Mickevičiūtė, Liudas Šmulskštys, Valentinas Palukaitis, Ina Mackevičiūtė, Andrius Endrijonas, Algis Grigaravičius, Vytautas Jakštys, Vidmantas Repšys, Antanas Valaitis, Rimas Valaitis, Dalia Antanaitytė, Nijolė Beišonytė, Gražina Grigalavičiūtė, Laimutė Kerulytė, Ona Rainytė, Irena Vitkauskaitė, Lidija Žebrauskaitė, Nijolė Žičkūtė, Rūta Frankaitė, Nijolė Geišonytė, Aušra Poškaitytė, Regina Stulpinaitė, Lilija Zebrauskaitė.

Mokytojai padeda gaminti dail. A. Varnui dekoracijas. Čia matome dirbant Domą Veličką ir Pijų Venclovą. O dešinėje pusėje toli atsiklaupęs ant žemės dirba dail. A. Varnas. Foto VAIČEKONIO

Išnyke Lietuvos miestai

Mūsų tėvynės Lietuvos gilioji praeitis yra didinga ir romantiška. Tačiau dokumentų, įrodančių to ar kito įvykio tikrovę, yra nedaug likę. Jie išnyko karuose ir gaisruose. Ir netik išnyko dokumentai, bet dingę ištisi miestai. Liko tik apie juos padavimai, kurie eidami iš lūpų į lūpas gerokai pasikeitę.

Štai vienas toks miestas apie kurį šandien sunku ką tikresnio pasakyti yra Pilėnai, kurie, spėjama, yra buvę prie Pūnios kalno netoli Prienų.

Išnyko be pėdsakų taip pat kryžievių pastatytos pilys: Baiernburgas, kuris turėjo tapti Lietuvos sostine, jei kryžieviai būtų užkariavę Lietuvą, Marienburgas, buvusi arti Zapyškio. Taip pat išnyko pilis, Napoleono kalne prie Kauno. Šie miestai ir pilys išnyko dėl karų ir dėl to, kad atsiradus naujiems keliams, sumažėjo jų reikšmės.

Tai vis gilioje senovėje išnyko miestai. Bet yra išnykusių ir dar ne taip seniai. Štai rusų kariuomenės žemėlapiuose buvo pažymėtas miestas Vencavai, buvęs Zarasų apskrityje. Šis miestas buvo tarp penkių viešelių, vedančių į Daugpilį, Tauragę, Tilžę, Karaliaučių, Vilnių ir Rygą. Vencavai išnyko XIX amžiuje.

Dėl pasikeitusių kelių išnyko ir Utenio pilis ir miestas, buvęs netoli dabartinės Utenos. Pašto kelias buvo nutiestas kitoje vietoje ir gyventojai pamažu persikėlė kitur. Miesto neliko nei žymės.

Nemažai kaimų sunaikino ir dabar tebenaikina bolševikai, statydami karinius įtvirtinimus.

Dirbk ir baiki

(Tęsinys iš pereinamojo numerio)

LEKIAM!

"Sėdim tuoj. Labai skubu!"
Sako jam senelis.
Sėda lėktuvas abu
Ir į viršų kelias.
Lieka pievos ir miškai,
Miestai ir miesteliai...
Kyla jie aukštai, aukštai,
Prie pat Paukščių Kelio...
Štai, jau baigias sausuma...
Štai, jau vandenynas...
Nei audra, nei sutema
Nepavys mašinos!
Štai, jau matos žemė vėl,
Išraižyta upėmis.
"Na, dabar, Dominykai,
Truputį nutūpkim!"
Tik senelis vairą — krypt,—
Ir jau žemėj tupi...
"Na, dabar jau galim lipt,
Pažiūrėt, kas rūpi..."

GERŲ DARBININKŲ KRAŠTAS

Žiūri, dairos Dominykas:
Čia vaikų būreliai
Dirba įvairius dalykus,
Dirba, kas ką gali.
Čia kraitelę vienas pina,
Kitas lenkia lanką,
Čia vėl baigia dirbt mašiną,
O tenai patranką.
Šis ratukais savo darbo
Linksmas važinėjas,
Švaistosi, net kiemas darda,
Tartum koks vežėjas.
Niekas čia nesėdi dykas,
Dirbt visiems čia reikia.
Dirba įvairius dalykus,

Dirba, kol pabaigia...

Baigtas čia kiekvienas

daiktas!

Taip čia sutvarkyta,

Kad, kol darbas nepabaig-
tas,

Nesigriebia kito...

Žiūri, žiūri Dominykas,

Liūdna vargšui daros:

Juk ir jis gi darbininkas

Gali būti geras!

BE PARAŠIUTO

"Na, pakaks žiūrėt, vaikel!"

Sako jam senelis.

"Jau žinai dabar, kaip rei-
kia:

Ką pradėjęs, dirbk ir baiki!"

Leidos vienas į kelionę,

O kelionė — nemaloni...

Lėktuvas kypuoja, supas:

Nebeveikia vairs...

Ir lakūnui genda ūpas,

Jis į šonus dairos.

Jau pasiekę baisų aukštį,

Dar aukščiau danginas!

Štai, jis lekia į mėnulį,

Lekia, kaip pasiutęs!

"Aš vargšelis. Vai, prapuo-
liau!

Kur čia parašutas?!"

Kur čia gausi tokį daiktą, —

Šok be parašuto!

Palikai jį nepabaigtą,

Tik pusiau susiūtą! —

TVARKINGAS DARBININKAS

Dominykas žemėn krito,

Krito ir pabudo.

Žiūri — saulė jau nušvito,

Viskas mirga, juda.

Domininkas tuoj iš guolio

Šoko, kaip įgeltas,

Ėmė rinkti iš pasuolio

Peilius, pjūklus, kaltus.

Ir tuojau į darbą kibo, —

Baigt kiekvieną daiktą!

Darbo gi tokia daugybė, —

Niekas nepabaigta.

Tuoj pritaissė arkliui kojas

Ir ausis pridėjo,

Ir arkliukas, atsistojęs

Linksmas žvengt pradėjo.

Rado šunį palei pečių, —

Tam akis įstatė...

Ir šuva pasakė: "Ačiū!" —

Nes dabar jau matė...

TIKRAS VYRAS

Dirbo pjūklą Dominykas,

Kalė net ir kuju,

Pasidarė darbininkas

Vienas iš pirmųjų.

Jei nežino, pasiklausia,

Ką ir kur prisegti;

Ir dabar sapnai gražiausi

Lanko jį kas naktį.

Nebelaukia Dominykas

Jokio jau senelio.

Pats žaisliukų ir arkliukų

Pasidirbti gali.

Jo draugai, nustebe, klausia:

"Kur gavai mašiną?"

O jis sėdi sau ramiausiai:

Pats pasigamino!

Buvo mūsų Dominykas

Mažas, kaip pipiras.

Kai paliko darbininkas, —

Pasidarė vyras.

Dabar žino jis, ko reikia,

Kad būtų tvarkingas:

Ką pradėjęs, dirbk ir baiki,

Nors ten ir kažin kas!

PAGALVOK!

UŽDAVINIŲ SPRENDEJAMS

Šiame numeryje žadėjome paskelbti visus sprendėjus ir dovanėlių laimėtojus, bet negalime to padaryti, kadangi labai lėtai siunčiate uždavinių atsakymus. Teko dar palaukti ir galutinai konkursą užbaigti liepos mėnesio numeryje. Tada gal būt paskelbsime ir naują konkursą. O tuo tarpu štai keletas uždavinių, kurių atsakymus rasite apačioje. Bet pirma pabandykite išspręsti, o paskui patikrinkite.

Uždav. Nr. 1. atsiuntė A. Bagdanskis

Kartą ėjo per mišką medžiotojas ir pamatė ant šakos tupint 5 varnas. Jis šovė ir nušovė 3. Kiek liko?

Uždav. Nr. 2. atsiuntė Vitolis Budrevičius

Ką žmogus gali paimti su kaire ranka, bet negali paimti su dešine?

Uždav. Nr. 3. atsiuntė K. Liaudanskis

Vieškeliu važiuoja du vežimai. Vienas važiuoja pamažu, kitas — greit. Kiekviename iš jų sėdi po du brolius ir dvi seseris. Atspėkit kas tie vežimai ir brolių bei seserų vardus.

Uždavinių atsakymai

Nr. 1. Nei vienos, nes kitos nuskrido. Nr. 2. Dešinę ranką. Nr. 3. Greitai važiuojantis vežimas: para, broliai: rytas ir vakaras, seserys: diena ir naktis. Pamažu važiuojantis vežimas: metai, broliai: pavasaris ir ruduo, seserys: vasara ir žiema.

Kiek žodžių mes naudojame?

Žmogus savo kalboje naudoja žodžius įvairiai. Vieni jų naudoja daugiau, kiti mažiau. Yra patirta, kad kultūringesnis žmogus naudoja daugiau žodžių. Vieni pasitenkina 800 įvairių žodžių, kiti naudoja iki 3000. Šventajame rašte naudojama iki 6000 įvairių žodžių. O anglų rašytojas Shakespear savo raštuose naudojo 15000 žodžių.

Algimantas Abramikas. Širdingai dėkoju už man prisiųstas knygytes. Man jos labai patinka ir manau yra naudingos. Dabar aš skaitau apie Bitę Mają. Tikrai graži pasakėlė. Bet aš manau, kad ir kitos knygytės, taip pat patiks, nes ten rasiu kiek ir istorijos.

Dar kartą dėkoju už gražias knygytes ir už tokią gražią Velykišką Tėviškėlę.

Tėviškėlės skaitytoju būsiu ir toliau, tik gaila, kad dėl savo amžiaus iš "Tėviškėlės" konkursinių darbėlių manau būsiu greitai išbrauktas.

Vidimantas Morkūnas (Cleveland, Ohio). Man labai patinka "Tėviškėlė", o ypatingai patinka uždavinių sprendimai, todėl prašau naujo konkurso.

Džiugas Barčius (Medellin, Colombia). Aš esu 11 metų. Lankau ispanų gimnaziją, 1-ą klasę. Lietuviškos mokyklos čia nėra. Skaitau lietuviškas knygas, tai lietuviškai dar nepamiršau. Kai gauname "Tėviškėlę" tai aš parengęs pamokas tuojau sprendžiu uždavinius, o paskui skaitau pasakas bei eilėraščius. Aš labai laikiu "Tėviškėlės" ir renku kiekvieną jos numerį. Norėčiau, kad "Tėviškėlė" būtų daugiau pasiskaitymų didesniems vaikams.

REDAKTORIAUS ATSAKYMAI

Algimantui Abramikui. Apsakymėlių apie bitę Mają, kuris Tau labai patiko aš skaičiau būdamas pradžios mokykloje. Atsimenu, kad man labai patiko. Bet jeigu Tu ją taip geri, tai reikės man dar kartą perskaityti. O kai išaugsi į "vyrus" tai gal konkursiniams darbėliams ir nebetiksi, bet užtai galesi būti geras "Tėviškėlės" bendradarbis. Atsimindamas, kaip jį ieškojai lietuviškų skaitymų, parašysi gal jų ir pats. Ar ne taip? O tuo tarpu manau, kad gali būti ir skaitytojas ir uždavinių sprendėjas ir bendradarbis.

Vidimantui Morkūnui. Sveikas pirmasis pareikalavai naujo uždavinių konkurso. Manau, kad reikės tokį konkursą skelbti. Ir taip pat reikės surasti kokį gerą dėdę, kuris daug gražių dovanų paskirtų.

Džiugui Barčiui. Buenas dias, caro amigo, (ar gerai parašiau?). Kaip gaila, kad Medelline neturite lietuviškos mokyklos. Kad neužmirštum lietuviškai, kalbėk namie ir su lietuviais tik lietuviškai. Taip pat skaityk lietuviškas knygas.